

YHTEISÖPUUTARHA TALOYHTIÖSSÄ:

Toimintamalli yhteisöllisyyden parantamiseen kaupunkiviljelyn avulla

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Lepaa, Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Kevät, 2018

Ella Turunen

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö toteutettiin Lännen Viherpalvelulle syksyn 2017 ja kevään 2018 aikana.

Aluksi haluan kiittää työn tilaajaa Kaisa Koskelinia Lännen Viherpalvelulta. Olen kiitollinen ammattitaidosta tuesta ja tilaisuudesta saada työstää juuri tätä aihetta opinnäytetyönäni.

Haluan kiittää myös opinnäytetyöni ohjaajaa Kirsi Mäkistä, joka on innolla ohjannut minua työssäni ja jakanut vankkaa kokemustaan aiheen parista.

Lämpimät kiitokset myös Vuokratalosäätiön Kirsi Lööville yhteistyöstä kyselyjen kanssa.

Läheisilleni suuri lämmin kiitos avusta ja tuesta.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia kyselyihin vastanneita asukkaita sekä kollegoita. Haluan toivottaa meille kaikille intoa kaupunkiympäristöjen monimuotoisuuden kehittämiseen.

Tampereella 16.4.2018

Ella Turunen

Maisemasuunnittelun ko.
Lepaa

Tekijä	Ella Turunen	Vuosi 2018
Työn nimi	Yhteisöpuutarha taloyhtiössä	
Työn ohjaaja/t	Kirsi Mäkinen	

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee yhteisöpuutarhoja taloyhtiöissä. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda yhteisöpuutarhatoimintamalli yhteisöllisyyden parantamiseen taloyhtiöissä kaupunkiviljelyn avulla. Työn tilaajana toimii Lännen Viherpalvelu, joka pääasiassa suunnittelee ja ylläpitää Tampereen seudun taloyhtiöiden piha-alueita.

Opinnäytetyö koostuu kahdesta kyselytutkimuksesta, kirjallisuusselvityksestä sekä yhteisöpuutarhan toimintamallista. Kyselyt suoritettiin Maisemasuunnittelijat Ry:lle ja Vuokratulosäätiön asukkaille. Vastaajat kokivat muun muassa, että yhteisöpuutarhat lisäävät yhteisöllisyyttä sekä kehittävät asuinympäristöä. Toiminnalle löytyi myös epäilyksiä herättäviä tekijöitä kuten mahdollinen ilkeä ja hoidon laatu. Sekä asukkaat että suunnittelijat kaipaavat tulosten perusteella selkeitä toimintaohjeita yhteisöpuutarhatoiminnalle.

Toimintamallia luodessa on pyritty korostamaan positiivisia vaikutuksia ja kohtaamaan haasteita, jotta toimintamalli auttaa puutarhan perustamisessa ja ylläpidossa. Toimintamallissa korostuu yhteiset pelisäännöt sekä koko taloyhtiön tiedottaminen. Tärkeää on myös, että yhdessä sovitut ohjesäännöt ovat kaikkien näkyvillä.

Johtopäätöksenä tälle opinnäytetyölle on, että kaupunkiviljelylle sekä yhteisöpuutarhoille on kasvava tarve. Kaupungistumisen myötä ihmiset kaipaavat lisää kosketusta luontoon ja luontokin on alkanut vaatia meiltä kestävämpiä ratkaisuja. Yhteisöpuutarhat ovat yksi hyvä keino kohti kestävämpää kaupunkielämää monipuolisten positiivisten vaikutusten kanssa.

Avainsanat Kaupunkiviljely, taloyhtiö, toimintamalli, yhteisöpuutarha

Sivut 64 sivua, joista liitteitä 6 sivua

Landscape design

Lepaa

Author	Ella Turunen	Year 2018
Subject	Community gardens in housing cooperatives	
Supervisors	Kirsi Mäkinen	

ABSTRACT

This thesis is about community gardens in housing cooperatives. The aim of this thesis was to develop the guideline for community gardens, which improves the communality in housing cooperatives through urban farming. As a commissioner of this thesis is Lännen Viherpalvelu that works in the economic region of Tampere.

This thesis consists of two questionnaire studies, a literature survey and the guideline of the community garden. Questionnaire studies were carried out both to a landscape designer organization and to residents of housing cooperatives. Results of these two studies and the literature survey revealed that respondents found many positive effects. For example, they experienced that the community gardens are improving the communality and developing the living environment. Also concerns about community gardens were found, such as possible vandalism and the quality of the maintenance. Both designers and residents require accurate guidelines for community gardening.

In the making of community garden guidelines the aim was to highlight positive effects and to face challenges, so that the guidelines help with formation of community gardens and maintenance. The common rules and information of the housing cooperatives are highlighted in the guideline.

The clear conclusion of the thesis is that the demand for clear guidelines, urban farming and community gardening is increasing, while we are moving more and more to the cities and nature has started to demand sustainable solutions. Community gardening is one good way to develop urban areas for more sustainable living with diverse positive effects.

Keywords Community gardening, guideline, housing cooperative, urban farming

Pages 64 pages including appendices 6 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	YHTEISÖPUUTARHA.....	2
2.1	Historia ja nykypäivä	2
2.2	Tulevaisuuden mahdollisuudet ja toiveet.....	3
2.3	Vaikutukset yhteisöön ja taloyhtiöihin	4
3	KYSELYTUTKIMUS SUUNNITTELIJOILLE JA ASUKKAILLE.....	5
3.1	Kysely maisemasuunnittelijoille.....	5
3.2	Kysely VTS-kotien asukkaille	6
3.3	Yhteisöpuutarhan toimintamalli – kyselyiden ja kirjallisuusselvityksen tulos....	6
4	TULOKSET	6
4.1	Suunnittelijakyselyn tulokset	6
4.1.1	Vastaajien taustatiedot	7
4.1.2	Hyötykasvialueiden suunnittelu ja ylläpito	7
4.1.3	Osallistaminen ja suhtautuminen yhteisöpuutarhaan taloyhtiössä	11
4.1.4	Avoimien kysymysten vastaukset.....	15
4.2	Asukaskyselyn tulokset	19
4.2.1	Asukkaiden taustatiedot.....	19
4.2.2	Vapaa-ajan käyttötottumuksia sekä lähiruoan ja luomun arvostus	20
4.2.3	Piha-alueiden arvostus ja mielipiteet yhteisestä hyötypuutarhasta.....	25
4.2.4	Naapuruston kokeminen ja yhteisöpuutarhan käytännöt.....	35
4.2.5	Tulevaisuuden näkymät sekä avoimet kysymykset.....	40
5	TULOKSIEN TARKASTELU	45
5.1	Maisemasuunnittelijoiden kysely.....	45
5.1.1	Hyötykasveista on kokemusta ja asenteet myönteisiä	45
5.1.2	Suunnittelijoiden näkemykset toiminnan haasteista.....	46
5.1.3	Suunnittelijoiden hyötykasvivalinnat	47
5.1.4	Suunnittelijoiden avoimet vastaukset.....	47
5.2	Asukaskysely.....	48
5.2.1	Asukkaiden vapaa-ajankäyttötottumukset	49
5.2.2	Asukkaiden mielipiteet piha-alueista ja yhteisöviljelmistä	49
5.2.3	Asukkaiden näkemys naapuruston yhteisöviljelmästä	50
5.2.4	Asukkaiden vastaukset avoimiin kysymyksiin	50
5.3	Kyselyiden tuloksien yhteenveto	51
5.3.1	Pohdintaa ilkevälistä.....	51
5.3.2	Helppohoitoisuus ja yhdessä tekeminen on tärkeää	51
6	YHTEISÖPUUTARHA - TOIMINTAMALLIN ESITTELY	52
6.1	Yhteisöpuutarha osaksi taloyhtiön yhteisiä piha-alueita.....	52
7	YHTEENVETO	53

Liitteet

Liite 1	Toimintamalli
Liite 2	Ohjesääntölomake

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda toimintamalli taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoille. Sen avulla voidaan helposti perustaa toimivia ja yhteisöllisyyttä parantavia puutarhoja erilaisiin taloyhtiöihin. Opinnäytetyön tilaajana toimii Tampereen talousalueella toimiva Lännen Viherpalvelu, joka suunnittelee ja ylläpitää pääasiassa taloyhtiöiden viheralueita. Opinnäytetyöllä haetaan myös vaihtoehtoisia yhteisöllisyyteen perustuvia piha-alueiden ylläpitomenetelmiä.

Tänä päivänä suuri osa suomalaisista asuu yksin tai kaksin kaupungeissa ja tiiviissä taajamissa, harva tuntee naapureitaan. Tämän lisäksi ruokaa tuotetaan tehotuotannolla ja kuljetetaan kaukaa ulkomailta. Ilmastonmuutos vaatii kestävämpiä ratkaisuja. Samaan aikaan puhutaan paljon luonnonmukaisesti tuotetusta lähiruuasta, syrjäytymisen ehkäisemisestä ja maahanmuuttajien kotouttamisesta – sosiaalisesta ja ekologisesta kestävästä kehityksestä. Yhteisöpuutarha tuskin ratkaisee kaikkia näitä kysymyksiä, mutta se on varsin oiva näkökulma näiden kysymysten lähestymiseen.

Ei pidä myöskään unohtaa hyötypuutarhojen luonnon monimuotoisuutta lisäävää vaikutusta. Myös pieneliöt, erilaiset hyönteiset ja elintärkeät pölyttäjät tarvitsevat monimuotoisempia elinympäristöjä. Kaupunkiluonnon rikkaasta luonnon monimuotoisuudesta puhutaan mm. Petteri Saarion *Asfalttiviidakko* dokumenttisarjassa, jossa keskitytään kaupunkiluonnon erilaisiin ilmentymiin asiantuntijoiden johdolla. Kaupunkiluonto voi parhaimmillaan tarjota monimuotoisemman ympäristön kuin tehomaa ja -metsätalouden ympäristöt.

Maanviljelys oli yksi kantava voima ensimmäisten kaupunkien syntymiseen. Tänä päivänä kaupungit ja maaseutu ovat erottautuneet hyvin kauas toisistaan erillisiksi alueiksi. Kaupungit ovat pääasiassa eriytyneet kuluttamisen kehdoiksi. Talouden, koulutuksen, hallinnon ja teollisuuden päämaajoiksi. Samaan aikaan maaseutu on ottanut voimakkaan raaka-aineiden tuottajan aseman (Lohrberg, Licka, Scazzosi & Timpe 2016, 16).

Tällainen kaksijakoisuus heikentää kaupunkien elämänlaatua ja ajaa maaseudun tuotantolaitosten asemaan (Kaihovaara 2012, 134). Maatalouden teollistumisen johdosta perinnebiotoopit, kuten kedot, niityt ja hakamaat surkastuvat. Monet niillä eläneet hyönteiset, kasvit ja perhoset on luokiteltu uhanalaisiksi (Raunio, Schulman & Kontula 2008, 162).

Opinnäytetyössä tutkitaan yhteisöllisiä puutarhoja ja kaupunkiviljelmiä viheralan kirjallisuudesta. Tavoitteena on löytää kestäviä yhteisöviljelyn menetelmiä, joita erilaisten ihmisten ja yhteisöjen on helppo ylläpitää useita

vuosia. Näin pyritään luomaan kestävää asumisympäristöä niin ekologisesti kuin sosiaalisestikin.

Opinnäytetyössä toteutettiin taloyhtiöiden asukkaille ja maisemasuunnittelijoille kyselytutkimus, jossa kartoitetaan ihmisten näkemyksiä ja kokemuksia yhteisöllisestä kaupunkiviljelystä. Suunnittelijoiden kysely lähetettiin Maisemasuunnittelijat Ry:n Facebook-sivujen kautta ja asukaskysely VTS-kotien verkkosivuston sekä Facebook-sivuston kautta. Kyselyissä pureuduttiin pääasiassa kysymyksiin, jotka johdattelivat toimintamallin luomiseen ja yhteisöpuutarhan yksityiskohtiin. Lisäksi käsiteltiin ihmisten käsityksiä kirjallisuudesta poimittuja väittämiä kohtaan mm. turvallisuuden ja hyvinvoinnin kasvuun sekä ilkvallan vähenemiseen yhteisöllisen viljelyn avulla.

2 YHTEISÖPUUTARHA

Yhteisöpuutarhoilla tarkoitetaan yhteisön luomaa viheraluetta, jota he yhdessä hoitavat, kehittävät ja ylläpitävät. Ne voivat sisältää monenlaista toimintaa kuten oleskelu- ja leikkialueita sekä viljelypalstoja. Yhteisöpuutarhoilla niin kuin muillakin hyvin hoidetuilla piha-alueilla on välitön vaikutus hyvinvointiin, viihtyisyyteen ja turvallisuuteen, sekä sisä- että ulkotiloissa. Huoliteltu ympäristö viestii asukkaille, että alue on arvostettu ja samalla ilkvallalta vähenee. Usein ihmiset ovat kiinnostuneita puutarhatöistä, pysähtyvät kyselemään ja tarttuvat myös itse toimeen tilanteen salliessa. Näin he pääsevät yhteisöön ja tutustuvat naapureihinsa, yksilön ja yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kasvaessa. Uskotaan, että kasvit ovat nopein ja tuloksellisin keino lisätä alueiden arvostusta, minkä avulla myös psykososiaalinen hyvinvointi paranee. (Rappe, Lindén & Koivunen 2003, 146)

2.1 Historia ja nykypäivä

Puutarhoja on ollut niin kauan kuin ihminen on osannut valjastaa luonnon antimia omaan viljelyynsä, inhimillisen kulttuurihistorian alkulähteiltä asti. Siivosen (1999, 13) mukaan yksi vanhan ajan seitsemästä ihmeestä olikin Babylonian puutarhat. Puutarhat ovat aina olleet tärkeitä ravinnonlähteitä ja ajanviettopaikkoja. Tänä päivänä yhteisöpuutarhat ovat lähinnä harrastus länsimaissa, kun taas monissa maailmankolkissa se on arkipäivää ja ravinteikkaan ruuan ainoa lähde.

Yhteisöpuutarhoja voidaan katsoa olleen aina niin kauan kuin ihminen on viljellyt maata yhdessä muiden yhteisönsä jäsenien kanssa, yhteiseen käyttöön. Yhteisöpuutarhat ovat aina olleet tärkeitä maailmanlaajuisesti. Euroopassa palstaviljely on ollut tärkeä ravinnon lähde useiden sukupolvien ajan. Kuubassa luonnonmukaiset yhteisöjen viljelmät ovat ruokkineet mil-

joonia ihmisiä Neuvostoliiton hajottua 90-luvun taitteessa. Aasiassa yhteisöviljelmät ovat vieläkin arkipäivää monissa kylissä ja kaupungeissa. (Jackson T. n.d.).

Ensimmäiset varsinaiset yhteisöpuutarhat alkoivat kehittyä Detroitissa, Yhdysvalloissa 1890-luvulla, jolloin taloudellinen taantuma synnytti kovan tarpeen kaupunkiviljelmille. Tällöin kaupunki tarjosi käyttämättöminä olevia palstoja, työkaluja ja viljelyneuvoja työttömille. Detroitin kaupunki onnistui lieventämään nälkää ja köyhyyttä, joten muutkin kaupungit aina Bostonista San Franciscoon alkoivat kehittää samanlaista toimintaa. (Community of Gardens 2017.)

Puutarhojen erilaisille ilmentymille on paljon erilaisia käsitteitä, joiden eroavaisuudet voivat olla hankalia käsittää. Tämän päivän yhteisöpuutarhoiksi lasketaan tietyn yhteisön ylläpitämät viheralueet. Yhteisöpuutarhakäsite elää Yhdysvalloissa yhä vahvana, yhteisöjen ja asuinympäristöjen voimaannuttajana, erilaisia yhteisöpuutarhoja löytyy monia satoja jo pelkästään New Yorkin alueelta (NYC Parks n.d.).

2.2 Tulevaisuuden mahdollisuudet ja toiveet

Yhteisöpuutarhoilla ja kaupunkiviljelyllä ylipäänsä on erittäin potentiaalinen asema yhteiskunnan ja kaupunkirakenteiden kehittämisessä. Älykkäiden ja kestävien kaupunkien rakentamiseksi luonnon resurssit ovat tärkeässä asemassa. EU tekee aktiivista työtä kehittääkseen kaupunkien viheralueita, jotta alueiden ekosysteemipalvelut ja luonnonmonimuotoisuus paranevat. (European Commission 2016.)

Yhteisöpuutarhoja olisi hyvä saada jo lasten ulottuville esimerkiksi kouluihin ja päiväkoteihin, jotta he oppisivat kunnioittamaan luontoa. Aikuisena he olisivat jo rutinoituneita tekemään yhteistyötä luonnon kanssa. Kouluissa useat lapset kärsivät erilaisista keskittymisvaikeuksista, jotka usein johtuvat liikunnanpuutteesta. Lisäksi lapset ja opettajat kärsivät myös stressistä ja tutkimukset osoittavat luontoyhteyden vähentävän sitä (Retzlaff-Fürst C. 2016).

Lisäksi ilmaston ääri-ilmiöiden yleistyessä, yhteisöpuutarhat tarjoavat ratkaisuja hulevesien hallintaan ja viilentävät kaupungeissa esiintyviä lämpösaarekeilmiöitä. Kaupunkien suurien rakennusmassojen ansiosta kaupungeissa on lämpimämpää ja syntyy paljon tuulelta suojaisia tiloja, joissa kasvukausi on tietyillä alueilla pidempi kuin maaseudulla.

Kaikkien ei tarvitse alkaa tuottaa itse lähiruokaansa. Iso askel kohti kestävämpää kulutusta ja kehitystä on tukea lähialueensa vastuullisia tuottajia. Ruoantuotantoa ja permakulttuuria käsittelevän kirjansa loppumetreillä erilaisia ruoantuotannon innovaatioita esittelevä Kaihovaara tuo esiin ruokaosuuskunnat. Niissä osuuskunnan jäsenet vuokraavat yhdessä viljelyalan ja palkkaavat sille viljelijän. He järjestävät talkoita ja yhteisillä resursseilla

saatu sato jaetaan. Talkoot pitävät ihmisten arvot lähellä maata ja yhdistävät kuluttajien ja tuottajien tavoitteita puhtaasti ruuan saamiseksi. (Kaiho-vaara 2013, 141.) Tämänkaltaisia sovelluksia voitaisiin hyvin käyttää yhteisöpuutarhojenkin perustamisessa. Yhteinen tavoite, pieni maksu ja ammattitaitoinen ylläpito varmasti madaltaisivat ennakkoluuloja ja lisääisivät sitoutumishalukkuutta yhteisöpuutarhoihin.

Kaupunkiviljelyllä on monta erilaista puolta, näiden liiketoiminnallista puolta Asikainen ja Viskari (2017) tuovat esiin artikkelissaan *Kaupunkiviljely kokeiluna ja liiketoimintana*. Artikkelissa esitellään mm. KIVIREKI – hanke, jonka tavoitteena on kaupunkiviljelyn liiketoiminnan edistäminen Pirkanmaalla esimerkiksi ravintoloiden yhteydessä. Näin voidaan parantaa raaka-aineiden saatavuutta, laatua ja parantaa yritysten imagoa. Tuottavan liiketoiminnan lisäksi kaupunkiviljelyllä voidaan vaikuttaa kaupunkien ekologiseen jalanjälkeen merkittävästi. Vaatimuksena tälle kaupunkiviljely tulisi nähdä yhtenä maankäytön muotona jo kaupunkisuunnittelussa. (Asikainen E. & Viskari E.-L. 2017.)

2.3 Vaikutukset yhteisöön ja taloyhtiöihin

Yhteisön kehittäminen antaa meille avaimet vahvistaa vuorovaikutustaitojamme, mikä tarjoaa meille mahdollisuuden positiiviseen kanssakäymiseen (Lovell R., Husk K., Bethel A. & Garside R. 2014,3). Taloyhtiöpihojen viljelmät voivat olla onnistuessaan useiden vuosien aikaansaannoksia, joiden antina ei ole pelkästään sato vaan myös uudet ihmissuhteet. Lisäksi hyvin hoidetut ja arvostetut piha-alueet nostavat kiinteistöjen, ja jopa asuinalueiden arvoa.

Yhteisöpuutarhojen hyötyjä on tunnustettu laajalti. Ne antavat väylän naapurustojen ja yhteisön kehitykselle, joka kehittää ihmisten elämänlaatua myös yksilötasolla. Yhteisöviljelmät kannustavat myös sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja nostattavat itsetuntoa. Lisäksi ne tarjoavat ravinnerikkaita raaka-aineita, nostavat ympäristönsä esteettistä arvoa, vähentävät perheiden ruokakuluja sekä säilyttävät resursseja. Yhteisöpuutarhat luovat myös mahdollisuuden virkistymiseen, terapeuttiseen kokemukseen, hyötyliikuntaan ja uuden oppimiseen. (American community gardening association, 2015).

Lovellin, Huskin, Bethelin ja Garsiden (2014, 4) mukaan hyvinvointi linkittyy vahvasti työllisyyteen ja tulotasoon. Yhteisöpuutarhat voivat auttaa tarpeellisten sosiaalisten ja käytännön taitojen karttumiseen. Samalla stressitasomme hupenevat tehokkaasti kontaktissa luonnon kanssa.

3 KYSELYTUTKIMUS SUUNNITTELIJOILLE JA ASUKKAILLE

Tutkimus pohjautuu kirjallisuusselvityksen lisäksi kahteen kyselyyn, jotka lähetettiin Maisemasuunnittelijat Ry:n Facebook-ryhmään sekä VTS-kotien asukkaille. Kyselyt toteutettiin Google Formsilla. Kyselyissä pureuduttiin suunnittelijoiden ja asukkaiden asenteisiin, kokemuksiin ja toiveisiin yhteisöpuutarhoja kohtaan. Molemmat kyselyt koostuivat väittämistä, monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Kyselyiden tavoitteena oli tuoda esiin yhteisöpuutarhoihin kohdistuvia mielipiteitä, jotta voidaan luoda kestävä, erityisesti taloyhtiöpihoihin tarkoitettu toimintamalli yhteisöpuutarhoille.

Kyselyiden lähtökohtana olivat tutkimuskysymykset, joiden avulla toimintamalli on kehitetty. Viheralan ammattilaisilta haluttiin vastauksia kestäviin suunnittelu ratkaisuihin ja kasvivalintoihin. Kun taas asukkailta haettiin vastauksia heidän vapaa-ajan käyttötottumuksistaan, piha-alueiden arvostuksesta sekä naapuruston kokemisesta. Lisäksi molemmissa kyselyissä haettiin yhteisöpuutarhatoiminnan kynnyskysymyksiä ja syitä miksi ihmiset lähtevät toimintaan mukaan tai epäilevät sitä.

3.1 Kysely maisemasuunnittelijoille

Maisemasuunnittelijoille suunnattu kysely oli tutkimuksen pääaineisto kattavien vastausten ja asiayhteyden nivoutuessa toisiinsa. Kyselyyn vastasi 19 viheralan ammattilaista eri puolelta Suomea. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa maisemasuunnittelijoiden asenteita ja kokemuksia yhteisöpuutarhoista, jotta toimintamallista saadaan kehitettyä mahdollisimman tarkoituksenmukainen. Suunnittelijoiden vastauksista kantautui positiivinen asennoituminen yhteisöpuutarhoja kohtaan. Suurin osa heistä kokee, että yhteisöpuutarhat sopivat taloyhtiöihin.

Tässä vastanneen suunnittelijan mietteitä taloyhtiön yhteisöpuutarhan hyivistä puolista: ”Ne pitävät yllä luontosuhdetta ja lisäävät lasten ja aikuistenkin ymmärrystä ruuan tuotannosta. Viheralueiden ulkonäkö ja taso voivat kohentua niiden ansiosta. Ne voivat lisätä taloyhtiön asukkaiden yhteisöllisyyttä ja heidän tuntemaansa vastuullisuutta ympäristöstään. Yhteisöpuutarha voi yhdistää monen ikäisiä, taustaltaan ja sukupuoleltaan erilaisia ihmisiä. Asumisen viihtyvyys voi lisääntyä niiden ansiosta siis monella tavalla. Lisäksi tulevat kaikki muut kaupunkivihreän hyvät puolet psykologisesta meluntorjunnasta vihreän värin rauhoittavuuteen yms. Vanhainkohteissa yhteisöpuutarha voi myös olla tärkeä päivittäisen puuhastelun kohde kesäisin.”

3.2 Kysely VTS-kotien asukkaille

Asukaskyselyn tarkoituksena oli kartoittaa asukkaiden arvomaailmaa piha-alueiden suhteen ja osallistumishalukkuutta yhteisöpuutarhatoimintaan. Asukaskysely muodostui toimintamallia tukevaksi taustakartoitukseksi, kun vastauksia kertyi 23 kappaletta. Kyselyllä saatiin käsitys asukkaiden tarpeista ja toiveista piha-alueiden suhteen.

3.3 Yhteisöpuutarhan toimintamalli – kyselyiden ja kirjallisuusselvityksen tulos

Toimintamallin tavoitteena on olla helposti lähestyttävä opas taloyhtiön yhteisöpuutarhan luomiseen. Toimintamallin lähtökohtana on kestävä toiminta ja kyselyjen tuloksilla perustellut ratkaisut. Kyselyt antoivat hyviä vastauksia esimerkiksi taloyhtiöpihojen tarpeista, yhteisöpuutarhan haasteista, kasvivalinnoista ja toiminnan organisoinnista. Toimintamallin tavoitteena on antaa raamit yhteisöviljelmälle, jotta toiminnan aloittaminen käy mahdollisimman helposti. Toimintamallissa on myös muokattavia ja vaihtoehtoisia kohtia, jotta yhteisöpuutarhasta saadaan jokaisen yhteisön tarpeiden mukainen ja toimintaan on mielekästä osallistua.

4 TULOKSET

Suunnittelijoiden kyselyn tulokset olivat hyvin perusteltuja sekä kokemusrikkaita, joten suunnittelija kysely nostettiin tutkimuksessa ensisijaiseksi. Suunnittelijoiden kyselystä tulee esiin viheralan ammattilaisten näkemys. Asukaskyselyyn tuli myös hyviä vastauksia, mutta otanta taloyhtiöiden asukkaista jäi melko pieneksi. Voidaan kuitenkin todeta, että vastaukset näyttävät pääosin sekä suunnittelijoiden että asukkaiden valtavirran näkemykset.

4.1 Suunnittelijakyselyn tulokset

Maisemasuunnittelijoille suunnatun kyselyn tavoitteena oli löytää perusteluja suunnitteluratkaisuille, sijoittelun ja kasvivalintojen ratkaisemiseksi. Kyselyn alussa yhteisöpuutarhaprojektia kuvailtiin lyhyesti olettaen, että suunnittelijoilla on jonkinlainen käsitys kaupunkiviljelmistä. Kysely koostui kuudesta eri osa-alueesta. Ensimmäisenä taustatiedot, josta saatiin näkemys vastaajien koulutuksesta ja työkokemuksesta. Seuraavaksi hyötykasvialueiden suunnittelun näkökulmia, jonka jälkeen tiedusteltiin ylläpidon haasteita. Osallistamista käytiin läpi arvoasteikoilla. Viimeisinä käytiin läpi suhtautumista yhteisöpuutarhaan taloyhtiöissä, ja lopuksi haettiin avoimilla kysymyksillä yleisiä mielipiteitä yhteisöpuutarhoista. Kyselyn tavoitteena oli löytää vastauksia ammattilaisilta kestävästä yhteisöpuutarhatoimintamallin luomiseen.

4.1.1 Vastaajien taustatiedot

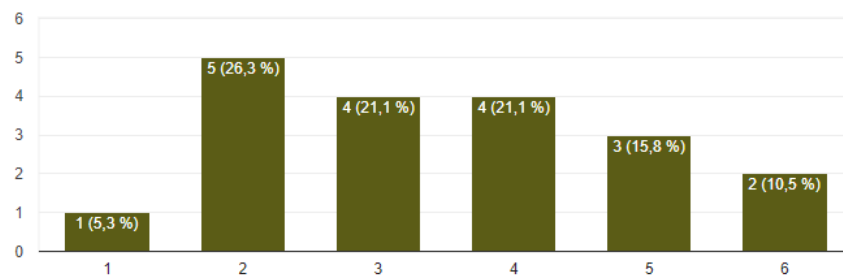
Vastauksia maisemasuunnittelijoilta tuli 19 kappaletta. Taustatiedoista selvisi, että n. 65 % vastaajista oli saanut ammattikorkeakoulututkinnon, 20 % yliopistokoulutuksen ja loput 15 % olivat opistokoulutettuja. Työkemusta suunnittelutehtävistä vastaajilla oli seuraavan jakauman mukaisesti: 37 % yli 15 vuotta, 26 % 10-14 vuotta, 16 % prosenttia vastaajista olivat työskennelleet suunnittelutehtävissä 5-10 vuotta ja loput 21 % 1-4 vuotta.

4.1.2 Hyötykasvialueiden suunnittelu ja ylläpito

Suunnittelun näkökulmista kysely tuotti seuraavat tiedot. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin suunnittelijoiden kokemusta hyötykasvi-istutusten suunnittelusta. Vastausten jakautuminen ilmenee kuvassa 1. Kolmannes vastaajista suunnittelee harvoin tai ei ollenkaan hyötykasvi-istutuksia, vain yksi vastaaja ei ole suunnitellut niitä koskaan. Noin 40 % vastaajista sijoittuu vastausvaihtoehdoissa keskivaiheille. Ja noin kolmasosa suunnittelee hyötykasvi-istutuksia usein.

Olen suunnitellut hyötykasvi-istutuksia

19 vastausta

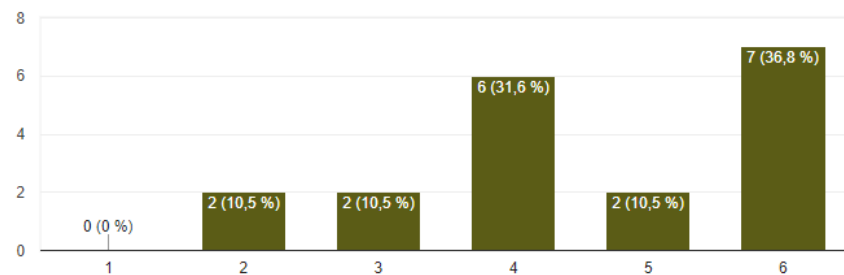

Kuva 1. Olen suunnitellut hyötykasvi-istutuksia. Asteikolla kohta 1. ”En ole suunnitellut hyötykasvialueita koskaan.” ja kohta 6. ”Suunnittelen niitä usein.”

Vastanneet maisemasuunnittelijat kokivat, että hyötykasviviljelmät ovat nousseet enemmän esiin viimeisien vuosien aikana. Noin puolet vastaajista on huomannut hyötykasviviljelmien selkeän yleistymisen (Kuva 2.). Vain 20 % vastaajista sijoittuu kohtiin 2-3. Kukaan maisemasuunnittelijoista ei ole vastannut kohtaan 1, ”En ole huomannut lainkaan”.

Oletko huomannut hyötykasviviljemien nousevan enemmän esiin työssäsi viimeisien vuosien aikana?

19 vastausta

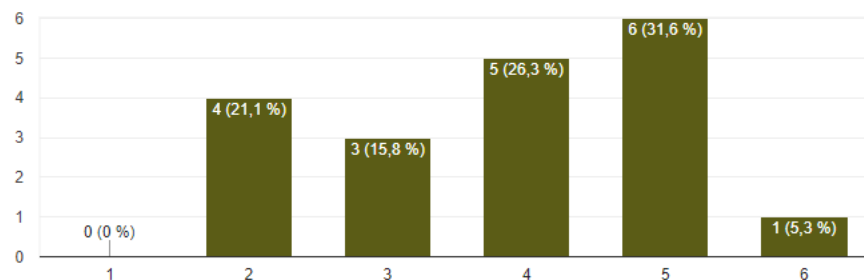

Kuva 2. Oletko huomannut hyötykasviviljemien nousevan enemmän esiin työssäsi viimeisien vuosien aikana? Kohta 1. "En ole huomannut lainkaan.", kohta 6. "Olen huomannut selkeän kasvun."

Kaikki vastaajat olivat joskus sisällyttäneet syötäväksi tarkoitettuja kasveja suunnitelmiinsa (Kuva 3.). Kolmasosa vastaajista käyttää syötäviä kasveja suunnitelmissaan harvoin. Yli puolet vastaajista käyttää usein ja vain yksi vastasi käyttävänsä aina syötäviä kasveja suunnitelmissaan.

Kuinka usein suunnitelmiisi on tullut syötäväksi tarkoitettuja kasveja?

19 vastausta

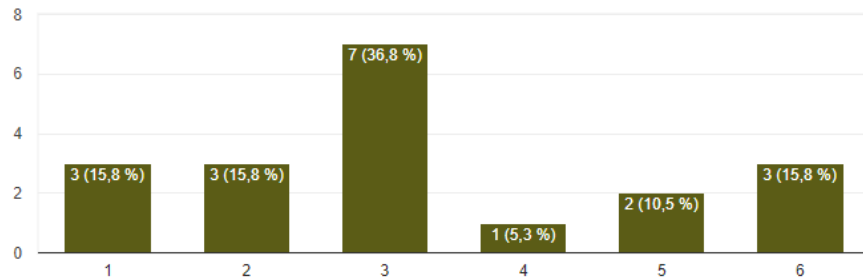

Kuva 3. Kuinka usein suunnitelmiisi on tullut syötäväksi tarkoitettuja kasveja? Kohta 1. "Ei koskaan." ja kohta 6. "Jokaiseen suunnitelmaan."

Seuraavassa kysymyksessä käsiteltiin hyötykasvialueiden suunnittelua rajauksien näkökulmasta. Väittämässä esitettiin, että ”Hyötykasvialueet tarvitsevat mielestäni selkeän rajauksen” seuraavasta kuvasta näkee hyvin vastauksien laajan jakauman (Kuva 4.).

Hyötykasvialueet tarvitsevat mielestäni selkeän rajauksen

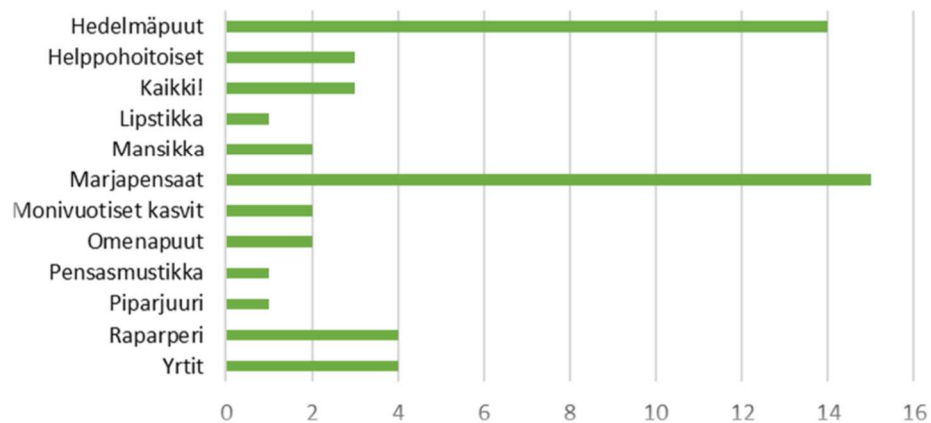
19 vastausta

Kuva 4. Hyötykasvialueet tarvitsevat mielestäni selkeän rajauksen, 1. ”Ei mielestäni tarvitse” ja 6. ”Kyllä, tarvitsee.”

Seuraavaksi esitettiin avoimen kysymyksen: ”Mitkä hyötykasvit sopivat taloyhtiöpihoihin parhaiten?” Vastauksissa painottuivat selkeästi marjapensaat sekä hedelmäpuut (Kuva 5.).

Mitkä hyötykasvit sopivat taloyhtiöpihoihin parhaiten?

Kuva 5. Mitkä hyötykasvit sopivat taloyhtiöpihoihin parhaiten?

Seuraavassa avoimessa kysymyksessä hyötykasvien hoitoon liittyvistä haasteista suurimpana nousi esiin ylläpitäjien taidon puute ja osaamattomuus erityisesti hoitoleikkauksissa. Myös ilkeältä, kastelu ja puutarhan siisteys erottuivat muista vastauksista. Ylläpitoon sitoutuminen koettiin haastavaksi ja huoli yhden ihmisen taakasta on suuri. Lisäksi tähän liittyy sadon epäreilu jakaminen. Myös tuholaiset, myrkyllisten kasvien pelko sekä kasvijätteen oikeanlainen kierrätys koettiin haastavina. Vastauksissa nousi yllättäen esiin myös suunnittelijoiden tiedonpuute hyötykasvi-

istutuksiin liittyen. Kokonaisuudessaan vastaukset tähän kysymykseen antoivat laajan näkökulman ammattilaisten kohtaamista haasteista.

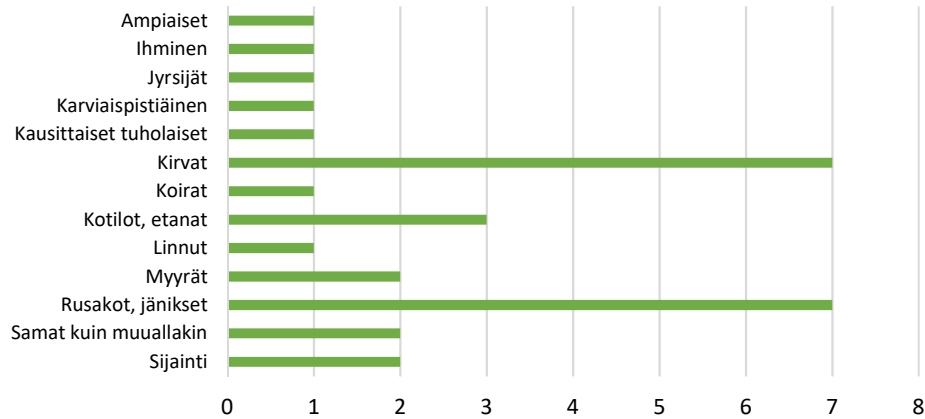
Taulukko 1. Maisemasuunnittelijoiden mainitsemat hoitoon liittyvät haasteet.

Teema 1. Ylläpitäjien taitotaso
raakana poimiminen, Jäävät hoitoleikkaamatta
Ylläpitäjien ammattitaito
Oikeat puuvartisten leikkaustavat
Hoidetaan väärin
putoilevat omenat, marjapensaiden ja omenapuiden hoito jää tekemättä
monivuotiset ovat helppohoitoisia, kun perustamistyö tehdään huolella; kasvialustojen rajaaminen ja kattaminen, pysyvät jyrksijäsuojat
kasvijätteiden oikea kierrätys
Niitä ei ole erikseen määriteltä esim. hoidon yleisissä työselostuksissa. Usein hyötykasvien hoito jää pihan "kukkahattutien" vastuulle ja voi olla vähän mitä sattuu.
Hoitajaa ei löydy, tai jos löytyy, ei osaa, ja vie vielä sadonkin. Sehän toisia ottaa päähän.
huollon osaamattomuutta mm leikkausten suhteen. Varsinaisista viljelykasvien (viljelylaatikot yms.) kohdalla ei ongelmia toistaiseksi ole tullut tietooni, mutta hoitoon sitoutumisen tai lähinnä sen puute voi olla ongelma.
Teema 2. Ilkivalta
ilkivallan pelko
Ilkivalta, hoitotyön suorittavan taitotaso
Tuholaiset, kastelun järjestäminen, ja valitettavan yleinen ilkivalta
Myös ilkivaltaa on pelätty, mutta suunnittelemissani kohteissa sitä ei ole esiintynyt.
Teema 3. Toimintaan ja sääntöihin sitoutuminen
Yksi kerää kaiken
Kukaan ei hoida niitä
Jaksetaanko esim. viljelylaatikoista pitää huolta koko kesän ajan
Teema 4. Muut syyt
Pudonneet omenat roskaavat, jos kukaan ei halua kerätä niitä. Pääkaupunkiseudulla yksi taloyhtiö kielsi marjapensaiden laittamisen suunnitelmaan, etteivät lapset oppisi syömään marjoja pensaista ja söisi siten vahingossa myrkyllisiäkin marjoja. Myrkyllisten kasvien pelko haittaa siis toisinaan hyötykasvienkin istuttamista.
siisteys, eläimet jotka syövät marjoja ym.
vaativat hoitoa, esim. jänisverkkoa, leikkauksia, kastelua, kitkemistä, harvennustakin
Oman tiedon vajavuus, kasvimaat ynnä muut eivät kuulu suurimpiin mielenkiinnon kohteisiini eikä hyötykasveja myöskään maisemasuunnittelu-opinnoissa kauheasti käsitelty. Tällä hetkellä en ole aiheen parissa hirveästi tekemisissä ja suurin haaste tällä hetkellä onkin oman pihan pensasmustikka-istutusten suojaaminen rusakoilta ja jäniksiltä. :)

Seuraavassa avoimessa kysymyksessä kysyttiin ”Mitkä puutarhan tuholaiset ovat mielestäsi yleisimpiä taloyhtiöpihoissa?” Kirvat, rusakot ja jänikset

saivat eniten mainintoja. Kotilot ja etanat olivat toiseksi suosituimpia vastauksia. Lisäksi tuli paljon yksittäisiä mainintoja (Kuva 6.).

Mitkä puutarhan tuholaiset ovat mielestäsi yleisimpiä taloyhtiöpihoissa?

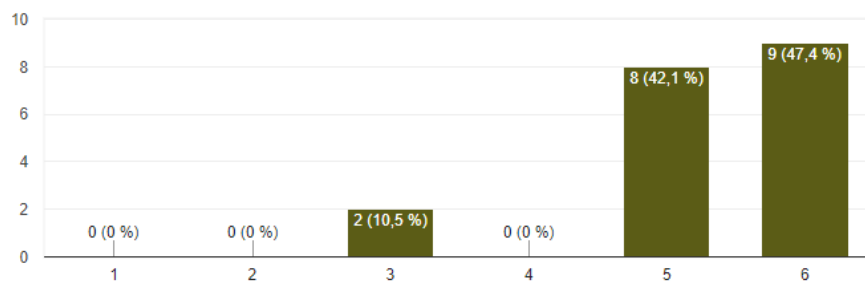
Kuva 6. Mitkä tuholaiset ovat mielestäsi yleisimpiä taloyhtiöpihoissa?

4.1.3 Osallistaminen ja suhtautuminen yhteisöpuutarhaan taloyhtiössä

Seuraavassa osiossa käsiteltiin osallistamista. Ensimmäisenä kysymyksenä oli ”Kuinka tärkeänä suunnittelun osana pidät asukastilaisuuksia?” Vastaus annettiin asteikolla 1-6, 1 ei lainkaan tärkeä ja 6 todella tärkeä. Lähes kaikki pitivät asukastilaisuuksia hyvin tärkeinä suunnittelun osina, sillä 90 % sijoitti vastauksensa asteikolle 5:n ja 6:n kohdalle. 10 % vastaajista piti asukastilaisuuksia kuitenkin vähempiarvoisina, he vastasivat 3/6. Kuitenkin vain hieman keskitason alapuolella (Kuva 7.).

Kuinka tärkeänä suunnittelun osana pidät asukastilaisuuksia?

19 vastausta

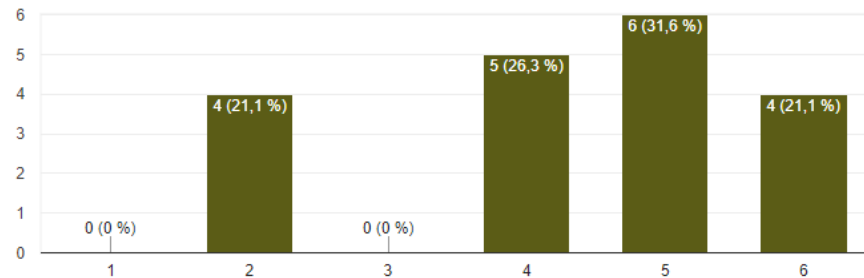

Kuva 7. Kuinka tärkeänä suunnittelun osana pidät asukastilaisuuksia? Kohta 1. ”En koe välttämätöntä tarvetta.”, kohta 6. ”Pidän erityisen tärkeänä ja tuottavana.”

Seuraavassa väittämässä ”Asukkaat antavat paljon hyviä ideoita” vastausten jakauma laajenee hieman edellisestä. 20 % asettui asteikolla 2:n kohdalle, he ovat hieman eri mieltä. Toiset 20 % olivat täysin samaa mieltä. Loput olivat lähes täysin samaa mieltä asettuessaan kohtiin 4 ja 5 (Kuva 8.).

Asukkaat antavat paljon hyviä ideoita

19 vastausta

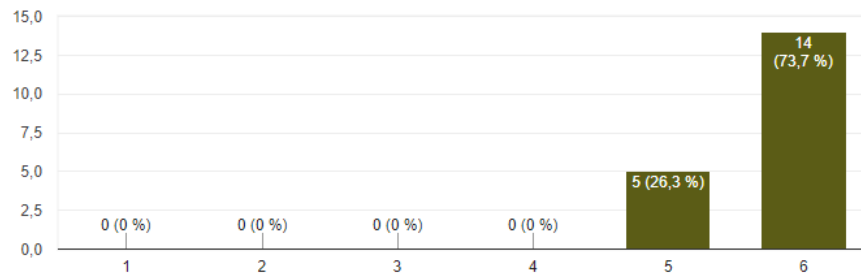

Kuva 8. Asukkaat antavat paljon hyviä ideoita. Kohta 1. ”Ei minun mielestäni.”, kohta 6. ”Kyllä, minun mielestäni.”

Väittämässä ”Asukkaille on hyvä näyttää/kertoa käytännön esimerkkejä”. Tähän 74 % vastasivat olevansa täysin samaa mieltä ja 26 % vastasi olevansa samaa mieltä (Kuva 9.).

Asukkaille on hyvä näyttää/kertoa käytännön esimerkkejä

19 vastausta

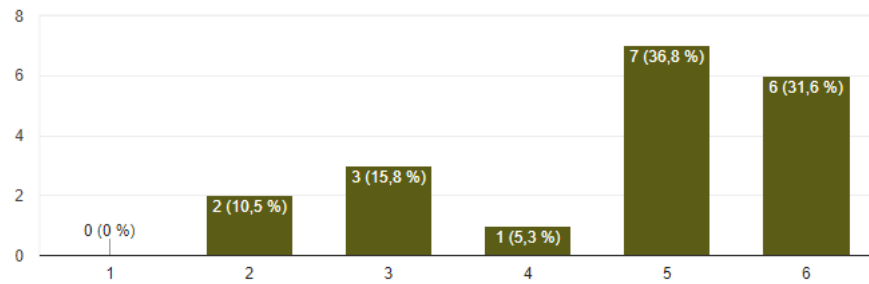

Kuva 9. Asukkaille on hyvä näyttää/kertoa käytännön esimerkkejä. Kohta 1. ”Ei minun mielestäni.” ja kohta 6. ”Kyllä, minun mielestäni.”

Seuraavassa osiossa käsiteltiin maisemasuunnittelijoiden suhtautumista taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoihin. Väittämään ”Mielestäni yhteisöpuutarhat sopivat taloyhtiöpihoihin” suunnittelijoista n. 32 % oli täysin samaa mieltä ja lähes eri mieltä n. 11 %. Muut asettuivat asteikolle kuvan 10. mukaisesti.

Mielestäni yhteisöpuutarhat sopivat taloyhtiöpihoihin

19 vastausta

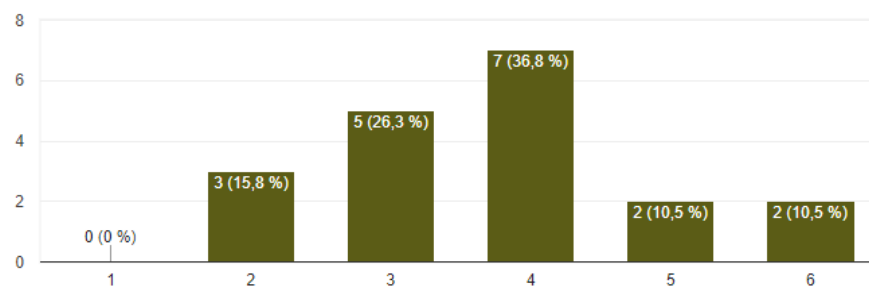

Kuva 10. Mielestäni yhteisöpuutarhat sopivat taloyhtiöpihoihin. Kohta 1. ”Ei minun mielestäni.”, kohta 6. Ehdottomasti sopivat.”

Tämän jälkeisessä väittämässä kysyttiin yhteisöviljelmien toimimista taloyhtiöpihoissa. 11 % olettaa niiden toimivan erittäin hyvin (Kuva 11.).

Yhteisöviljelmien toiminta taloyhtiöissä

19 vastausta

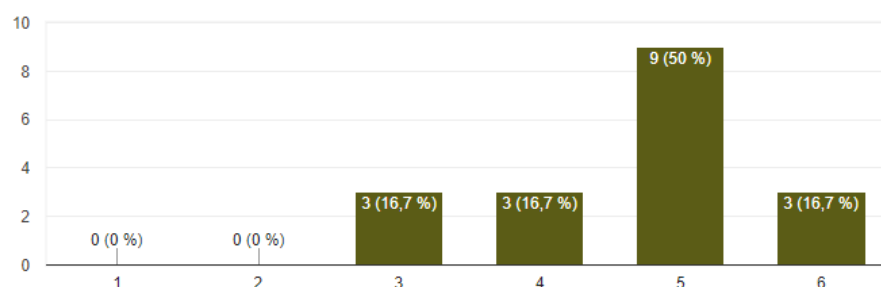

Kuva 11. Yhteisöviljelmien toiminta taloyhtiöissä. Kohta 1. ”Ei välttämättä toimi kovin hyvin.” ja kohta 6. ”Toimii varmasti hyvin.”

Seuraava väittämä ”Yhteisöpuutarhan ylläpito vaatii toimiakseen tarkkaa organisointia” ei ollut kyselyssä pakollisena, joten siihen tuli yksi vastaus vähemmän kuin aikaisempiin kohtiin. 50 % vastaajista olivat sitä mieltä, että ne vaativat organisointia. Loput vastaajat jakautuivat tasaisesti (Kuva 12.), joten kaikki suunnittelijat pitävät yhteisöpuutarhan ylläpidon organisointia jollain tavalla arvossaan.

Yhteisöpuutarhan ylläpito vaatii toimiakseen tarkkaa organisointia

18 vastausta

Kuva 12. Yhteisöpuutarhan ylläpito vaatii toimiakseen tarkkaa organisoimista. Kohta 1. ”Ei minun mielestäni.” ja kohta 6. ”Kyllä, minun mielestäni tarvitsee.”

Myös seuraavaan väittämään ”Taloyhtiöviljelmät yleistyvät taloyhtiöissä” kaikki suunnittelijat vastasivat niiden yleistyvän jollain tasolla. Seuraavasta kuvasta 13 näkee hyvin suunnittelijoiden näkemyksen taloyhtiöviljelmien yleistymisestä.

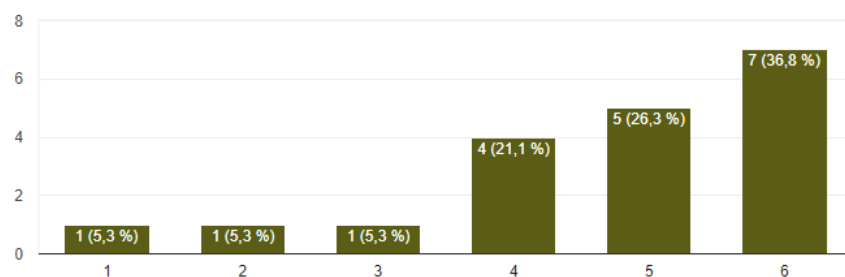

Kuva 13. Taloyhtiöviljelmät yleistyvät taloyhtiöissä

Selkeä enemmistö oli vastausten mukaan sitä mieltä, että yhteisön hyvin hoitamilla viheralueilla on vähemmän ilkivaltaa. Vastauksissa on kuitenkin selkeämpää jakaumaa kuin aiemmissa (Kuva 14.).

Yhteisön hyvin hoitamilla viheralueilla on vähemmän ilkivaltaa

19 vastausta

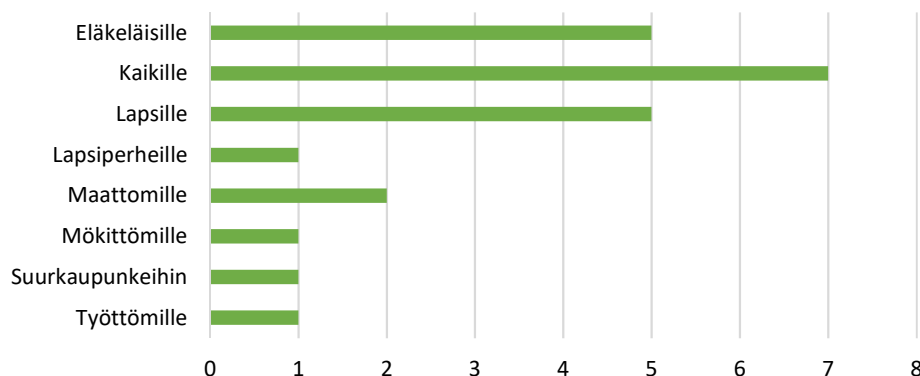

Kuva 14. Yhteisön hyvin hoitamilla viheralueilla on vähemmän ilkivaltaa. Kohta 1. ”Ei mielestäni.”, kohta 6. ”Kyllä, minun mielestäni.”

4.1.4 Avoimien kysymysten vastaukset

Seuraavaksi käsiteltiin avoimella konseptilla kysymystä ”Keille yhteisöviljelmät tulevat olemaan tärkeitä tulevaisuudessa?” Vastauksista nousee taiseisesti esiin kaikki asiasta kiinnostuneet asukasryhmät, jotka ovat kiinnostuneet yhteisöllisyydestä, käsillä tekemisestä ja naapureiden tuntemisesta, erityisesti lapset ja vanhukset. Seuraavassa kuvassa näkyvät kaikki vastaukset (Kuva 15.). Tässä lainaus suunnittelijan mietteistä. *”Heille, joilla ei ole omaa pihaa. Kerrostaloissa asuville, jotka haluavat kosketusta luontoon ja ruuantuotantoon ja samalla yhteisöllisyyteen samoista asioista kiinnostuneiden kanssa. Palstaviljelijöille, koen että palstaviljelmillä, joissa on selkeät, kaikkia velvoittavat säännöt ja toimintaohjeet, on erittäin paljon paremmat pitkäkestoisen onnistumisen edellytykset kuin epämääräisillä, ei-kenenkään vastuulla, kirjavilla säännöillä olevilla taloyhtiöpihojen viljelyksillä.”* Tästä hyvin perustellusta vastauksesta saa hyvän käsityksen yhteisöviljelmien kohtaamista yleisimmistä haasteista ja syistä miksi ne eivät välttämättä koe suurta menestystä.

Keille yhteisöviljelmät tulevat olemaan tärkeitä tulevaisuudessa?

Kuva 15. Keille yhteisöviljelmät tulevat olemaan tärkeitä tulevaisuudessa?

Kysely huipentuu kolmeen avoimeen kysymykseen, jotka saivat perusteltuja ja kattavia vastauksia. Vastaukset on ryhmitelty taulukoihin eri päätösikoiden alle. Ensimmäisen kysymyksen, ”Mitä hyviä puolia näet taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoissa?” vastauksissa korostuu ennen kaikkea yhteisöllisyys, sen lisääntyminen ja moninaistuminen (Taulukko 2.).

Taulukko 2. Mitä hyviä puolia näet taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoissa?

Teema 1. Yhteisöllisyys
Yhdessä tekemisen, kasvun ihme
Yhteisöllisyys lisääntyy, yhteisen tekemisen ympärillä syntynyt kaveruus kantaa parhaimmillaan muihinkin yhteisiin rientoihin.

Kokoaa sosiaaliseen kanssakäymiseen asukkaita, lisää asukkaiden piha-alueen käyttöä, monipuolistaa pihan kasvillisuutta
Yhteisöllisyyden mahdollisuus, puuhaa ja askareita halukkaille
Yhteisöllisyyden lisääntyminen, lähiruokaa, estetiikan ja ruuan lisääntyneet arvostaminen.
Kivaa puuhailua yhdessä, yhteisöllisyys. Sadonkorjuujuhlat tuli satoa tai ei :)
Sosiaalinen kanssakäyminen, yksinäisyyden ehkäisy
Auttaa tutustumaan toisiinsa, jos onnistuu hyvin, tekemällä oppii viljelyä
Yhteisöllisyys
Lisää yhteistä tekemistä ja juttelua naapureiden kanssa
Teema 2. Hyvinvointi
Yhteinen tekeminen, ympäristökasvatus, sormet mullassa ->mikrobikosketus
Virkistävä vaikutus
Puutarhatyö virkistää ja on hyötyliikuntaa, sato palkitsee kasvattajat
Teema 3. Ympäristökasvatus
Kiinnostus oman kaupunginosan kehityksestä.
Oman ruuan kasvattaminen, lapset oppivat jo pienenä miten yhteisistä alueista ja viljelyksistä pidetään huolta (eivät luultavasti tee niin paljoa ilkeää isompina, kun ovat itse osallistuneet kasvattamiseen joskus, osaavat arvostaa kasveja)
Teema 4. Ympäristön arvostus ja kehittyminen
Toimii lasten oppimisympäristönä ja kokemusalustana
(Lähi)ruoan arvostuksen nousu, pihoilla olemisen ja käytön lisääntyminen, omaan pihaan sitoutuminen
Ihmiset tutustuvat omaan lähiympäristöönsä - piha kutsuu olemaan eikä vain läpikulkuun, silloin ehkä myös arvostus sitä kohtaan nousee ja sitä halutaan vaalia eri tavalla.
ruuan lähituotanto, biodiversiteetin lisäys
Oma viljelypalsta on lähellä, ja sen ohi kulkee päivittäin
Ne pitävät yllä luontosuhdetta ja lisäävät lasten ja aikuistenkin ymmärrystä ruuan tuotannosta. Viheralueiden ulkonäkö ja taso voi kohentua niiden ansiosta. Ne voivat lisätä taloyhtiön asukkaiden yhteisöllisyyttä ja heidän tunteensa vastuullisuutta ympäristöstään. Yhteisöpuutarha voi yhdistää monen ikäisiä, taustaltaan ja sukupuoleltaan erilaisia ihmisiä. Asumisen viihtyvyys voi lisääntyä niiden ansiosta siis monella tavalla. Lisäksi tulevat kaikki muut kaupunkivihreän hyvät puolet psykologisesta meluntorjunnasta vihreän värin rauhoittavuuteen yms. Vanhainkodeissa yhteisöpuutarha voi myös olla tärkeä päivittäisen puuhastelun kohde kesäisin.
Voivat lisätä asukkaiden kiinnostusta ja ymmärrystä luonnosta, ruuantuotannosta, huoltovarmuudesta, parantaa maanviljelyn arvostusta, lisätä ihmisten ulkona liikkumista ja arkiliikuntaa, mahdollisuus tutustua paremmin naapureihin.

Toinen avoin kysymys oli ”Mitä haasteita näet taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoissa?”. Vastauksia tuli hyvin monipuolisesti, niiden joukossa oli myös hyviä esimerkkitapauksia, joista ottaa mallia. Vastaukset on luokiteltu kolmen pääotsikon alle (Taulukko 3.), jotka ovat: toimintaan sitoutuminen, riittävät resurssit ja pelisäännöt, tehtävien ja sadon jakaminen.

Taulukko 3. Mitä haasteita näet taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoissa?

Teema 1. Toimintaan sitoutuminen
Kaikki pitää lähteä asukkaista -> pitää olla muutaman hengen aktiivinen, innostunut porukka, joka esimerkiksi innostaa myös muita mukaan
Hoitoa ja toimintaa organisoitava, perustuttava vapaaehtoisuuteen mutta vaatii kuitenkin sitoutumista, jakaa ehkä mielipiteitä
Teema 2. Riittävät resurssit
riittävä tila hyvissä olosuhteissa pienillä tonteilla
Hoidon puute
jos vapaaehtoiset hoitajat lopettavat, 'loppuselvitys' jää kiinteistöhoitajien tehtäväksi
tiedon ja taidon puute asukkailla
jos innokkaat puutarhahommat muuttavat talosta pois, niin jatkajia pitäisi olla tai harrastus lopahtaa, töiden tasapuolinen jakautuminen voi olla haaste
Ovatko ihmiset todella niin halukkaita yhteisöllisyyteen kuin kuvitellaan? Haasteita voi olla alueiden hoidossa ja sadon jakamisessa. Todellisuudessa yhteisöpuutarhojen suunnitteluun vaikuttavat rakennusfirmojen luutuneet ja kustannustehokkaat toimintatavat sekä haluttomuus todelliseen pihakonseptin uusimiseen.
Teema 3. Pelisäännöt, Tehtävien ja sadon tasapuolinen jakaminen
Jonkun on oltava vastuussa. Tiedotus.
Muutosvastarinta, huonot vuodet, hoidon järjestäminen, ilkivalta
Kyttäminen, sadon jakaminen, epäsiisteyden arvostelu, talkoolaisten puute.
Asukkaiden väliset ristiriidat, kyräily, sadon jakaminen
vastuun jakaminen, erimielisyydet ja projekti/vetovastuu
Yksi määrää, muut eivät osallistu
Pieniä haasteita, jotka ovat ratkaistavissa. Jos viljelmät ovat yhteisiä niin syntyykö riitoja esim. siitä kuinka paljon saa poimia marjoja?
Helsingin kaupungin vuokra-taloyhtiöissä rakennettiin aikoinaan runsaastikin viljelypalstoja taloyhtiöiden pihaille. Ne ovat kuitenkin monin paikoin jääneet käyttämättä ja ovat surkean näköisiä muuten siistissä pihassa. Tällaisissa tapauksissa viljelypalstoille tulisi olla jokin suunnitelma B, jolla alueet siistittäisiin, mutta palstojen tulisi olla vielä myöhemminkin otettavissa käyttöön. Taloyhtiöt ovat usein riitaisia, mikä voi vaikeuttaa osaltaan yhteisöpuutarhatoimintaakin. Kaikessa vapaaehtoistoiminnassa vetovastuu jää helposti yhdelle tai muutamalle ihmiselle, mikä voi joskus tyrehdyttää toiminnan.
Asukkaiden erilaiset näkemykset siitä, miten, kenen, kuinka paljon ja milloin yhteisöpuutarhaa tulisi hoitaa ja mitä kasveja siellä kasvattaa, asukkaiden välisen riitojen, eripuran ja kyräilyn lisääntyminen, paha mieli siitä kun kaikki ei sujukaan kuin tanssi, innostuksen mahdollinen laantuminen jossain vaiheessa, asioista sopimisen mahdollinen byrokraattisuus ja kankeus tyyliin pitääkö joka päätökselle olla yhtiökokouksen hyväksyntä, yhteisöpuutarhan jääminen huonolle hoidolle ja sitä myöten kielteinen esteettinen vaikutus ympäristöön ja tästä johtuen mahdolliset kielteiset kokemukset ja mielikuvat ja niiden vahvistuminen yhteisöpuutarhoista ja pahimmillaan viljelystä ja kasvien parissa puuhailusta ylipäätään,
Kuka kasvatettua satoa saa hyödyntää? Minkälaiset säännöt ja vuorot hoidossa ja kastelussa, miten asioista pidetään kirjaa (esim. päiväkirja puutarhavaajaan tms.)
mahdollinen ilkivalta, huono organisointi taloyhtiön asukkaiden kesken

Kolmas avoin kysymys ja samalla kyselyn viimeinen kysymys kuului, ”Millaisilla keinoilla osallistaisit asukkaita yhteisten viljelmien ylläpitoon?” Seuraavassa taulukossa (Taulukko 4.) vastaukset on jaettu eri teemoihin.

Taulukko 4. Millaisilla keinoilla osallistaisit asukkaita yhteisten viljelmien ylläpitoon?

Teema 1. Neuvonta
Talkooneuvonnalla
Tiedä mitä syöt.
ensimmäisen kauden ajan joku kävisi säännöllisesti opastamassa
Talkoot joissa vetäjällä 'ammattitaitoa'. Viljelmän paikka hyvä, maankäyttö traktorilla onnistuu yms.
Alkuun yhteistä koulutusta, jotta kaikilla olisi perustietoa, kustantamalla tarvikkeet...
puhumalla lähiruoan puolesta ja oman lähiympäristön hoitamisesta ja hyödyntämisestä, maailman ympäristön tilasta (hiilidioksidin sitominen hyötykäyttöön), korostamalla oman taloyhtiön yhteisöllisyyttä, hyötyliikunnan merkitystä omalle hyvinvoinnille sekä sadon merkitystä palkitsevana tekijänä
Vertaisin viljelypalstoihin.
Teema 2. Tapahtumat
Viikkotalkoot
puutarhakekkerit, yhteistä ruuanlaittoa omista tuotteista, lasten pikkupuutarhat, leikkivälineet yhteisöviljelmien lähelle ja toisin päin, oleskeluun tarkoitetut alueet viljelmien äärelle
Päätöksen teko ja suunnittelu yhteisenä tilaisuutena, jossa mahdollisuus vaikuttaa tehtyihin valintoihin. Sato jaetaan osallistuvien kesken. Liitetään jotain muuta mukavaa toimintaa, joka yhdistää osallistujia (esim. kasvukauden ulkopuolella yhteinen kokoontuminen, sadonkorjuujuhla, vegegrillausta jne.)
Tapahtumat - Esim. Kevätkylvö, Hoito & Harvennus, Keskikesän kukat ja perhoset, Sadonkorjuu, Syyskauden päättäjäiset jne.
jonkinlaiset vuorot? yhteisölliset tapahtumat, yhdessä istuttaminen ja hoitaminen, lapset mukaan.
Teema 3. Matala osallistumiskynnys
Vapaaehtois pohjalta. Ei sovi kaikille, eikä tarvitsekaan sopia.
Esim.: Jos hoidat viljelmiä eli osallistut yhteisiin talkoisiin tms., niin silloin saat kerätä satoa.
En näe osallistamista tarpeellisenä. Ne osallistuvat, joita kiinnostaa. Uusien innokkaiden houkuttelemiseen voisi toimia esim. taloyhtiön yhteinen sadonkorjuujuhla ja muut yhteiset puutarhatapahtumat ja talkoot.
Matala osallistumiskynnys, eli vastuuhenkilö jakaa tehtäviä jo asukkaat voivat itse valita kuinka usein/paljon osallistuvat ja mitä tekevät. Uskon että nälkä kasvaa syödessä, eli kun huomaa että se on kivaa, ottaa mielellään enemmän tehtäviä vastaan. Jos toiminta on sekavaa tai riitaisaa, siihen ei kukaan halua mennä mukaan.
oman kokemuksen mukaan rento naapuriapu on toiminut loistavasti (naapuri kastelee/hoitaa loman ajan), annetaan jokaiselle nimettyjä 'palstoja', sadonkorjuujuhlat yms.

Pitää olla matala kynnyks osallistua, on paha juttu, jos asiakkaat kokevat, että enhän minä uskalla sinne mennä, kun se on asukkaan x hoitama asia tai kun en tiedä viljelystä tarpeeksi. Tähän asiaan ainakin auttaa se, kun viljelysten hoidosta on selkeät yhteiset ohjeet ja pelisäännöt, yhdessä sovitut, jotka ovat helposti ja selkeästi asukkaiden saatavilla jossain, myös silloin kun asukkaat vaihtuvat. Silloin ainakaan epä tietoisuus ja tiedon puute eivät ole niin suurina osallistumisen esteinä.

Kokonaisuudessaan suunnittelijoiden suhtautuminen taloyhtiöiden yhteisöpuutarhoihin on positiivista, epäilijöiden avulla saadaan arvokkaita näkemyksiä toiminnan kehittämiseksi.

4.2 Asukaskyselyn tulokset

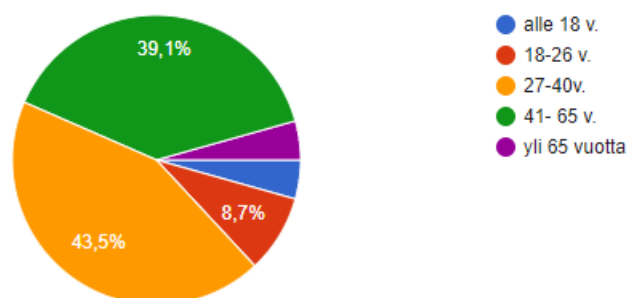
Asukkaille suunnatun kyselyn tarkoituksena oli koota heidän asenteitaan ja toiveitaan suunnitteluratkaisujen ja toimintamallin kehittämiseksi. Kysely jaettiin VTS-Kotien Facebook-ryhmän kautta. Kyselyn alussa yhteisöpuutarhaa kuvailtiin, jotta vastaajien käsitys projektista on suhteellisen samanlainen henkilökohtaisesta kokemustautasta riippumatta. Asukaskysely rakennettiin asukkaille mahdollisimman helposti lähestyttäväksi, jotta kysymykset ja väittämät muodostuivat yksinkertaisiksi ja helposti ymmärrettäviksi. Asukaskysely koostui 54 kysymyksestä, jotka jaettiin yhdeksän pääotsikon alle. Ensimmäisissä kohdissa kysyttiin taustatietoja, vapaa-ajan käyttötottumuksia sekä lähiruuan ja luomun arvostusta. Sitten lähestyttiin piha-alueiden arvostusta ja käyttötarkoitusta, mielipiteitä taloyhtiön yhteisestä hyötöpuutarhasta sekä naapuruston kokemisesta. Viimeiset pääotsikot olivat yhteisöpuutarhan käytännöt, tulevaisuuden näkymät. Kysely päätettiin avoimiin kysymyksiin.

4.2.1 Asukkaiden taustatiedot

Vastauksia asukkailta tuli 23 kappaletta. Taustatiedoista selvisi vastanneiden asukkaiden ikä, sukupuoli, koulutus ja työllisyystilanne. Seuraavasta ympyrädiagrammista (Kuva 16.) näkee hyvin vastanneiden asukkaiden ikäjakauman.

Ikä

23 vastausta

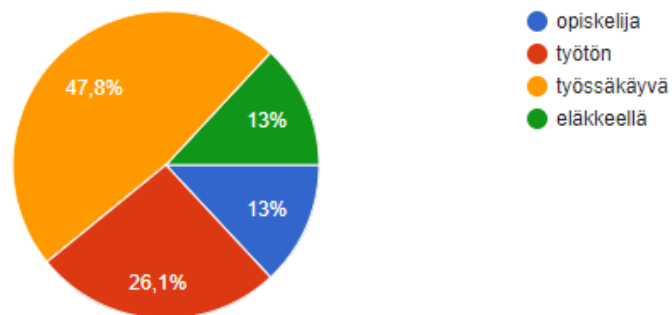

Kuva 16. Asukaskyselyyn vastanneiden ikäjakauma.

Vastanneista asukkaista selkeä enemmistö oli naisia 86 % ja loput 14 % olivat miehiä. Koulutustaustaltaan selkeä enemmistö eli 61 % oli toisen asteen käyneitä. Peruskoulun olivat käyneet 13 %. Loput 26 % olivat saaneet korkeakoulutuksen. Vastanneiden työllisyystilanne aukeaa hyvin kuvan 17 ympyrädiagrammista. Vajaa puolet vastaajista oli työssäkäyviä. Sekä opiskelijoita että eläkkeellä olevia oli yhtä paljon, 13 %. Loput 26 % olivat työttömiä.

Työllisyystilanne

23 vastausta

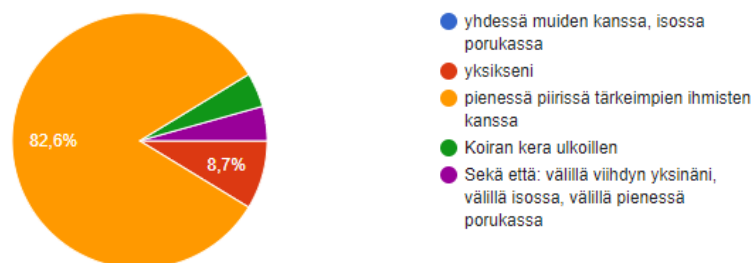
Kuva 17. Vastanneiden asukkaiden työllisyystilanne.

4.2.2 Vapaa-ajan käyttötottumuksia sekä lähiruoan ja luomun arvostus

Seuraavassa osiossa käytiin läpi asukkaiden vapaa-ajan käyttötottumuksia. Ensimmäisessä kohdassa vastausten jakauma oli hyvin selkeä (Kuva 18.). N. 83 % viihtyvät mieluiten pienessä piirissä tärkeimpien ihmisten kanssa. Vajaa 9 % vastaajista on mieluiten yksinään ja yksittäiset vastaajat viihtyvät sekä yksinään että ryhmissä ja ulkoiluttavat koiriaan.

Käytän suurimman osan vapaa-ajastani mieluiten

23 vastausta

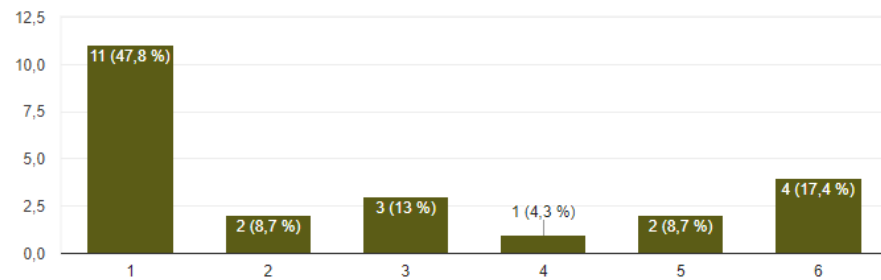

Kuva 18. ”Käytän suurimman osan vapaa-ajastani mieluiten.”

Seuraavassa kuvassa (Kuva 19.) nähdään taloyhtiön pihalla vapaa-ajan vieton yleisyyttä. Asteikolla kohta 1 kuvaa väitettä ”kerran kuussa tai vähemmän” ja kohta 6. kuvaa väitettä ”päivittäin.” Selkeä enemmistö 48 % viettää aikaansa taloyhtiön pihalla kerran kuussa tai harvemmin. Loput vastaajista ovat jakautuneet hyvin tasaisesti asteikolle. 18 % vastaajista viettää aikaansa taloyhtiön pihalla päivittäin.

Vietän vapaa-aikaani taloyhtiömme pihalla

23 vastausta

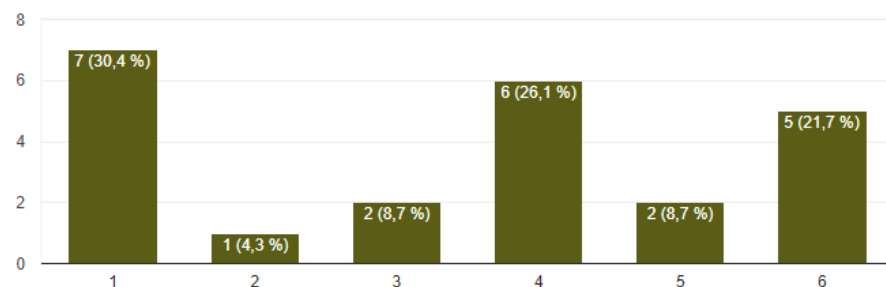

Kuva 19. Vietän vapaa-aikaani taloyhtiömme pihalla. Kohta 1. ”Kerran kuussa tai vähemmän.”, kohta 6. ”Päivittäin.”

Seuraavassa väittämässä käsiteltiin virkistymisen kokemusta viheralueella oleskelun jälkeen. 1. kohta asteikolla kuvaa väitettä ”En huomaa eroa.” ja kohta 6. ”Koen oloni paljon virkeämmäksi!” Vastausten jakauma on suuri (Kuva 20.). 30 % kokee, ettei viheralueella vietetty aika ole sen virkistävämpää kuin muuallakaan. 4 % vastaajista ei koe suurta eroa. 9 % kokee pientä eroa olotilassaan. 26 % vastaajista kokee olonsa virkeämmäksi ja 9 % selkeästi virkeämmäksi. 22 % vastaajista kokee olonsa paljon virkeämmäksi vietettyään aikaa viheralueella.

Koen oloni virkeäksi vietettyäni aikaa viheralueella

23 vastausta

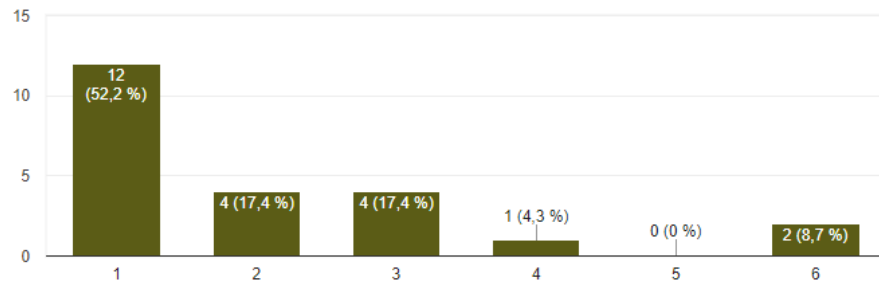
Kuva 20. Koen oloni virkeäksi vietettyäni aikaa viheralueella. Kohta 1. ”En huomaa eroa.” ja kohta 6. ”Koen oloni paljon virkeämmäksi!”

Seuraavaksi käsiteltiin ihmisten viihtymistä ulkona erilaisissa ympäristöissä. Kohta 1. kuvaa väitettä ”Luonnollisessa ympäristössä, puis-

tossa/metsässä.” ja kohta 6. ”Rakennetussa ympäristössä, kortteleissa/sisäpihoilla.” Kuvasta 21 näkee hyvin luonnollisten ympäristöjen aseman ihmisten kokemuksissa.

Ulkona viihdyn parhaiten

23 vastausta

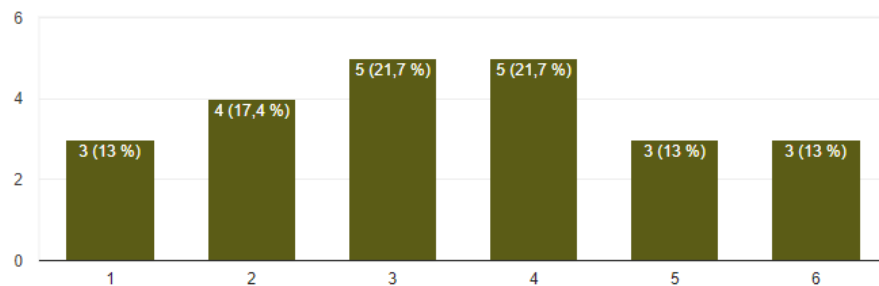

Kuva 21. Ulkona viihdyn parhaiten. Kohta 1. ”Luonnollisessa ympäristössä, puistossa/metsässä.” ja kohta 6. ”Rakennetussa ympäristössä, kortteleissa/sisäpihoilla.”

Vapaa-ajan käyttötottumus osion viimeinen väite oli ”Koen yhdessä tekemisen”, kohta 1. haastavaksi ja kohta 6. voimaannuttavaksi ja innovatiiviseksi. Kuvasta 22 näkee hyvin vastausten tasaisen jakauman.

Koen yhdessä tekemisen

23 vastausta

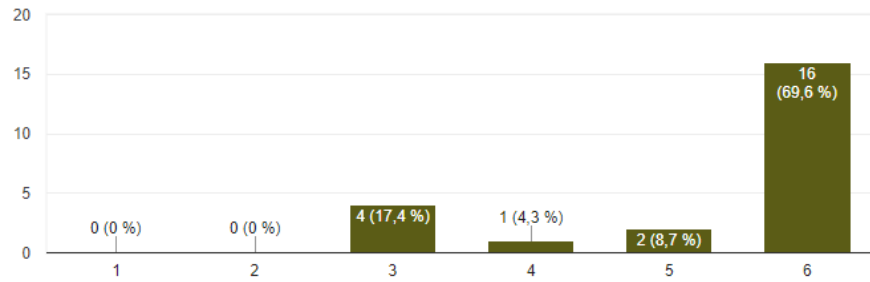

Kuva 22. Koen yhdessä tekemisen, 1. ”Haastavaksi.”, kohta 6. ”Innovatiiviseksi ja voimaannuttavaksi.”

Kolmannen pääotsikon alla käsiteltiin lähiruuan ja luomun arvostusta. Ensimmäisessä väitteessä käsiteltiin itsekasvatetun lähiruuan arvostusta. Vastausten jakauma on hyvin selkeä (Kuva 23.), itsekasvatettua lähiruokaa arvostetaan. Kuvasta 24 näkee millä volyyymilla arvostus on johtanut tekoihin. Vastaukset ovat hyvin jakautuneet, ja keskittyvät asteikon keskivaiheille, joten kasvatusta ei vielä hirveästi esiinny.

Arvostan itsekasvatettua lähiruokaa

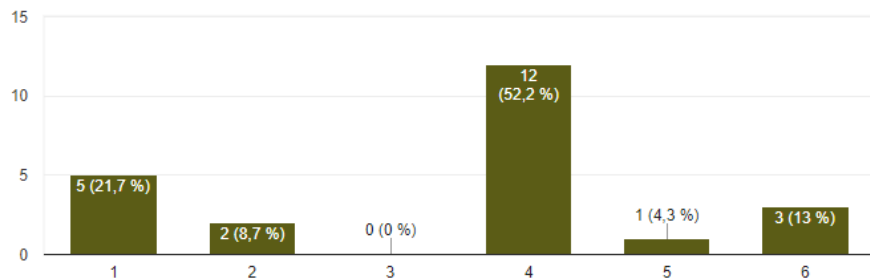
23 vastausta

Kuva 23. Arvostan itsekasvatettua lähiruokaa. Kohta 1. "En arvosta." ja kohta 6. "Arvostan."

Kasvatan jo itse hyötykasveja

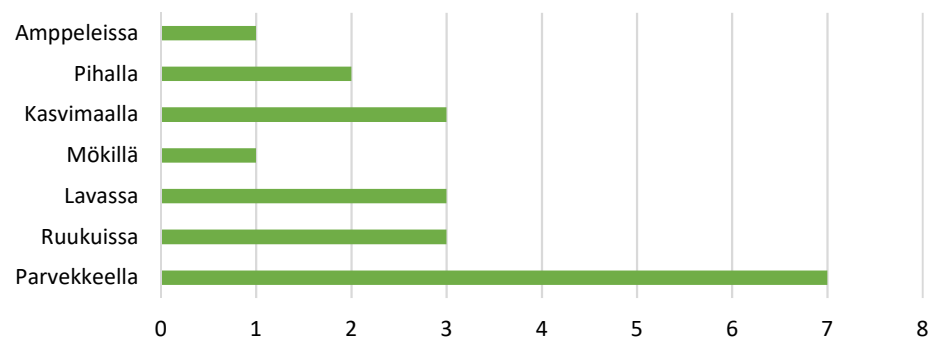
23 vastausta

Kuva 24. Kasvatan jo itse hyötykasveja. 1. "En kasvata", 6. "Kasvatan runsaasti!"

Seuraava kysymys liittyi hyötykasvien kasvattamiseen "Jos kasvatat hyötykasveja, missä kasvatat niitä? Esim. Parvekkeella, mökillä, lavassa yms." Tähän kysymykseen saatiin 16 vastausta. Alla kokooma vastauksista (Kuva 25.). Vastausten yhteydessä muutamat asukkaat kertoivat kasvattavansa mansikoita, perunoita ja yrtejä.

Jos kasvatat hyötykasveja, missä kasvatat niitä?

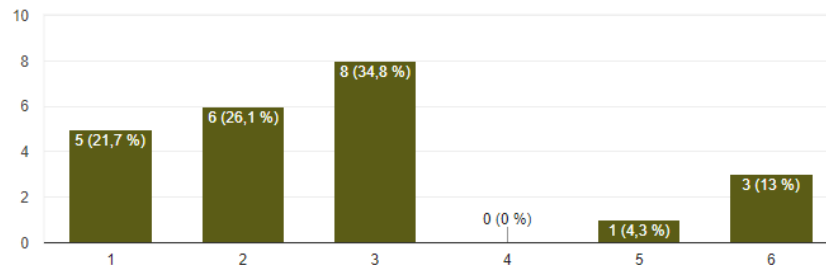

Kuva 25. Jos kasvatat hyötykasveja, missä kasvatat niitä?

Seuraavaksi aiempien kysymysten kokoamista väitteellä, ”Arvostan lähiruokaa ja luomua, mutten halua kasvattaa ruokaani itse” (Kuva 26.) vastausten jakauma.

Arvostan lähiruokaa ja luomua, mutten halua kasvattaa ruokaani itse

23 vastausta

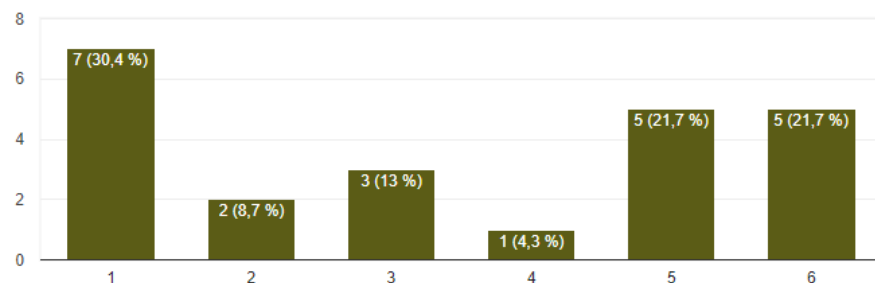

Kuva 26. Arvostan lähiruokaa ja luomua, mutten halua kasvattaa ruokaani itse. Kohta 1. ”Päinvastoin!” ja kohta 6. ”Kyllä, juuri näin.”

Seuraavassa väitteessä kartoitetaan viljelyneuvonnan tarvetta. Asukkaiden vastaukset ovat jakautuneet laajalti (Kuva 27.). 30 % vastaajista ei kaipaa neuvoja ollenkaan. 9 % kaipaa vähän neuvoja. 13 % jonkin verran ja 4 % tunnustaa kaipaavansa neuvoja. Loput 44 % tarvitsevat neuvoja onnistuakseen viljelyssä.

Kaipaen neuvoja viljelyyn

23 vastausta

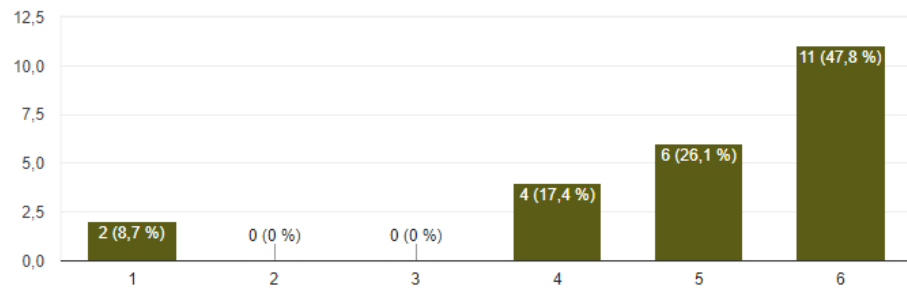

Kuva 27. Kaipaen neuvoja viljelyyn. Kohta 1. ”En kaipaa, kiitos.” kohta 6. ”Kyllä, tarvitsen neuvoja.”

Tämän osion viimeinen väite, ”Kaupungeissa tulisi olla enemmän tilaa kasvimaille” on selkeästi jakautunut. Vastaajat näkevät selvän tarpeen alueille, joilla kasvattaa kasveja. Vain 9 % vastaajista ei näe tarvetta kasvimaille.

Kaupungeissa tulisi olla enemmän tilaa kasvimaille

23 vastausta

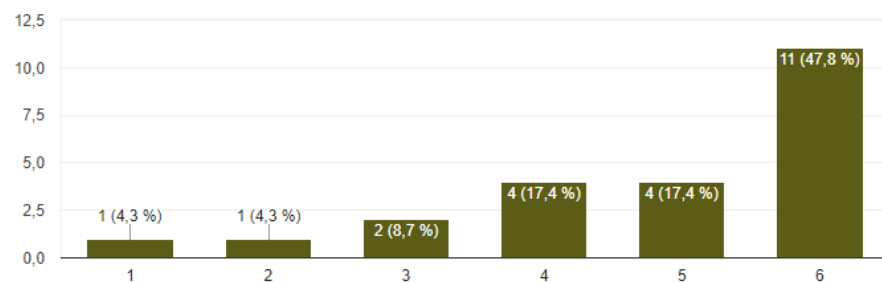
Kuva 28. Kaupungeissa tulisi olla enemmän tilaa kasvimaille. Kohta 1. ”En näe tarvetta”, kohta 6. ”Kyllä, kaupunkiin tarvittaisiin lisää palstoja.”

4.2.3 Piha-alueiden arvostus ja mielipiteet yhteisestä hyötypuutarhasta

Piha-alueiden arvostus ja käyttötarkoitukset otsikon alla oli kymmenen kysymystä, joista ensimmäinen kuului näin, ”Arvostan taloyhtiön omaa piha-aluetta.” Selkeä enemmistö arvostaa piha-alueita, mutta yksittäisiä vastauksia on asteikon toisessakin päässä (Kuva 29.). Myös kysymyksessä piha-alueiden hoidosta (Kuva 30.), vastaajat ovat hyvin yksimielisiä, siitä, että piha-alueiden tulee olla hyvin hoidettuja.

Arvostan taloyhtiön omaa piha-aluetta

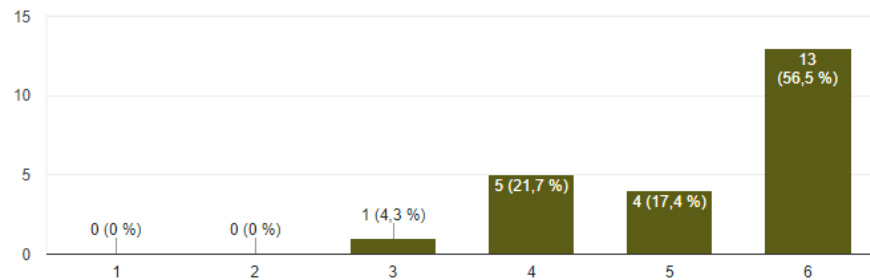
23 vastausta

Kuva 29. Arvostan taloyhtiön omaa piha-aluetta. Kohta 1. ”En arvosta.” ja kohta 6. ”Pidän piha-aluetta todella tärkeänä.”

Piha-alueen tulee olla hyvin hoidettu

23 vastausta

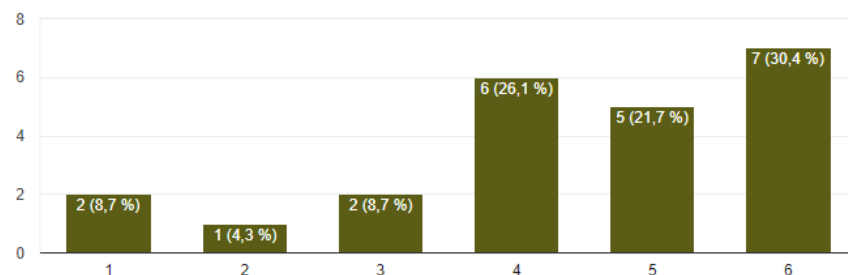

Kuva 30. Piha-alueen tulee olla hyvin hoidettu. Kohta 1. ”Ei ole väliä.” ja kohta 6. ”Kyllä, tulee olla hyvin hoidettu.”

Seuraava kysymys muodostui kirjallisuudesta haetuista kokemuksista, joissa yhteisöjen piha-alueilla koettiin olevan vähemmän ilkivaltaa. Vastaukset ovat hieman erimielisiä, mutta enemmistö on samaa mieltä (Kuva 31.) väitteen kanssa.

Yhteisön hyvin hoidetuilla piha-alueilla on mielestäni vähemmän ilkivaltaa

23 vastausta

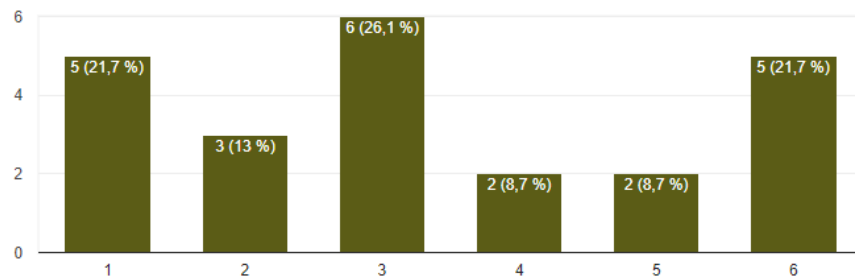

Kuva 31. Yhteisön hyvin hoidetuilla piha-alueilla on mielestäni vähemmän ilkivaltaa. Kohta 1. ”Ei mielestäni.” ja kohta 6. ”Minun mielestäni asia on näin.”

Myös seuraavassa kysymyksessä ”Käytän taloyhtiön yhteisiä piha-alueita oleiluun” vastaukset ovat hyvin jakautuneita. Saman verran vastaajista n. 22 % on asettunut sekä kohtaan 1 että 6, täysin vastakkaisiin päihin. Enemmistö vastaajista on kuitenkin asettunut keskikohdan negatiivisemmalle puolelle (Kuva 32.), joten asukkaat eivät käytä yhteisiä piha-alueita oleiluun kovinkaan paljoa.

Käytän taloyhtiön yhteisiä piha-alueita oleiluun

23 vastausta

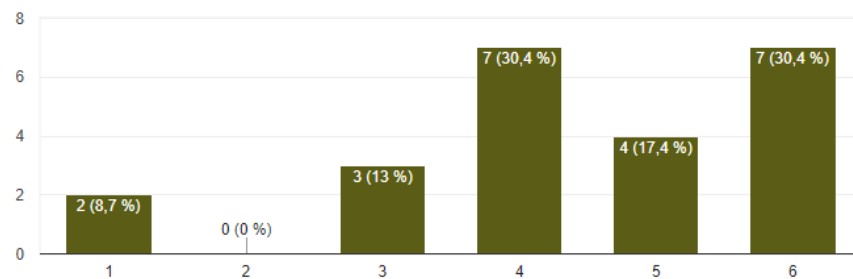

Kuva 32. Käytän taloyhtiön yhteisiä piha-alueita oleiluun. Kohta 1. ”Ei tule käytettyä.”, kohta 6. ”Lähes päivittäin.”

Väittämän ”Pidän taloyhtiömme piha-alueiden toiminnallisuutta tärkeänä” vastaukset ovat jakautuneet melko laajalle (Kuva. 33.). N. 30 % vastaajista pitää toiminnallisuutta hyvin tärkeänä, 18 % vastasi sen olevan melko tärkeää ja 30 % kokee sen tärkeänä. 13 % vastanneista kokee toiminnallisuuden vähemmän merkitykselliseksi ja 9 % ei koe toiminnallisuutta lainkaan tärkeäksi.

Pidän taloyhtiömme piha-alueiden toiminnallisuutta tärkeänä

23 vastausta

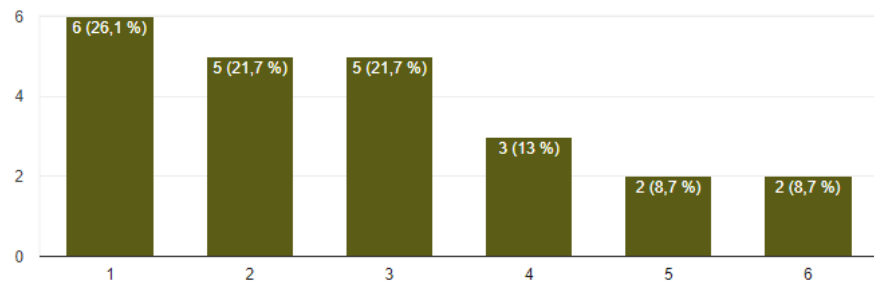

Kuva 33. Pidän taloyhtiömme piha-alueiden toiminnallisuutta tärkeänä. Kohta 1. ”En välitä.” ja kohta 6. ”Toiminnallisuus on erittäin tärkeää.”

Kuitenkin suurin osa vastaajista kokee, ettei heidän taloyhtiöissään ole tarpeeksi toiminnallisuutta (Kuva 34.). Aivan samassa linjassa vastaukset eivät kuitenkaan ole edellisen kysymyksen kanssa.

Taloyhtiömme pihalla on tällä hetkellä riittävästi toiminnallisuutta

23 vastausta

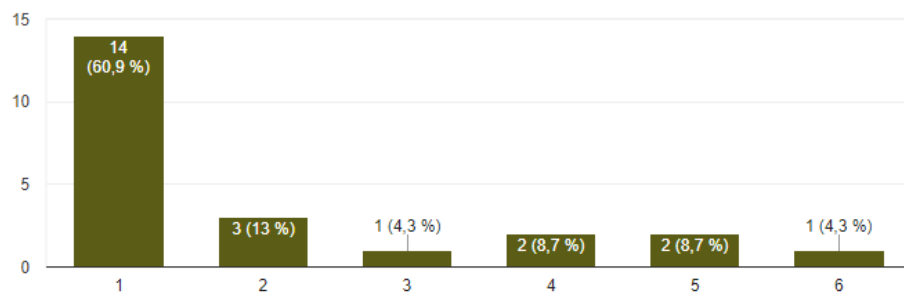

Kuva 34. Taloyhtiömme pihalla on tällä hetkellä riittävästi toiminnallisuutta. Kohta 1. ”Ei ole.”, kohta 6. ”Kyllä, on.”

Viljelyyn liittyvässä kysymyksessä vastauksista tulee selkeästi ilmi, ettei viljelyä juurikaan ole taloyhtiöissä (Kuva 35.) ainakaan suuremmassa skaalassa.

Taloyhtiössämme on viljelyä

23 vastausta

Kuva 35. Taloyhtiössämme on viljelyä. Kohta 1. ”Ei ole.” ja kohta 6. ”Kyllä, viljelyä löytyy.”

Seuraavassa kysymyksessä tiedusteltiin asukkaiden vapaa-ajan viettoa monivalintaväittämällä ”Mieluiten vietän aikaani taloyhtiön pihalla.” Vastauksista nousi esiin naapurien kanssa jutustelu (Kuva 36.), mutta selkeästi eniten vastanneet sanovat viettävänsä aikaansa itsekseen tai lähimmäisten kanssa.

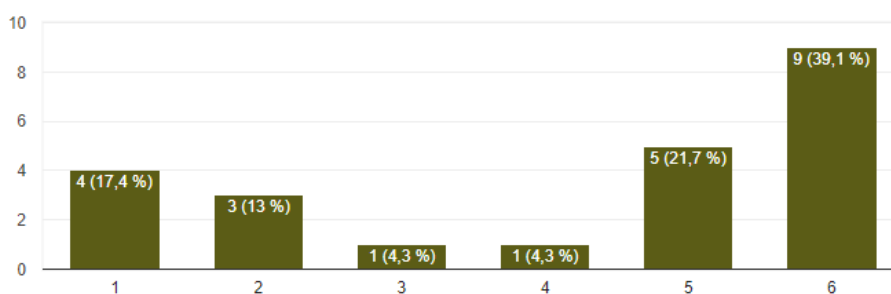

Kuva 36. Mieluiten vietän aikaani.

Talkoisiin vastanneet asukkaat lähtevät pääasiassa mielellään. N. 40 % on osallistunut talkoisiin aina kun on ollut mahdollista ja neljäsosa vastanneista on osallistunut talkoisiin usein. 17 % vastanneista ei ole osallistunut talkoisiin koskaan.

Olen osallistunut talkoisiin

23 vastausta

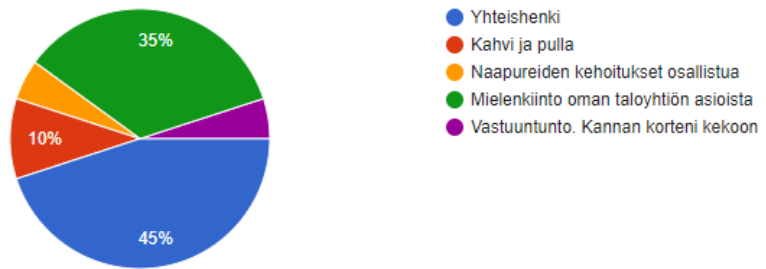

Kuva 37. Olen osallistunut talkoisiin. Kohta 1. "En ikinä." ja kohta 6. "Aina kun on ollut mahdollista."

Osion viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, mikä saa ihmiset menemään talkoisiin. 45 % vastanneista lähtee talkoisiin yhteishengen takia ja 35 % haluaa tietää, mitä omassa taloyhtiössä tapahtuu. 10 % lähtee talkoisiin eväiden innoittamana. Loput 10 % lähtee talkoisiin kantamaan kortensa kekoon tai osallistuvat naapurien kehotuksien ansiosta.

Mikä saa minut menemään talkoisiin

20 vastausta

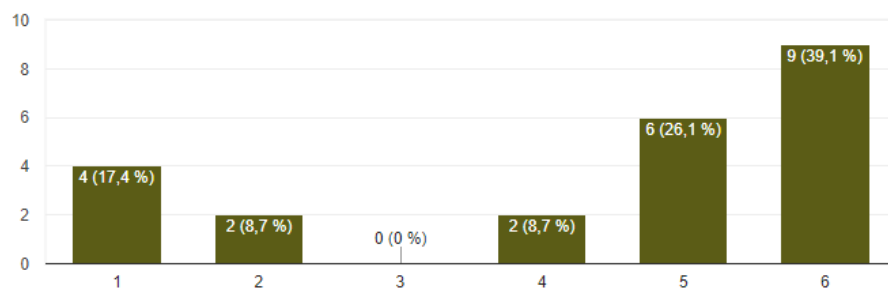

Kuva 38. Mikä saa minut menemään talkoisiin.

Seuraava pääotsikko oli mielipiteet taloyhtiön yhteisestä hyötypuutarhasta. Ensimmäisenä väittämänä oli ”Olen kiinnostunut kaupunkiviljelystä”, kohta 1. ”Eipä kiinnosta.” ja kohta 6. ”Olen hyvin kiinnostunut!” Seuraavasta (Kuva 39.) näkyy selkeästi ihmisten kiinnostuksen taso. Selkeästi yli puolet vastaajista ovat kiinnostuneita. Vain vajaa 18 % ei ole lainkaan kiinnostunut.

Olen kiinnostunut kaupunkiviljelystä

23 vastausta

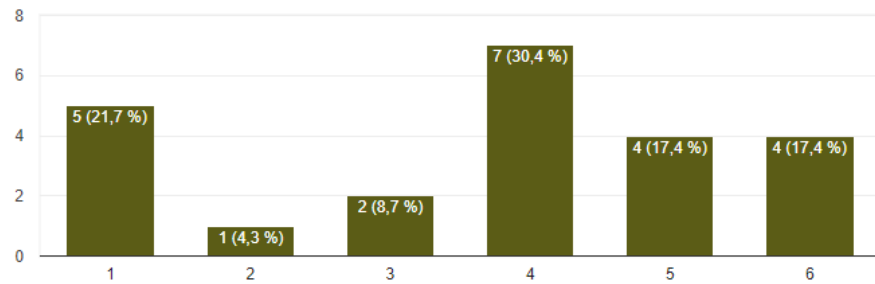

Kuva 39. Olen kiinnostunut kaupunkiviljelystä. Kohta 1. ”Eipä kiinnosta.” ja kohta 6. ”Olen hyvin kiinnostunut!”

Väittämään ”Koen, että yhteisöpuutarha sopii meidän taloyhtiöömme” vastausten jakauma on huomattava (Kuva 40.). Noin 40 % vastanneista kokee, että heidän taloyhtiönsä sopisi yhteisöpuutarha. 30 % vastanneista ovat hieman skeptisempiä. Loput ovat negatiivisempia ja n. 22% on sitä mieltä, että yhteisöpuutarhat eivät sovi heidän taloyhtiöihinsä.

Koen, että yhteisöpuutarha sopii meidän taloyhtiöömme

23 vastausta

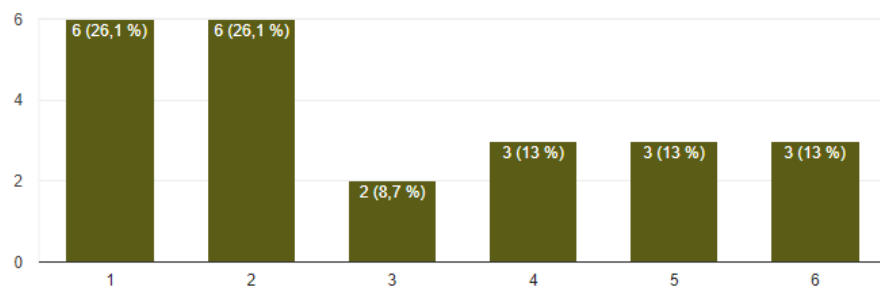

Kuva 40. Koen, että yhteisöpuutarha sopii meidän taloyhtiöömme. Kohta 1. "En koe." ja kohta 6. "Koen sen sopivan hyvin meille."

Yli puolet vastanneista asukkaista kokevat viljelyn aloittamisen hankalaksi heidän taloyhtiössään. Vain 13 % näkee sen helppona, 26 % vastaajista kokee sen helpohkoksi (Kuva 41.)

Koen viljelyn aloittamisen taloyhtiössämme

23 vastausta

Kuva 41. Koen viljelyn aloittamisen taloyhtiössämme. Kohta 1. "Hankalaksi.", kohta 6. "Helpoksi."

Seuraavaksi käsiteltiin perusteluja, miksi viljelyn aloittaminen on hankalaa tai helppoa. Vastaukset on otsikoitu alle (Taulukko 5.), vastauksissa nousi yllättävän paljon naapurisuhteisiin liittyviä asioita. Toimintaan sitoutuminen ja organisointi koetaan myös haasteelliseksi. Muutamissa taloyhtiöissä viljelyä kuitenkin jo on, lapset ja aikuiset toimivat sulassa sovussa niiden parissa.

Taulukko 5. Perustelut, miksi viljelyn aloittaminen on hankalaa tai helppoa.

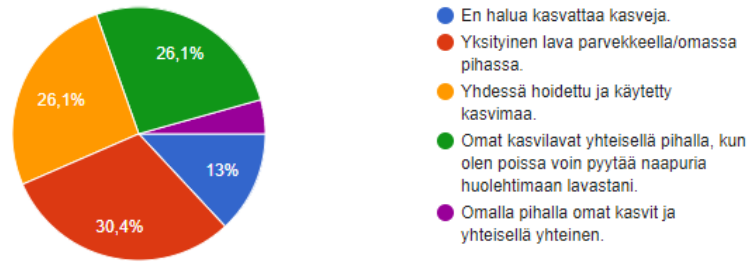
Teema 1. Homma onnistuu!
Meillä on jo aloitettu. Joten lisäys on helppoa. Lapsetkin osallistuvat.
Osallistujia varmasti löytyy.

Koska siihen on halua ja mielenkiintoa.
Helpompaa kuin aiemmin koska vanhassa asunnossa oli vain parveke, nykyisessä pieni oma piha.
Yhteisiä kasvilavoja on jo muutama, suurin osa asukkaista on mukana.
Helppoa se olisi. Meillä on sen verran hyvä yhteishenki, että ne tulisi hoidettua.
Teema 2. Toimintaan sitoutuminen
Voi olla haastavaa saada asukkaita mukaan.
En ole varma löytyykö tarpeeksi innokkaita ja sitoutuvia.
Teema 3. Ilkivalta, naapuruston huonot suhteet
Asukasaines on kovin heterogeenistä ja klikkiytynyttäkin, tämän huomaa vaikkapa pihatalkoissa. Sinut kyllä toivotetaan tervetulleeksi aidosti, mutta kun et kuulu pienten lasten vanhempiin, ikäihmisiin etkä maahanmuuttajiin, niin saat tehdä ja tarjottavat mussuttaa ihan itseksesi.
Tulee tappelu jo siitä mitä istutetaan. Hoito ja kasteluvuorot haasteellisia
Kokeiltu on, ei onnistu, kaikki tuhotaan.
Hankalaa taloyhtiön puheenjohtajan vuoksi. Puheenjohtaja yksinään määrää taloyhtiössä. Jos puheenjohtaja ei halua jotain, sitä ei tule.
Väki on riitaisaa.
Asukastoimikunnan puheenjohtajana toimiva diktaattori varmasti estäisi ko. projektin tai ainakin varmistaisi, ettei se ole kenellekään mukava.
Pihassa paljon läpikulkua ja paljon varastelevia asukkaita.
Epäluotettavat naapurit.
Talossa henkilöitä jotka päättävät talon asioista lähes kuuntelematta muita
Organisoinnin tarve
Tarvitaan organisaattori asian edistämiseksi.
Pieni piha
Talonyhtiön piha-alue on sorahiekoitettu ja koska talonyhtiössämme on paljon lapsia eli PALJON liikettä ja hulinaa pihassa etenkin kesäisin, tuo sora pölyyää ihan jumalattomasti ja hienoa hiekkapölyä on kaikkialla. Tämä rajoittaa muutenkin pihassa oleskelua, kun pöly tunkee hengityselimiin. Viheraluetta ja mahdollisuuksia viljelylle on siis aika vähän. Myös porottava aurinko ja suojaton piha hankaloittavat kaikkea kasvatusta.
Tykkään tehdä asioita yksin, omassa rauhassa.

Asukkaat vastasivat melko suurella jakaumalla seuraavaan monivalintakysymykseen (Kuva 42.) suurimman lohkon n. 30 % vastauksista sai ”Yksityinen lava parvekkeella/omassa pihassa.” Seuraavaksi eniten vastauksia saivat ”Yhdessä hoidettu ja käytetty kasvimaata.” sekä ”Omat kasvilavat yhteisellä pihalla, kun olen poissa, voin pyytää naapuria huolehtimaan lavastani.” 13 % vastaajista ei halua kasvatkaa kasveja lainkaan. Muutama vastaaja on sitä mieltä, että ”Omalla omat ja yhteisellä yhteiset kasvit.”

Mieluisin hyötypuutarhan muoto minulle on

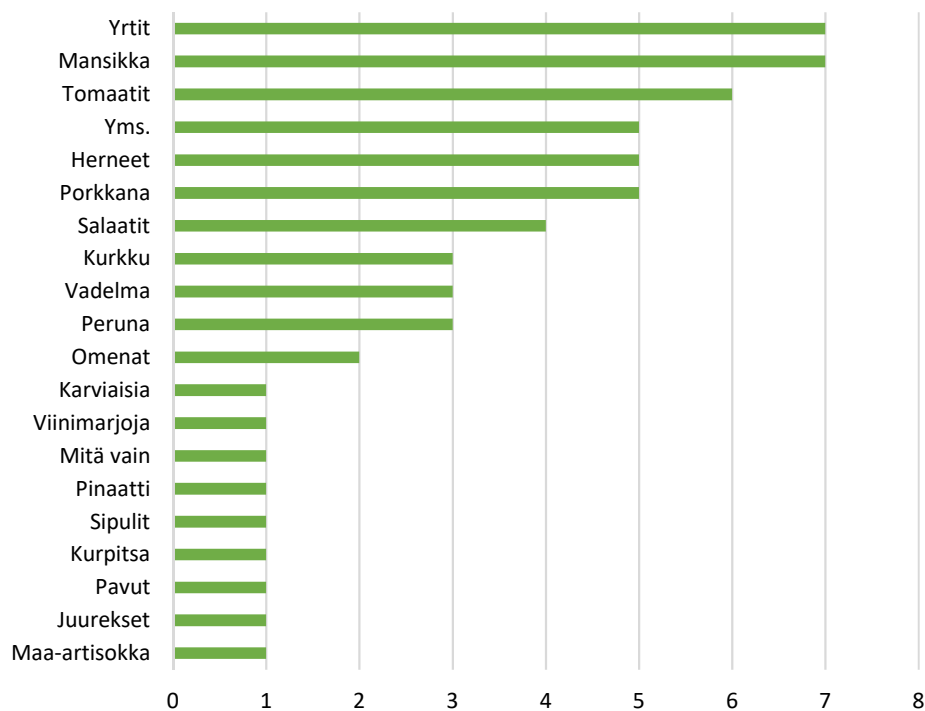
23 vastausta

Kuva 42. Mieluisin hyötypuutarhan muoto minulle on.

Kysymykseen ”Mitä hyötykasveja haluaisit viljellä?” tuli paljon tarkkoja vastauksia. Seuraava kuvaaja (Kuva 43.) kokoaa vastaukset yhteen. Yrtit ja mansikka mainittiin vastauksissa useimmiten. Sitten tulivat tomaatit, herneet ja porkkana. Vastauksista nousi esiin myös kaiken kattavat vastaukset kuten ”Mitä vain.” tai ”Yms.” Useampia mainintoja saivat myös salaatit, kurkku, vadelma ja peruna. Yksittäisiä mainintoja marjapensaat, omena, pinaatti, sipuli, kurpitsa, pavut, juurekset sekä maa-artisokka.

Mitä kasveja haluaisit viljellä?

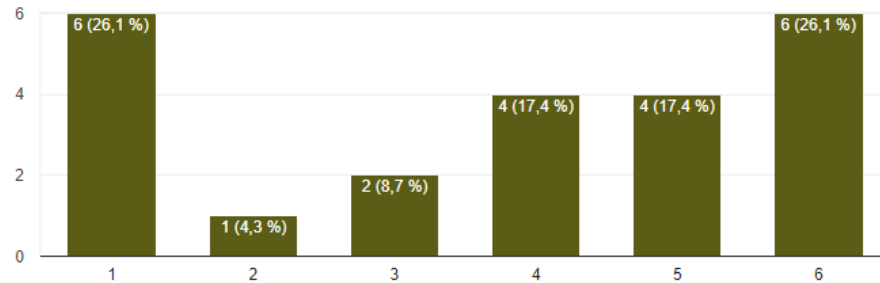
Kuva 43. Mitä hyötykasveja haluaisit viljellä?

Seuraavassa kysymyksessä siirryttiin asukkaiden halukkuuteen perustaa yhteinen hyötypuutarha. 26 % vastaajista ovat sekä halukkaita että täysin

haluttomia perustamaan hyötypuutarhaa (Kuva 44.). Loput vastaajat jakautuvat, mutta suurin osa on valmis osallistumaan perustamiseen.

Osallistun mielelläni yhteisen hyötypuutarhan perustamiseen

23 vastausta

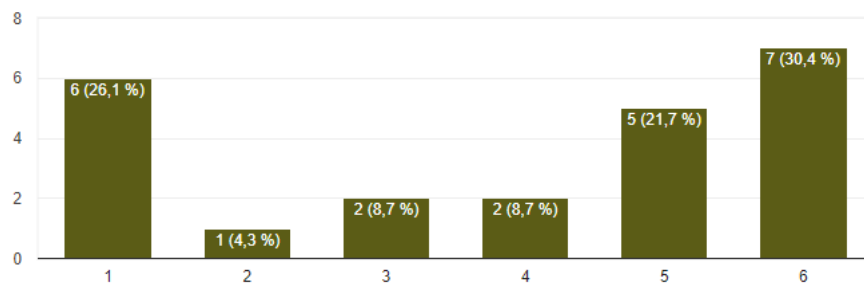

Kuva 44. Osallistun mielelläni yhteisen hyötypuutarhan perustamiseen. Kohta 1. "En halua osallistua." ja kohta 6. "Osallistun mielelläni."

Ylläpitoon asukkaat vastaavat osallistuvansa enemmän, kuitenkin vastaukset ovat melko samassa linjassa edellisen kysymyksen kanssa (Kuva 45.).

Osallistun mielelläni yhteisen hyötypuutarhan ylläpitoon

23 vastausta

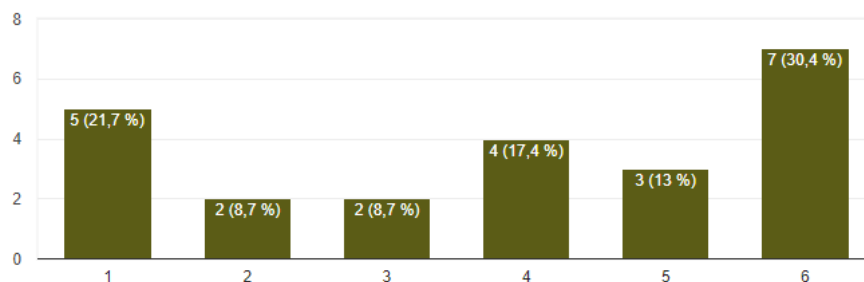

Kuva 45. Osallistun mielelläni yhteisen hyötypuutarhan ylläpitoon. Kohta 1. "En halua osallistua.", kohta 6. "Osallistun mielelläni."

Seuraava (Kuva 46.) kysymys jakaa vastauksia hieman enemmän, selkeä enemmistö haluaa hyödyntää yhteistä satoa, mutta huomattava osa on hieman epävarmoja vastauksessaan.

Haluan hyödyntää yhteistä satoa

23 vastausta

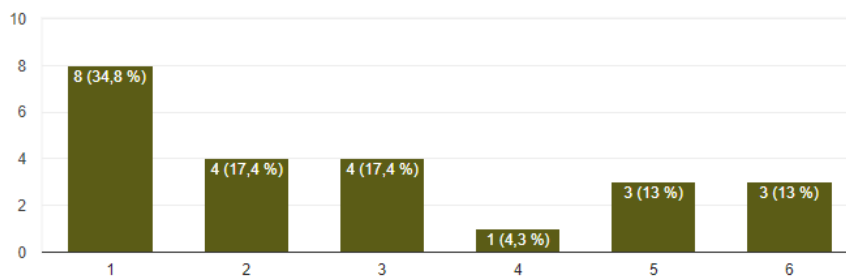

Kuva 46. Haluan hyödyntää yhteistä satoa. Kohta 1. ”En halua.” ja kohta 6. ”Mielelläni.”

Tämän osion viimeisessä kohdassa haettiin hieman erilaista näkökulmaa ihmisten käsityksistä hyötypuutarhasta ja sadon jakamisesta/käyttämisestä. Seuraavaan väittämään vastausten jakauma on selkeästi painottunut toiseen päähän, joten he eivät ensimmäisenä ole lähdössä myymään tuotteita (Kuva 47.).

Näen tässä markkinaraon, voisin hyödyntää satoa erilaisissa tapahtumissa

23 vastausta

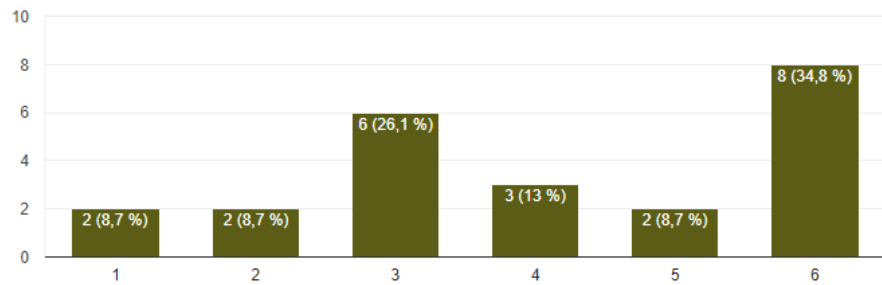
Kuva 47. Näen tässä markkinaraon, voisin hyödyntää satoa erilaisissa tapahtumissa. Kohta 1. ”En todellakaan.” ja kohta 6. ”Olen innokas ryhtymään toimeen.”

4.2.4 Naapuruston kokeminen ja yhteisöpuutarhan käytännöt

Seuraavaksi pureuduttiin naapuruston kokemiseen. Ensimmäisenä kysymyksenä oli asukkaiden halu tutustua naapureihinsa. Suurin osa haluaa tutustua, mutta huomattavaa osaa naapurit eivät kummempin kiinnosta (Kuva 48.). Samaan tapaan jakautuvat myös seuraavan väittämän ”Vietän mielelläni aikaa naapureiden kanssa” vastaukset (Kuva 49.).

Haluan tutustua naapureihini

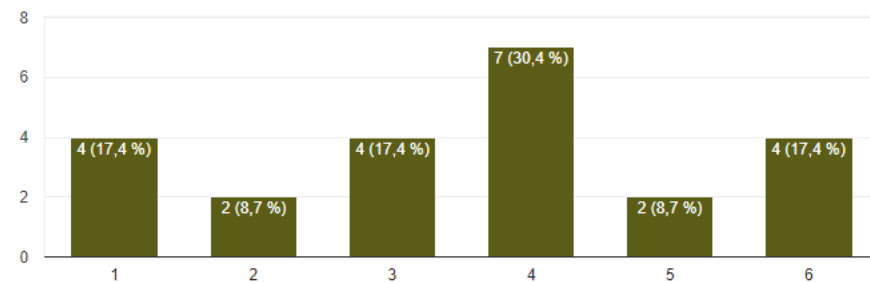
23 vastausta

Kuva 48. Haluan tutustua naapureihini. Kohta 1. ”Viihdyn omissa oloisani.”, kohta 6. ”Haluan tutustua heihin.”

Vietän mielelläni aikaa naapureiden kanssa

23 vastausta

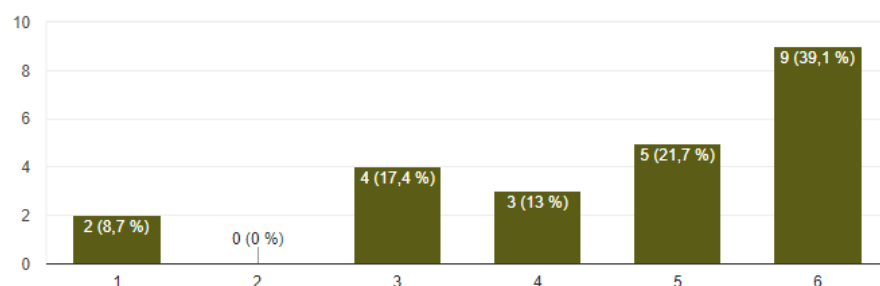

Kuva 49. Vietän mielelläni aikaa naapureiden kanssa. Kohta 1. ”En vietä.”, kohta 6. ”Vietän mielelläni aikaa heidän kanssaan.”

Vastaajat ovat kuitenkin samaa mieltä seuraavan väittämän kanssa. Yhdessä tekeminen on heidän mielestään loistava tapa tutustua uusiin ihmisiin, vain muutama vastaaja on eri mieltä.

Yhdessä tekeminen on loistava keino tutustua uusiin ihmisiin

23 vastausta

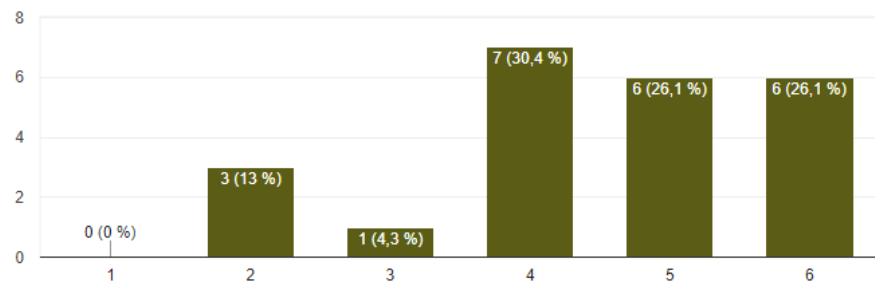

Kuva 50. Yhdessä tekeminen on loistava keino tutustua uusiin ihmisiin. Kohta 1. ”Eikä ole.”, kohta 6. ”Kyllä se on loistava tapa tutustua.”

Seuraavan kysymysparin vastaukset muistuttavat paljon toisiaan, niin kuin kysymyksetkin (Kuva 51.) ja (Kuva 52.), mielenkiintoista jakautumista niissä kuitenkin on havaittavissa. Suurin osa vastaajista on molemmissa kohdissa samaa mieltä turvallisuuden tunteeseen liittyvän väittämän kanssa.

Tunnen oloni kotoisammaksi ja viihtyisämmäksi kun tunnen naapurini paremmin

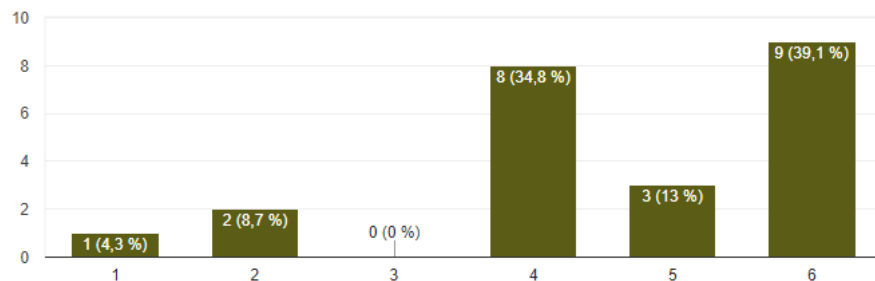
23 vastausta

Kuva 51. Tunnen oloni kotoisammaksi ja viihtyisämmäksi kun tunnen naapurini paremmin. Kohta 1. ”En tunne eroa.”, kohta 6. ”Tunnen oloni paljon paremmaksi.”

Kun tunnen naapurini paremmin koen asuinympäristöni turvallisemmaksi.

23 vastausta

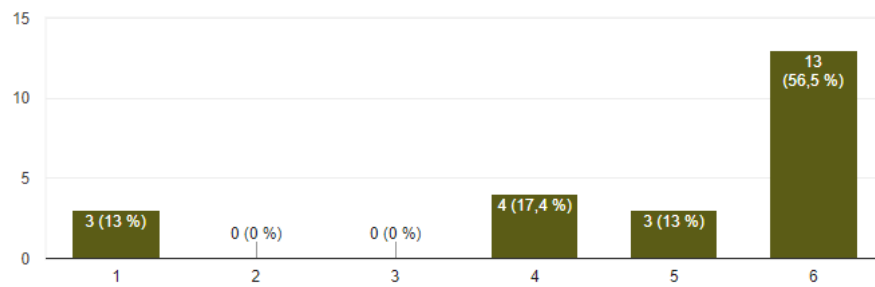

Kuva 52. Kun tunnen naapurini paremmin, koen asuinympäristöni turvallisemmaksi. Kohta 1. ” En koe.”, kohta 6. ” Koen oloni turvallisemmaksi.”

Seuraavaksi kyselyssä siirryttiin arkisempiin asioihin otsikolla yhteisöpuutarhan käytännöt. Ensimmäisessä kysymyksessä käytiin läpi yhteisöpuutarhaan liittyvien kustannusten jakamista. Suurin osa vastaajista (Kuva 53.) oli sitä mieltä, että taloyhtiön pitää maksaa mullat, kasteluvedet ja perustamiskustannukset.

Taloyhtiön pitää maksaa mullat, kasteluvedet ja perustamiskustannukset.

23 vastausta

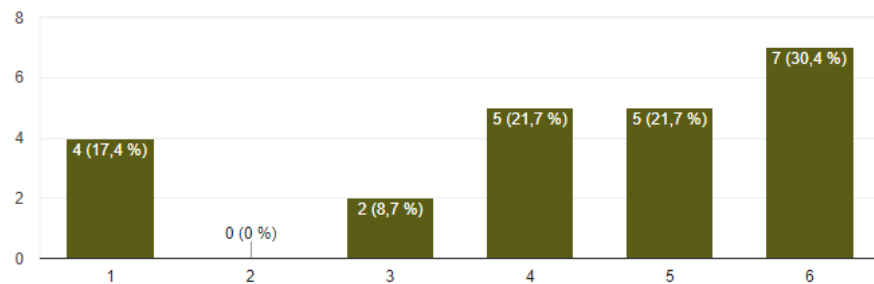

Kuva 53. Taloyhtiön pitää maksaa mullat, kasteluvedet ja perustamiskustannukset. Kohta 1. "Ei tarvitse.", kohta 6. "Tarvitsee."

Yhtä mieltä vastaajat ovat myös viljelyneuvonnan tarpeesta. Vain alle 20 % vastaajista on sitä mieltä, etteivät tarvitse neuvontaa ollenkaan (Kuva 54.).

Toivon viljelyneuvontaa

23 vastausta

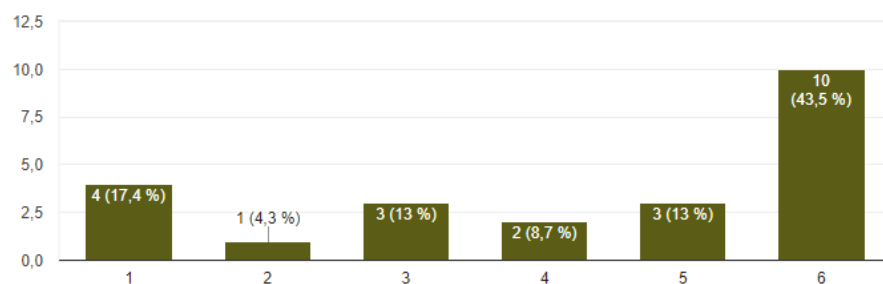

Kuva 54. Toivon viljelyneuvontaa. Kohta 1. "En kaipaa neuvontaa." ja kohta 6. "Kyllä, se on tarpeellista."

Yhteisöviljelmien sivutuotteena tulevia tapahtumia suurin osa asukkaista toivoo kovasti n. 44 % (Kuva 55.), väittämän vastauksista nousee esiin kuitenkin myös vastustusta alle 20 %.

Toivon erilaisia pihatapahtumia, esim. sadonkorjuujuhla

23 vastausta

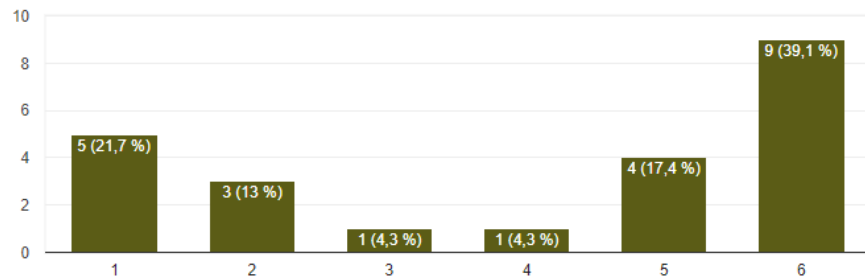

Kuva 55. Toivon erilaisia pihatapahtumia. Kohta 1. "En kaipaa tapahtumia.", kohta 6. "Se olisi mukavaa."

”Kasvimaata hoidetaan yhdessä ja sato kuuluu kaikille” noin 40 % vastaajista on samaa mieltä, ja 17 % lähes samaa mieltä. 22 % ei ole lainkaan samaa mieltä (Kuva 56.) ja 13 % on lähes erimieltä väittämän kanssa.

Kasvimaata hoidetaan yhdessä ja sato kuuluu kaikille

23 vastausta

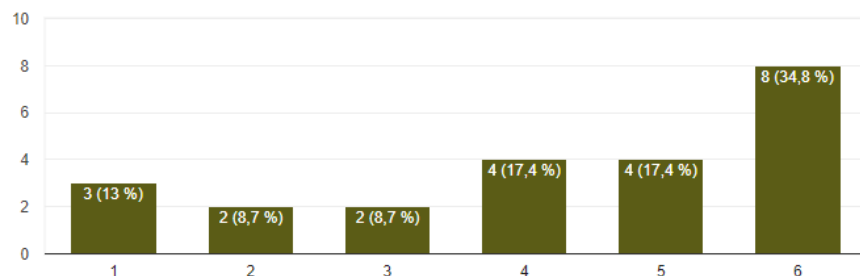

Kuva 56. Kasvimaata hoidetaan yhdessä ja sato kuuluu kaikille. Kohta 1. ”Jokainen hoitaa ja käyttää omat kasvinsa.”, kohta 6. ”Ehdottomasti, juuri näin!”

Seuraavan väittämän vastaukset ovat jakautuneet asteikolle (Kuva 57.) lähes samoilla prosenteilla. 35 % vastaajista on kuitenkin täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja erottuu suurimpana pylväänä.

Loma-aikoina täytyy olla varahenkilöitä hoitamaan piha-aluetta

23 vastausta

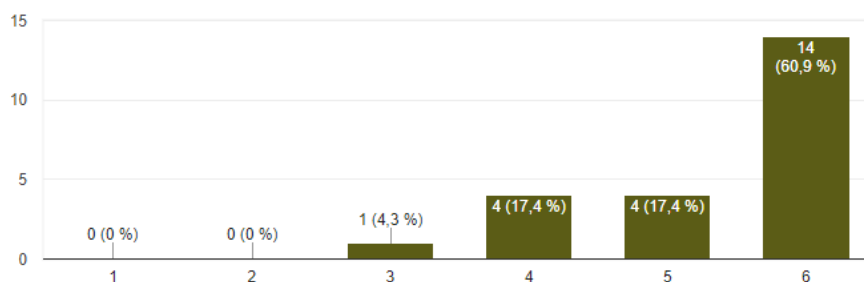

Kuva 57. Loma-aikoina täytyy olla varahenkilöitä hoitamaan piha-aluetta. Kohta 1. ”Ei tarvitse.”, kohta 6. ”Ehdottomasti täytyy olla.”

Kasvimaalle ja sen ylläpidolle pitää olla selkeät säännöt. Siitä vastanneet asukkaat ovat lähes yhtä mieltä (Kuva 58.), kukaan ei vastannut olevansa täysin eikä lähes eri mieltä väittämän kanssa.

Kasvimaalle ja sen ylläpidolle pitää olla selkeät säännöt

23 vastausta

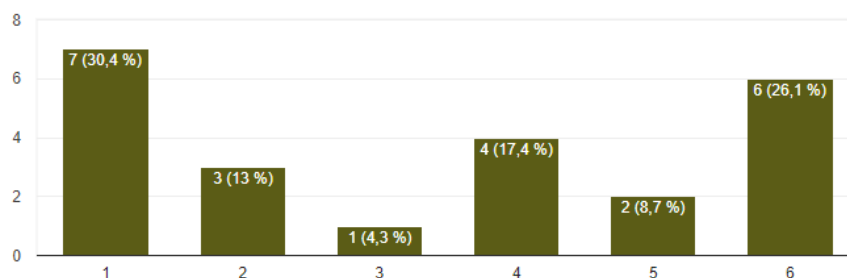

Kuva 58. Kasvimaalle ja sen ylläpidolle pitää olla selkeät säännöt. Kohta 1. "Ei tarvitse olla.", kohta 6. "Kyllä, säännöt täytyy olla."

Vertaistukea osa tarvitsee ja osa ei. Yllättäen suurin pylväs vastustaa sitä (Kuva 59.). Kuitenkin kannattaja päätyyn on kerääntynyt lähes sama joukko vastaajista.

Kaipaan toimintaan vertaistukea toisten taloyhtiöiden yhteisöpuutarhojen vastuuhenkilöiltä, esim Facebookissa tms.

23 vastausta

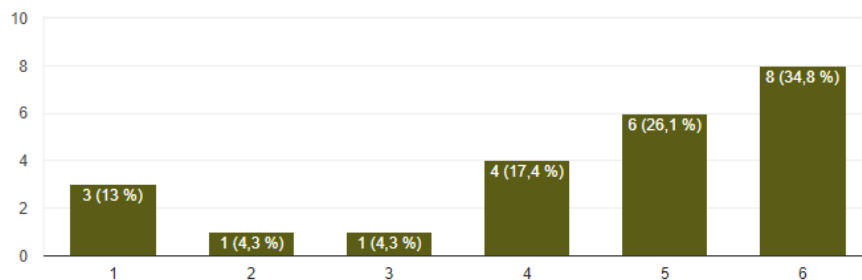
Kuva 59. Kaipaan toimintaan vertaistukea. Kohta 1. "En näe tarvetta.", kohta 6. "Kyllä, se on mielestäni hyvä idea."

4.2.5 Tulevaisuuden näkymät sekä avoimet kysymykset

Asukaskyselyn viimeisinä osuuksina olivat tulevaisuuden näkymät sekä avoimet kysymykset. Osion ensimmäisenä väittämänä oli, "Koen, että taloyhtiöviljelmät tulevat yleistymään." N. 35 % vastaajista oli täysin samaa mieltä (Kuva 60.). 26 % vastaajista oli samaa mieltä ja 18 % lähes samaa mieltä väittämän kanssa. 4 % olivat sekä lähes eri että eri mieltä. 13 % vastaajista oli täysin eri mieltä.

Koen, että taloyhtiöviljelmät tulevat yleistymään

23 vastausta

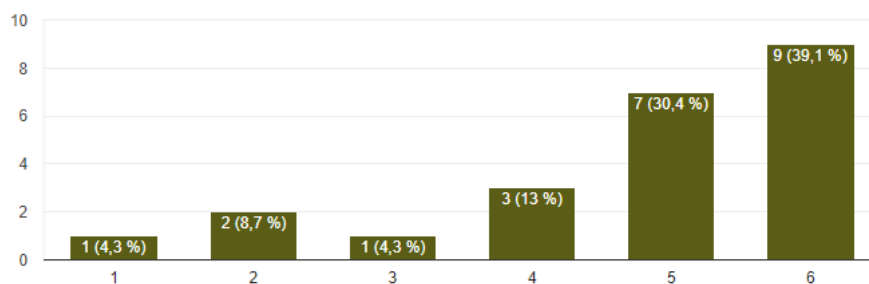

Kuva 60. Koen, että taloyhtiöviljelmät tulevat yleistymään. Kohta 1. ”En usko niin.”, kohta 6. ”Kyllä, varmasti yleistyvät.”

Seuraavasta väittämästä käy ilmi, että asukkaat todella pitävät kaupunkiviljelyä nousevana trendinä (Kuva 61.). N. 40 % pitää kaupunkiviljelyä hyvin lisääntyvänä elämän peruspilarina ja 30 % on melkein samaa mieltä. Toiselle puolelle asteikkoa on asettunut yhteensä vain n. 17 % vastaajista.

Koen kaupunkiviljelyn

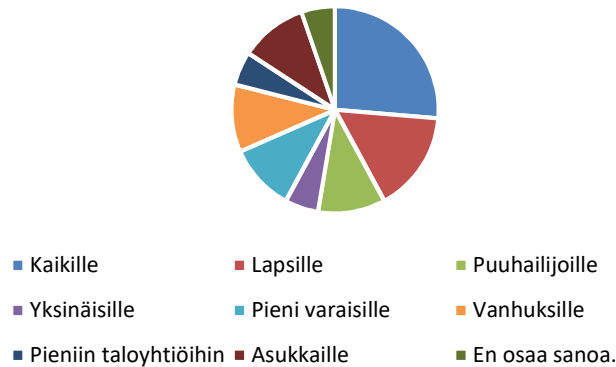
23 vastausta

Kuva 61. Koen kaupunkiviljelyn, Kohta 1. ”Hiipuvana trendinä.”, Kohta 6. ”Lisääntyvänä elämän peruspilarina.”

Tämän osion viimeisenä kysymyksenä asukkailta kysyttiin ”Keille taloyhtiöviljelmät tulevat mielestäsi olemaan tärkeitä?” Vastauksia tuli monenlaisia, mutta moni vastaajista oli sitä mieltä, että ne kuuluvat kaikille. Seuraavasta (Kuva 62.) näkee hyvin vastauksien jakauman.

Keille taloyhtiöviljely tulee mielestäsi olemaan tärkeää?

Kuva 62. Keille taloyhtiöviljely tulee mielestäsi olemaan tärkeää?

Kyselyn lopuksi asukkaille esitettiin neljä avointa kysymystä. Ensimmäisenä kysyttiin, ”Mikä saa sinut osallistumaan taloyhtiön yhteisiin tapahtumiin?” Yhteisöllisyyteen liittyvät asiat nousivat vastauksissa selkeään enemmistöön. Muutamat vastasivat viihtyvänsä omissa oloissaan eivätkä sen takia osallistu yhteisiin tapahtumiin.

Taulukko 6. Mikä saa sinut osallistumaan taloyhtiön yhteisiin tapahtumiin?

Teema 1. Yhteishenki
Asukastoimikunnan jäsenyys ja yhteisöllisyys
Asukastoimikunnan jäsenyys, naapureihin tutustuminen.
Hyvä henki, tarjottavat.
Jos jotain järjestetään, miksi en osallistuisi. On mukava tutustua naapureihin ja esim. piha-alueen suunnittelu on kaikkien etu, jonka kehittämisessä ja suunnittelussa olen mieluusti mukana.
Naapuriin tutustuminen, yhteisöllisyys
Naapurit, asumisviihtyvyys
Niissä on ihan kiva olla
Sekoittuneena velvollisuus ja halu tutustua/tulla osaksi yhteisöä
Tutut asukkaat
Vasta muuttanut, mutta osallistuisin jos jotain tapahtumaa olisi.
Yhteisöllisyys
Teema 2. Yleispätevät syyt
Hyödyllisyys. Makkarat voin paistaa itsekin, toiminnalla tulee olla jokin tavoite
Haluan tietää mitä pihassa/taloyhtiössä tapahtuu
Sopiva aika
Mielenkiinto
Teema 3. Yksikseen on parempi
Viihdyn mieluummin omissa oloissani...

En osallistu, koska viihdyn yksin.
Ei mikään.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, että ”Haluaisitko omaan taloyhtiösi yhteisöpuutarha toimintaa jossain muodossa?” Asukkaita kehoitettiin myös perustelemaan vastauksensa. Vastauksissa on hyviä perusteita, myönteisiä vastauksia on 15 ja kielteisiä viisi kappaletta. Alla olevassa taulukossa vastaukset on jaettu (Taulukko 7.) myönteisiin ja kielteisiin.

Taulukko 7. Haluaisitko omaan taloyhtiösi yhteisöpuutarha toimintaa jossain muodossa?

Teema 1. Kyllä vastaukset
Kyllä, lavaviljely olisi mukavaa ja tuntuu helpolta.
Haluaisin, koska parvekkeeni on aivan liian pieni viljelyyn.
Kyllä. Ajatus siitä on ollut puheena jo vuosia. Nyt olisi aika ryhtyä toimimaan.
Meillä on jo, mutta lisääkin voisi tulla...
Kyllä. Asuntokohtaiset viljelyalueet olisivat hyvä idea!
Meillä on jo jonkun verran, ollaan toivottu lisääkin, marjapensaita esim.
Miksikäs ei. Yhteisöpuutarha voisi lisätä kaikkien kiinnostusta piha-alueen siistinä pitämiseen.
Kyllä. Ajatus siitä on ollut puheena jo vuosia. Nyt olisi aika ryhtyä toimimaan.
Meillä nuorella väellä on jo, ei taida mahtua isompaa. Ja nykyinenkin on aina tuhoutumisen uhan alla koska piha on pieni ja lapset leikkivät aika rajustikin välillä. Ei voi oikein piikkilangalla eristää.
Juu... Olisi kiva, kun kasvaisi jotain hyötykasveja. Meillä on nyt raparperia ja luumuja muitakin voisi olla...
Syötäviä puita ja pensaita. Vaatii vähän hoitoa, on kauniita ja makoisia.
Kyllä, se toisi mukavaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.
Olisi mukavaa.
Ajatus on kiva, mutta uskon sen aiheuttavan vain riitaa
Omalle pihalle olen suunnitellut lavapuutarhaa mutta mukavampi se olisi tehdä yhdessä naapureiden kanssa.
Kyllä, koska tiedän naapureideni pitävän siitä.
Teema 2. Kielteivät vastaukset
En kaipaa tällaista toimintaa.
En. Täällä voisi juuri nyt toimiakin, mutta aiemmilla asuinpaikoilla johtanut ongelmiin kastelun yms. päivittäisen hoidon huolehtimisessa ja toisaalta tehnyt piha-alueesta viljelijöiden yksinoikeutta
En. Tiedän että meidän taloyhtiössä asiasta tulee tappelu.
Ei onnistu.
En halua. Ei ole yhteishenkeä talossa.
Ajatus on kiva, mutta uskon sen aiheuttavan vain riitaa

Toiseksi viimeisessä kysymyksessä asukkailta kysyttiin positiivisia ajatuksia ja toiveita yhteisöpuutarhasta. Kohta ei ollut pakollinen, siihen saatiin kuitenkin seitsemän vastausta (Taulukko 8.).

Taulukko 8. Positiivisia ajatuksia ja toiveita yhteisöpuutarhasta.

Tuoreita herkkuja.
Ideaalitilanteessa yhteisöä vahvistava ja antaa kaikille tekemistä
Mielekästä kesäpuuhaa lapsille ja aikuisille, lisää viihtyvyyttä. Lapset oppivat mistä ruoka tulee. 😊
Ks. yllä. Pidän myös ulkona puuhastelusta ja bonusta olisi, jos puutarhasta saisi esim. salaattia omaankin pöytään.
No eipä mitään ihmeitä, ne tekevät ketkä tykkäävät.
Tuo ihmisiä yhteen, opettaa lapsia.
Kasvien kasvatusta on aina positiivista. Lapsille tekee hyvää nähdä mistä ruoka tulee ja päästä osallistumaan istutuksiin ja hoitamiseen. Tämä vähentäisi ilki-valtaakin.

Viimeisenä epäilevät, negatiiviset ajatukset yhteisöpuutarhasta (Taulukko 9.).

Taulukko 9. Epäilevät, negatiiviset ajatukset yhteisöpuutarhasta.

Varmaan joku nuo varastaisi enkä itse saisi mitään.
Pahimmillaan pakko, jota hallinnoivat pihan ydinjoukko: mitä kasvatetaan, kuka hoitaa ja miten sato käytetään. Toisaalta jää helposti vastuuhenkilöiden riesaksi, muut hyödyntävät vain sadon
Ohikulkevat ihmiset saattavat tuhota viljelmiä. joko syömällä tai rikkomalla palstoja.
Lähinnä epäilyttää sorapihan ja vieressä kulkevan valtatie päästöt. Ikävästi ajatellen voi myös sanoa, että osa lapsista ei aina ihan osaa kunnioittaa yhteistään omaisuutta.
Pihapiirissä paljon lapsia keskenään leikkimässä. Menee hetki ennen kuin oppivat olemaan tuhoamatta kaikkea eteen osuvaa. Viime vuonna saimme niin huonoa multaa, ettei siinä kasvanut edes rikkaruohot.
Se on jo nähty.
Yölliset varkaat, puutarha olisi tyhjä- yhteishenki puutarhan hoidosta
Ei yhtään ole.

Viimeisenä kyselyssä oli vapaa kommentti osio, johon tuli vain yksi kommentti, ”Nyt toimivaa piha-aluetta ei kannata muuttaa.”

5 TULOKSIEN TARKASTELU

Kyselyiden tulokset antavat hyviä vastauksia tutkimuskysymyksiin. Molempien kyselyiden vastaukset olivat mielenkiintoisia ja antoivat uusia näkökulmia toimintamallin luomiseen. Suunnittelijoilta tuli 19 vastausta ja asukkailta 23 vastausta. Alun perin asukaskyselyn piti olla pääaineistona, mutta vastausmäärä ei anna kovin kattavaa kokonaisnäkemyksiä taloyhtiöiden asukkaiden mielipiteistä. Asukaskysely on hyvä vertausaineisto tulevaisuuden tutkimuksille ja tässä opinnäytetyössä kehiteltävän toimintamallin rungolle. Sen sijaan maisemasuunnittelijoiden kysely antaa paremman kuvan ammattialan mielipiteistä yhteisöpuutarhoja kohtaan, näin ollen on perusteltua nostaa suunnittelijoiden kysely tämän opinnäytetyön pääaineistoksi.

5.1 Maisemasuunnittelijoiden kysely

Suunnittelijoiden kysely tuotti 19 vastausta Maisemasuunnittelijat Ry:n Facebook-ryhmän kautta. Vastauksia saatiin kattavasti eri kokemuspohjan omaavilta alan asiantuntijoilta. Kyselyn vastauksista voi kokonaisuudessaan päätellä, että suunnittelijoiden asenteet yhteisöpuutarhoja kohtaan ovat positiivisia. He pitävät niitä taloyhtiöihin sopivina, mutta epäilevät hieman niiden toimivuutta taloyhtiöissä. Lisäksi he näkevät yhteisöviljelmien yleistyvän tulevaisuudessa ja pitävät niitä ihmisille arvokkaina sekä psyykkisesti että fyysisesti. Heidän mielestään toiminnan hedelminä on luvassa uusia tuttavuuksia, terveellisempää ruokaa ja hyötyliikuntaa. Suunnittelijoiden vastaukset ovat kokemusrikkaita ja ammattitaitoisia. Suurella osalla vastaajista oli pitkä työkokemus ja korkeakoulututkinto. Lisäksi vastauksissa oli suurimmilta osin selkeä enemmistön näkemys.

5.1.1 Hyötykasveista on kokemusta ja asenteet myönteisiä

Lähes kaikilla vastaajilla oli myös kokemusta hyötykasvialueiden suunnittelusta jossain muodossa, joten lähtötietojen perusteella kyselytulokset voidaan todeta luotettaviksi. Se, että suunnittelijat ovat muutamia lukuun ottamatta kaikki suunnitelleet joskus hyötykasvialueita sekä mieltävät hyötykasviviljelmät nousevaksi ilmiöksi, on myös miellyttävä tulos tälle tutkimukselle ja osaltaan puoltaa aiheentutkimisen tärkeyttä myös jatkossa. Vastauksien perusteella ei kuitenkaan voi vielä sanoa hyötykasvien yleistyneen, mutta median ja viheralan virtausten johdosta voimme todeta trendin olevan voimissaan. Asenteet yhteisöviljelmien toimivuutta kohtaan ovat skeptisiä, kuitenkin lukuisten kokemusten perusteella toiminta on useimmin toiminut ja tuottanut paljon hyvää. Suunnittelijan kokemus yhdessä hoidetusta puutarhasta, ”Oman kokemuksen mukaan rento naapurirapu on toiminut loistavasti (naapuri kastelee/hoitaa loman ajan), annetaan jokaiselle nimettyjä 'palstoja', sadonkorjuujuhlat yms.”

Vastauksista saa paljon apua toimintamallin luomiseen. Monessa kysymyksessä haettiin yleisiä toiminnallisia ja sosiaalisia muuttujia, jotka vaikuttavat yhteisöön sekä hyötykasviviljelmiin. Vastaukset olivat hyvin monipuolisia, jolloin on syytä muistaa, että jokainen yhteisöpuutarha on itsessään uniikki ja kohtaa omat haasteensa. Tietysti toimintamallia luodessa on hyvä ottaa kaikki yleisimmät haasteet huomioon, jotta sen menestys taloyhtiöpihoilla on mahdollisimman antoisaa.

5.1.2 Suunnittelijoiden näkemykset toiminnan haasteista

Sosiaalisina haasteina nousee esiin mm. naapurustojen riitaisuus ja ilki-valta. Yhteisöpuutarhojen mahdollisuutena sekä hyvänä puolena koetaan kuitenkin vahvasti yhteisöllisyyden lisääntyminen, naapureihin tutustuminen sekä syrjäytyneisyyden ehkäiseminen. Voisiko väittää, että nyt koetut haasteet kumoutuvat toiminnan myötä? Ilkivallan pelkoa taas voidaan helpottaa, kun suunnittelijat olivat selkeällä enemmistöllä samaa mieltä seuraavan kirjallisuudesta poimitun väittämän kanssa ”Yhteisön hyvin hoitamilla viheralueilla on vähemmän ilkiä.”

Toiminnan organisointia ja tarkkoja sekä helposti ymmärrettäviä ohjeita suunnittelijat pitivät tärkeänä osana kestävästä ja miellyttävää toimintaa. Haasteina koetaan ylläpitäjien taitotaso, toimintaan ja sääntöihin sitoutuminen, alueen siisteys, kastelu sekä tuholaiset. Selkeiden ohjeiden tarve on hyvin realistinen, ja se vaikuttaa hyvin suurelta osin siihen, miten yhteisöpuutarhan käy. Parasta olisi, jos toimintamallin lisäksi asukkaat saisivat lisätä omia kohtiaan ohjesääntöihin, jotta niistä kehittyy jokaiselle yhteisölle parhaat mahdolliset. Kun he ovat olleet luomassa sääntöjä, niitä on varmasti myös mukavampi noudattaa. Säännöissä on helppo määritellä vastaukset erilaisiin ongelmatilanteisiin, esimerkiksi kastelu ja kitkentä vuoroihin, tuholaisesiintymiin ja sadon jakoon. Kirjoitettuihin, kaikkien nähtävillä oleviin pelisääntöihin on myös helppo palata.

Yleisimpinä tuholaisina esiin nousevat kirvat, eri jyrsijät ja kotilot sekä etanat. Tuholaiset nousevat esiin myös yleisiä haasteita käsiteltäessä. Niiden esiintyminen on kuitenkin hyvin olosuhde- ja paikkasidonnaista, joten toimintamallissa on syytä esittää ratkaisuja vain yleisimpiin haittatekijöihin, jotta ongelmiin pystytään vastamaan nopeasti.

Suunnitteluvaiheessa suunnittelijat kokevat asukastilaisuudet ja asukkaiden omat ideat rikkaina. Käytännön esimerkkien kertominen ja näyttäminen on myös arvostettu metodi asiantuntijoiden keskuudessa. Suunnittelijat näkevät esimerkiksi viljelmien rajaukset hyvin neutraalina asiana. Alueiden rajaus ei ole välttämätöntä, toki se vaikuttaa alueen kokemiseen ja mahdolliseen läpikulkuun. Rajaus on helpompi käsitellä yhtenä osana ja liittyy kokonaisuuteen, kun sitä tarvitaan. Mm. astia- ja lavaviljelyssä rajauksen voidaan katsoa toteutuvan itsestään.

5.1.3 Suunnittelijoiden hyötykasvivalinnat

Jo nopealla vilkaisulla suunnittelijoiden kasvilistaukseen, marjapensaat ja hedelmäpuut nousevat selvästi esiin muiden kasvien joukosta. Tarkemmalla tarkastelulla myös yrtit ja monivuotiset kasvit kuten mansikka, raparperi ja lipstikka nousevat esiin suunnittelijoiden vastauksista. Helppohoitoisuus painottui vastauksissa myös. Vastaukset vaikuttavat melko perinteisiltä puutarhan kasveilta ja aloittelevalle viherpeukalolle sopivilta. Kuitenkin muutamat suunnittelijat ehdottivat reippaasti kaikkia kasveja. Vastauksista nousi ilmi myös se tosiasia, että taloyhtiöiden asukkaat ja elämäntilanteet vaihtelevat, joten säännöllistä hoitoa tarvitsevia kasveja tulisi välttää.

Tuloksia arvioitaessa on otettava huomioon myös ihmisten erilaiset tietoperustat ja käsitykset, esimerkiksi syötävistä kasveista ja hyötykasveista. Toiset näkevät kaikki kasvit hyötykasveina, kun taas toiset korostavat kasvien koristearvoa. Samoja kasveja saatetaan viljellä ravinnoksi ja istuttaa koriste- ja suojaistutuksiin. Kasvivalintoja suunniteltaessa voi siis olla suhteellisen avoimin mielin.

5.1.4 Suunnittelijoiden avoimet vastaukset

Avoimiin kysymyksiin vastaukset olivat hyvin monipuolisia ja antoivat tutkimukselle uusia näkökulmia ja perusteluja miksi yhteisöpuutarhoja on syytä perustaa. Suunnittelijat kokevat myös, että yhteisöviljelmät ovat tulevaisuudessa tärkeitä kaikille, erityisesti eläkeläisille, lapsille ja maattomille. Yhteisöpuutarhojen hyviä puolia kysyttäessä listasta syntyi hyvin monipuolinen. Suunnittelijat nostavat esiin hyvinvointivaikutuksia lähes kaikilla elämän osa-alueilla mm. yhteisöllisyys, kasvun ihmeen todistaminen, uudet sosiaaliset suhteet sekä fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset tunnistetaan. He tunnistavat mm. mikrobikosketuksen, biodiversiteetin monipuolistumisen, ympäristökasvatuksen, ympäristön arvostuksen ja kehittymisen lisääntymisen sekä merkityksen. Lista on pitkä, on hienoa, että suunnittelijat osaavat spontaanisti vastata näin monipuolisen kattauksen yhteisöpuutarhojen vaikutuksista. Tässä lainaus yhdestä vastauksesta: "Lisää yhteistä tekemistä ja juttelua naapureiden kanssa, oman ruuan kasvattaminen, lapset oppivat jo pienenä miten yhteisistä alueista ja viljelyksistä pidetään huolta. Eivät luultavasti tee niin paljoa ilkeävaltaa isompina, kun ovat itse osallistuneet kasvattamiseen joskus, osaavat arvostaa kasveja."

Suunnittelijat osasivat listata myös haasteita, kuten toimintaan sitoutuminen, vastuuhenkilöiden puute, asukaslähtöisyys ja riittävät resurssit. Ilkeävalta, pelisäännöt sekä tehtävien että sadon tasapuolinen jakaminen nousivat myös isoiksi teemoiksi. Haasteita on paljon, niiden kohtaaminen ja ratkaiseminen, on paljon kiinni kunkin yhteisön jäsenistä. Varasuunnitelmia alueille onkin hyvä olla, niin kuin seuraavasta kokemuksesta voidaan

todeta. ”Eräessä Helsingin vuokratyöyhtiöissä rakennettiin aikoinaan runsaastikin viljelypalstoja taloyhtiöiden pihaille. Ne ovat kuitenkin monin paikoin jääneet käyttämättä ja ovat surkean näköisiä muuten siistissä pihassa. Tällaisissa tapauksissa viljelypalstoille tulisi olla jokin suunnitelma B, jolla alueet siistittäisiin, mutta palstojen tulisi olla vielä myöhemminkin otettavissa käyttöön. Taloyhtiöt ovat usein riitaisia, mikä voi vaikeuttaa osaltaan yhteisöpuutarhatoimintaakin. Kaikessa vapaaehtoistoiminnassa vetovastuu jää helposti yhdelle tai muutamalle ihmiselle, mikä voi joskus tyrehtyttää toiminnan.” Tämänkaltaisen tapauksen välttäminen ja tähän varautuminen on yksi toiminnan kynnys kysymyksistä. Toimintamallin luominen ihmissuhteiden tukemiseksi ja niiden ylläpitämiseksi on suuri haaste, eikä tästä tutkimuksesta ole tarkoitus tehdä sosiaalipsykologian opusta. Kaikin kaupunkiviljelyn metodein näihin pyritään kuitenkin vastaamaan.

Viimeisenä kysymyksenä suunnittelijoille oli, millaisilla keinoilla he osallistaisivat ihmisiä. Kolmena pääteemana nousivat viljelyneuvonta, tapahtumat sekä matala osallistamiskynnys. Mielekkään toiminnan tuleekin olla oma-aloitteista sekä vapaaehtoista. Eräs suunnittelija ehdottaakin näihin haasteisiin yhteisiä ohjesääntöjä. ”Pitää olla matala kynnys osallistua, on paha juttu, jos asukkaat kokevat, että enhän minä uskalla sinne mennä, kun se on asukkaan x hoitava asia tai kun en tiedä viljelystä tarpeeksi. Tähän asiaan ainakin auttaa se, kun viljelysten hoidosta on selkeät yhteiset ohjeet ja pelisäännöt, yhdessä sovitut, jotka ovat helposti ja selkeästi asukkaiden saatavilla jossain, myös silloin kun asukkaat vaihtuvat. Silloin ainakaan epätietoisuus ja tiedon puute eivät ole niin suurina osallistumisen esteinä.”

5.2 Asukaskysely

Asukaskyselyyn saatiin vastauksia 23 kappaletta. Otanta jäi hieman suppeaksi ajatellen taloyhtiöasukkaiden kokonaismäärää. Kysely oli kuitenkin melko laaja, ja yhdessä suunnittelijoiden kyselyn kanssa vastauksia on runsaasti ja ne antavat vastauksia toimintamallin luomiseen. Vastanneet asukkaat olivat pääasiassa keski-ikänsä tienoilla, 27-65 vuotiaita. Vastajien työtilanne ja koulutustausta olivat enemmän jakautuneita, mutta esiin nousivat työssäkäyvät sekä toisen asteen koulutuksen saaneet. Sukupuolijakauma taas oli selkeä, 86 % vastanneista oli naisia. Taustatietojen perusteella voidaan todeta, että keski-ikäiset työssäkäyvät toisen asteen koulutuksen suorittaneet naiset ovat aiheesta kiinnostuneimpia. Ehkä he olisivat paras kohderyhmä myös vastuuhenkilöiksi. Johtopäätöstä yhteisöpuutarhan tavallisimmasta osallistujasta ei tämän perusteella voi tehdä, sillä suuri osa vastaajista ei vietä vapaa-aikaansa taloyhtiön pihalla. Tietysti yhtenä syynä voi olla asukkaiden kokemus siitä, ettei taloyhtiön pihalla ole tarpeeksi toiminnallisuutta, eikä aktiivista kaupunkiviljelijää notkuminen kiinnosta. Asukkaat pitävätkin taloyhtiön piha-alueiden toiminnallisuutta tärkeänä.

5.2.1 Asukkaiden vapaa-ajankäyttötottumukset

Asukkaat ovat hieman ristiriitaisia vastatessaan lähes samoihin kysymyksiin hieman eri tavalla. Kun heiltä kysyttiin, viettävätkö he vapaa-aikaansa taloyhtiön pihalla, vastaukset olivat negatiivisempia kuin oleiluun liittyvässä kysymyksessä. He siis oleilevat mieluummin taloyhtiön pihalla, kuin viettävät vapaa-aikaansa tai mieltävät asian näin. Tätä asiaa olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin. Kysyttäessä heidän mieluisinta tapaansa viettää aikaansa vastausvaihtoja nousee paljon, mutta naapurin kanssa jutustelu nousee selkeästi esiin.

Asukkaat arvostavat itsekasvatettua lähiruokaa, moni ei kuitenkaan kasvata niitä vielä itse. Eniten asukkaat kasvattavat tällä hetkellä hyötykasveja parvekkeella, lavassa ja/tai ruukuissa. Ei voi sanoa, että he eivät osaisi kasvattaa hyötykasveja, sillä neuvoja viljelyyn tarvitsee noin puolet. Taloyhtiöviljelmien tarvetta puolustaa tiukasti se, että asukkaat kaipaavat kaupunkeihin enemmän tilaa kasvimaille.

Vapaa-ajankäyttötottumuksistaan asukkaat eivät vastaa olevansa kovin samanlaisia. Selvä enemmistö kuitenkin viihtyy parhaiten luonnonmukaisessa ympäristössä. Yhdessä tekeminenkään ei ole heidän ensimmäinen mielenkiinnon kohteensa. Piha-alueita ja niiden hyvää hoitotasoa he kuitenkin arvostavat. He pitävät tärkeänä myös piha-alueiden toiminnallisuutta. Edellisiä tuloksia selittää paljolti, etteivät asukkaat koe taloyhtiöidensä piha-alueilla olevan tarpeeksi toiminnallisuutta. Lisäksi vastauksista tuli ilmi, että huomattava osa asukkaista oleskelee mielellään naapurien kanssa jutustellen, toki vastaukset jakautuvat jonkin verran. Joten vastausten ristiriitaisuudesta riippumatta voidaan todeta, että yhteisöllisyyden ja pihalla oleilun siemen itää asukkaissa. Suuri osa on osallistunut myös talkoisiin. Talkoisiin he menevät mielenkiinnosta taloyhtiönsä asioihin ja yhteishengen takia.

5.2.2 Asukkaiden mielipiteet piha-alueista ja yhteisöviljelmistä

Asukkaat ovat huomattavasti kiinnostuneempia kaupunkiviljelystä kuin, että he kokisivat yhteisöpuutarhojen sopivan heidän taloyhtiönsä. Lisäksi asukkaat kokevat viljelyn aloittamisen hankalaksi. Taulukko 5. kerää perusteluja, miksi viljelyn aloittaminen on hankalaa ja/tai helppoa. Pääteemoina nousee esiin ensimmäisenä, että homma onnistuu hyvinkin. Hankaluutta tuottavat toimintaan sitoutuminen, organisointi sekä ilki-valta. Tuloksia tarkasteltaessa asiat alkavat kiertyä ympyrää melko nopeasti. Esimerkiksi ilki-valta koetaan uhkana, mutta yhteisön hoitamat piha-alueet koetaan ilki-valtaa heikentävänä tekijänä. Uskon, että yhteisön yhdessä sopimat pelisäännöt auttavat organisointia ja toimintaan sitoutumista liittyvissä ongelmassa.

Mieluisammaksi yhteisöpuutarhan muodoksi asukkaat vastaavat yksityisen lavan parvekkeella tai omassa pihassa. Toisena ovat yhdessä hoidettu

ja käytetty kasvimaata sekä omat kasvilavat yhteisellä pihalla. Mieluisimmiksi kasveiksi nousivat yrtit, mansikka ja tomaatit. Suurin osa vastaajista haluaa helppohoitoisuutta ja naapurien tukea esimerkiksi lomien ajaksi tms. Siitä kertovat myös seuraavat tulokset. Tietty porukka ei halua olla toiminnassa mukana, mutta sekä perustamiseen että ylläpitoon ihmiset ovat lähdössä innokkaasti mukaan. Suuri osa asukkaista haluaa myös hyödyntää yhteistä satoa. Toimintaan osallistujia tämän kyselyn perusteella siis olisi. Asukkaat eivät kuitenkaan ole vielä halukkaita lähtemään markkinoille, vain muutama olisi valmis näkemään toiminnassa markkinarakoa. Asukkaat jättävät taloudellisen hyödyn tavoittelun mielellään yrityksille, jota mm. KIVIREKI-hankekin edistää (Asikainen, E., & Viskari, E.-L. 2017).

5.2.3 Asukkaiden näkemys naapuruston yhteisöviljelmästä

Naapuruston kokemiseen liittyvät kysymykset antoivat myös paljon positiivisia viitteitä yhteisöpuutarhalle taloyhtiöissä. Pääasiassa asukkaat vastaavat haluavansa tutustua naapureihinsa. Kuitenkin he kokevat yhdessä tekemisen jollain tapaa haastavaksi. Mutta jälleen he vastaavat, että yhdessä tekeminen on loistava keino tutustua uusiin ihmisiin. Pienestä ristiiriitaisuudesta huolimatta ihmisissä kytee yhteisöllisyyden kaipuu. Asiaa käsiteltiin myös turvallisuuden tunteen kautta. Asukkaat vastaavat tuntevansa olonsa kotoisammaksi ja viihtyisämmäksi sekä turvallisemmaksi, kun he tuntevat naapurinsa paremmin.

Käytännön läheisemmissä kysymyksissä asukkaat ovat myös samaa mieltä. Toimintamallia kehitettäessä on syytä muistaa, että asukkaat ovat vastanneet, että taloyhtiön tulisi maksaa mullat, kasteluvedet sekä perustamiskustannukset. He toivovat myös viljelyneuvontaa sekä pihatapahtumia, jotta toimintamallissa tulisi olla vastauksia näihin kohtiin. Organisointia tarvitaan myös ylläpidon ja sadon jakamiseen sekä loma-aikojen varahenkilöiden vastuuttamiseen. Näin työmäärät pysyvät tasaisina, eivätkä yksittäiset henkilöt kuormitu toiminnasta liikaa. Tässä yksi tilannetta kuvaava avoin vastaus, ”Omalle pihalle olen suunnitellut lavapuutarhaa mutta mukavampi se olisi tehdä yhdessä naapureiden kanssa.” Myös asukkaat pitävät organisointia tärkeänä. Toimintamallin tueksi on kaavailtu vertaisryhmiä eri taloyhtiöiden avulla, mutta asukkaat eivät vastauksillaan tue tätä ajatusta, se voi kuitenkin auttaa joitakin kestävämpään toimintaan.

5.2.4 Asukkaiden vastaukset avoimiin kysymyksiin

Avoimiin kysymyksiin asukkaat vastasivat harvasanaisemmin kuin suunnittelijat. Asukkaiden motiiveista osallistua taloyhtiöiden yhteisiin tapahtumiin nousi ehdottomasi yhteishenki sekoittuneena velvollisuuden tunteeeseen. Yhteisöpuutarha toimintaan he ovat osallistumassa hieman epäilevästi, mutta kuitenkin kiinnostuneina asiasta. Tässä muutama vastaus kysymykseen ”Haluaisitko omaan taloyhtiöösi yhteisöpuutarhaa toimintaa

jossain muodossa?” ”Miksi ei. Yhteisöpuutarha voisi lisätä kaikkien kiinnostusta piha-alueen siistinä pitämiseen.” ja ”Kyllä. Ajatus siitä on ollut puheena jo vuosia. Nyt olisi aika ryhtyä toimimaan.”

Asukaskyselystä nousee suhteellisen paljon epäileviä asenteita, mutta kokonaisuudessaan kyselyn tulokset tukevat ihmisten halukkuutta ja jopa tarvetta kaupunkiviljelyyn. Hyvin organisoidulle ongelmatilanteet huomioon ottavalle yhteisöpuutarhatoimintamallille on tilausta.

5.3 Kyselyiden tuloksien yhteenveto

Vastauksien perusteella toimintamallin tarjoaminen taloyhtiöihin on perusteltua, sillä sekä suunnittelijat että asukkaat ovat sitä mieltä, että yhteisöpuutarhat sopivat taloyhtiöihin. He vastaavat myös reippaasti, että yhteisöpuutarhat sopivat kaikille. Lapset ja eläkeläiset nousevat molempien kyselyiden vastauksista. Tuloksien perusteella on siis syytä tarjota toimintamalleja, joissa on vapautta taloyhtiöiden omiin päätöksiin, mutta tarjotaan myös tukea ja opastusta puutarhan perustamiseen, ylläpitoon ja ongelmatilanteisiin.

5.3.1 Pohdintaa ilkivallasta

Ilkivalta nousee toistuvasti esille sekä asukkaiden että suunnittelijoiden kyselyissä, varsinkin ylläpidon haasteita kysyttäessä. He kuitenkin uskovat, että yhteisön hyvin hoitamilla piha-alueilla on vähemmän ilkivaltaa. Tästä olisi mielenkiintoista saada lisätietoa, johtuvatko erilaiset näkemykset luuloista vai arkipäivän kokemuksista? Monissa kirjallisuuden lähteissä hyvin hoidettu ympäristö nähdään ilkivaltaa ehkäisevänä tekijänä. Mm. ympäristöministeriön julkaisussa, hyvin hoidetut piha-alueet, joista yhteisö pitää huolta, nähdään ilkivaltaa ehkäisevänä ja yleistä turvallisuutta tukevana tekijänä. (Ympäristöministeriö, 2016, 49.)

5.3.2 Helppohoitoisuus ja yhdessä tekeminen on tärkeää

Helppohoitoisten kasvien noustua esiin monivalinta- ja avoimien kysymysten vastauksista tulee mieleen, että pidetäänkö puutarhan hoitoa turhan perinteisenä puuhana. Uusien puutarhaharrastajien saavuttamiseksi uskon, että toimintamallissa on hyödyllistä esittää mahdollisuus yllätyksellisempiinkin kasvivaihtoehtoihin. Samalla vannoutuneemmillekin viherpeukaloille annetaan mahdollisuuksia harrastuksensa syventämiseen.

Ylläpitoon kohdistuvat haasteet, joita vastauksista nousivat ovat varmasti paikkansa pitäviä. Tietenkin joka puutarhassa on omat haasteensa riipuen hoitajien taitotasosta, ihmisten motiiveista sekä paikan ominaispiirteistä. Suurimmaksi haasteeksi saattaa nousta ihmisten sitoutuminen yhteisöpuutarha toimintaan koko kesäksi. Palkitseva tieto on kuitenkin se, että tämän kyselyn asukkaat haluavat tutustua naapureihinsa paremmin ja

kokevat sitä kautta tuntevansa olonsa asuinympäristössään turvallisemmaksi sekä kotoisemmaksi. He kokevat myös yhdessä tekemisen hyväksi tavaksi tutustua uusiin ihmisiin. Joten yhteisöpuutarhalle on tilausta, toki yhteisöpuutarha toiminta voi olla muutakin yhteistä tekemistä pihalla kuin vain kaupunkiviljelyä.

6 YHTEISÖPUUTARHA - TOIMINTAMALLIN ESITTELY

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntynyt yhteisöpuutarhatoimintamalli on luotu ajatellen taloyhtiöiden asukkaita. Toimintamallin luomisessa keskeisenä työkaluna on käytetty maisemasuunnittelijoiden ja asukkaiden kyselyiden tuloksia, lisäksi on haettu tietoa viheralan kirjallisuudesta. Toimintamalli on lähtökohta yhteisöpuutarhalle, se sisältää yleisiä ohjeita perustamiseen sekä ylläpitoon ja ohjesäännöt yhteisöpuutarha toiminnalle. Toimintamalli löytyy liitteistä.

6.1 Yhteisöpuutarha osaksi taloyhtiön yhteisiä piha-alueita

Yhteisöpuutarhatoimintamalli antaa raamit, kuinka yhteisöpuutarha kannattaa perustaa taloyhtiöön. Kaikki lähtee liikkeelle, kun tarve toiminnalle on tunnistettu ja taloyhtiöiden asukkaiden suostumuksesta ja tiedottamisesta. Toimintamallissa pureudutaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja puutarhan hoitoon. Käydään läpi viljelymuodon valintaa, maanmuokkausta, työkalujen hankintaa, säilytystä, kasteluvesien organisointia sekä kasvivalintoja. Toimintamallin ohjeistukset ovat melko suurpiirteisiä, sillä aiheisiin on pureuduttu kyselytutkimuksista nousseiden aihepiirien osoittamalla tarkkuudella.

Toimintamallin tueksi on luoto ohjesääntölomake, jota taloyhtiön jäsenet voivat käyttää alustana toiminnan pelisääntöjä luodessaan. Yhdessä luotujen ohjeiden avulla toiminta pysyy mukavana ja selkeänä. Ongelmatilanteissa voidaan palata yhdessä sovittuihin yksityiskohtiin.

Toimintamalli esittelee myös erivaihtoehtoja yhteisöviljelyn tueksi, jotta yhteisöpuutarhaa voidaan kehittää entistä mielenkiintoisemmaksi. Toimintamallissa kerrotaan erilaisista pihatapahtumavaihtoehtoista, kompostoinnista, hyönteishotelleista, lahoppuutarhoista sekä verkostoitumisesta eri taloyhtiöiden ja yhteisön sisällä.

7 YHTEENVETO

Kyselyiden tulosten, viheralan virtausten ja kirjallisuuden perusteella voidaan todeta, että erilaisilla yhteisöpuutarhoilla, kaupunkiviljelyllä ja luonnonmukaisesti tuotetulla ravinnolla on kysyntää myös tulevaisuudessa. Ne kohtaavat epäilyä, mutta monien esimerkkien tavoin tulevat antamaan mm. uusia ystäviä, paremman itsetunnon, viihtyisemmän asuinympäristön, ratkaisuja kestävämpään kaupunkielämään ja tietenkin rikasta ravintoa.

Kyselyiden tuloksista saatiin paljon apua toimintamallin luomiseen. Vastauksia tuli niukasti, mutta vastaajien taustat olivat monipuolisia ja vastaukset perusteltuja. Suunnittelijoiden vastauksista saatiin irti hyötykasvi-alueiden suunnittelu näkökulmia, esimerkiksi kasvivalinnoissa suosittiin helppohoitoisuutta ja viljelymuotona suosittiin lava-/ astiaviljelyä ylläpidon helpottamiseksi. Asukaskyselyistä nousi kokonaisuudessaan positiivinen pinta yhteisöpuutarhojen perustamiselle, kun tarkastellaan heidän vapaa-ajan käyttötottumuksiaan sekä piha-alueiden arvostusta ja mielipiteitä yhteisestä puutarhasta. Kaiken kaikkiaan suunnittelijoiden ja asukkaiden valtavirta on sitä mieltä, että taloyhtiöt ovat hyvä paikka yhteisöpuutarhalle ja he näkevät yhteisöviljelmät nousevana trendinä.

Tässä opinnäytetyössä aineisto oli pienehkö, mikä antaa tilaa ja näyttää esimerkkiä muille tutkimuksille. Suomalainen tutkimustieto aiheesta on vielä kiven alla. Aihe on hyvin monisyinen ja sen erilaisista ilmentymistä saisi paljon kiinnostavaa tutkimustietoa. Esimerkiksi ilkeältä nousee taloyhtiöissä toistuvasti esille, mielenkiintoista olisi saada selville kuka ilkeä tekee ja miten sitä saataisiin kitkettyä. Myös jo olemassa olevia yhteisöpuutarhoja yhdessä sekä kattoviljelyn että mehiläistarhauksen kanssa olisi mielenkiintoista tutkia. Toiminnan vaikutus ja sen positiiviset ja negatiiviset ilmentymät kiinnostavat myös. Yhteisöpuutarhoille on monta erilaista paikkaa ja monia eri yhteisöjä, joissa niitä voidaan toteuttaa, näiden vertailu ja tutkiminen tekisi hyvää yhteisöviljelmien tulevaisuudelle.

On olemassa todistusaineistoa siitä, että päätöksentekijät ja muut, jotka ovat kiinnostuneet kustannustehokkaista hyvinvoinnin ja terveyden kehittämiskäytännöistä ovat lisääntyneet. Ympäri maailman he ovat lisääntyneissä määrin valmiita tukemaan yhteisöviljelyä toimintaa, joten heidän tuekseen kaivataan lisää tutkimustietoa. (Lovell R., Husk K., Bethel A. & Garside R. 2014, 4)

Yhteisöpuutarhatoiminnalle tärkeintä on yhteisön jäsenien innostus viljelyä ja yhdessä tekemistä kohtaan. Toiminnalle on hyvä olla myös runko, jonka tämän opinnäytetyön tuloksena kehittynyt toimintamalli antaa. Toimintamallissa käydään läpi puutarhan toimintaa perustamisesta ylläpitoon.

Tämän opinnäytetyön kirjallisuusselvitys antaa moninaisia, lähes kaikille elämänosa-alueille ulottuvia hyvinvointivaikutuksia, joita yhteisöpuutarhat voivat meille antaa. Mahdollisuudet kehittää ihmisten, yhteisöjen, taloyhtiöiden, asuinympäristöjen sekä luonnonmonimuotoisuuden asemaa ovat hyvin potentiaaliset. Kyselyiden tulosten perusteella asukkaat ovat jossain määrin valmiita astumaan kaupunkiympäristöjen kehittäjän asemaan. Tämänkaltaisen toiminnan yleistyessä koko viherala nostaisi asemansa entisestään.

LÄHTEET

4H (n.d.). Kannattaako kaupunkiviljely. Haettu 10.3.2018 osoitteesta <https://4h.fi/ajankohtaista/tehtava/kannattaako-kaupunkiviljely/>

American community gardening association (2015). Growing community across the U.S. and Canada. Haettu 17.4.2018 osoitteesta <https://communitygarden.org/mission/>

Asikainen, E., & Viskari, E.-L. (2017). Kaupunkiviljely kokeiluna ja liiketoimintana. *Alue Ja Ympäristö*, 45(2), 70-74. Haettu 29.3.2018 osoitteesta <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/60672>

Biolan (2018). Maanparannus. Haettu 13.4.2018 osoitteesta <https://www.biolan.fi/artikkelit/puutarhan-hoito/maanparannus.html>

Community of Gardens (2017). Grown from the Past: A Short History of Community Gardening in the United States. Haettu 21.11.2017 osoitteesta <https://communityofgardens.si.edu/exhibits/show/historycommunitygardens/vacantlot>

European Commission (2016). The EU Strategy on Green Infrastructure. Haettu 8.12.2017 osoitteesta http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm

Garden Europe (2015). Starting a community garden. Haettu 14.11.2017 osoitteesta <http://www.gardeneurope.com/en/quick-news/13261/starting-a-community-garden>

Hyötykasviyhdistys (n.d.). Suomen suurin puutarhayhdistys. Haettu 4.4.2018 osoitteesta <https://hyotykasviyhdistys.fi/>

Hänninen H. & Kukkonen S. (2015). Puutarhakalenteri: Mitä pihalla tulisi tehdä eri vuodenaikoina. *Yhteishyvä* 2/2015. Haettu osoitteesta 15.4.2018 <https://www.yhteishyva.fi/arjen-apu/puutarhakalenteri-mita-pihalla-tulisi-tehda-eri-vuodenaikoina/05465499>

Jackson T. (n.d.). The community gardening movement. *Foodwise*. Haettu osoitteesta 17.4.2018 <http://www.foodwise.com.au/the-community-gardening-movement/>

Kaihovaara R. (2013). *Riippumaton puutarha*. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry.

Koivisto A. & Sauso R. (2013). *Oma herne ja valitut pavut*. Tammi.

Koskelin K. (2018). Yhteisöpuutarha ja kaupunkiviljely. Yhteisöpuutarha ja kaupunkiviljely koulutusilta VTS:n asukkaille 10.4.2018, Puistotorni Tampere.

Kotitalolehti (2015). Talkoilla taloyhtiö voi säästää ja parantaa viihtyvyyttä. Haettu 21.3.2018 osoitteesta <https://www.kotitalolehti.fi/2015/03/taloyhtio-voi-saastaa-talkoilla-tuhansia-euroja/>

Kuuluvainen S. (2013). *Kaupunkiviljelijän opas – Löydä syötävä kaupunki*. WSOY.

Lohrberg F., Licka L., Scazzosi L. & Timpe A. (2016). *Urban Agriculture Europe*. Berlin: Jovis.

Lovell R., Husk K., Bethel A. & Garside R. (2014). What are the health and well-being impacts of community gardening for adults and children: a mixed method systematic review protocol. *Environmental evidence*. Haettu 29.11.2017 osoitteesta <https://environmentalevidencejournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/2047-2382-3-20>

Martat (n.d.). Kastelu. Haettu 11.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/marttakoulu/puutarha/puutarhan-tyot/kastelu/>

Martat (n.d. a). Kesän puutarhatyöt. Haettu 12.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/marttakoulu/puutarha/puutarhan-tyot/kesan-puutarhatyot/>

Martat (n.d. b). Ruukkuja, säkkejä ja laatikoita. Haettu 12.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/marttakoulu/puutarha/hyotukasvit/satoaruukusta-ja-laatikosta/ruukkuja-sakkeja-ja-laatikoita/>

NYC Parks (n.d.). History of the community garden movement. Haettu osoitteesta 12.4.2018 <https://www.nycgovparks.org/about/history/community-gardens/movement>

Puutarha.net (2017). Näin leikkaat pensaita ja puita. Haettu 13.4.2018 osoitteesta https://puutarha.net/artikkelit/7550/nain_leikkaat_pensaita_ja_puita.htm

Puutarha.net (2017a). Etanat, kotilot- keinoja torjuntaan. Haettu 14.4.2018 osoitteesta https://puutarha.net/artikkelit/54/etanat_kotilot_torjunta.htm

Rappe E., Lindén L. & Koivunen T. (2003). *Puisto, puutarha ja hyvinvointi*. Helsinki: Viherympäristöliitto.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) (2008). *Suomen luontotyyp-
pien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet*. Suomen
ympäristö 8/2008. Helsinki: Suomen ympäristökeskus.

Retzlaff-Fürst C. (2016). Biology Education & Health Education: A School
Garden as a Location of Learning & Well-Being. *Universal Journal of Edu-
cational Research* 4(8). Haettu 14.11.2017 osoitteesta
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1110775>

Siivonen M., Salonen P., Kuchka T. (1999) Siirtolapuutarha – kaupunkilais-
ten paratiisi. Helsinki: Tammi.

Tuomi P. (2014). Yhteisöpuutarhoissa kylvetään osallisuuden siemen, Yh-
teisön vaikutus osallisuuteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. *Opinnäytetyö*.
Sosiaalialan koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Vehkalahti K. (2014). Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. *FinnLec-
tura*.

Vuokko S. (2015). Kahvinporot hyötykäyttöön. *Suomen luonto* 1/2001.
Haettu 15.4.2018 osoitteesta [http://www.suomenluonto.fi/sisalto/artik-
kelit/kahvinporot-hyotykayttoon/](http://www.suomenluonto.fi/sisalto/artik-
kelit/kahvinporot-hyotykayttoon/)

Ympäristöministeriö (2016). Turvallinen kaupunki. *Suomen ympäristö*
4/2016. Haettu 13.3.2018 osoitteesta [https://julkaisut.valtioneu-
vosto.fi/bitstream/handle/10024/75153/SY_4_2016.pdf?sequence=1](https://julkaisut.valtioneu-
vosto.fi/bitstream/handle/10024/75153/SY_4_2016.pdf?sequence=1)

Toimintamalli yhteisöllisyyden parantamiseen kaupunkiviljelyn avulla

Yhteisöpuutarha taloyhtiössä

TOIMINTAMALLI

Yhteisöllisyyden parantamiseen kaupunkiviljelyn avulla

ALKUSANAT

Tämä toimintamalli on kehitetty taloyhtiöiden asukkaille osana Hämeen ammattikorkeakoulun oppinaytetyötä, Yhteisöpuutarhat taloyhtiöissä. Toimintamallin tavoitteena on madaltaa kynnystä aloittaa hyvinvointivaikutuksiltaan laaja yhteisöpuutarha toiminta. Se on luotu kirjallisuusselvityksen sekä kahden kyselytutkimuksen tulosten pohjalta. Erilliset kyselyt suoritettiin sekä VTS-kotienasukkaille että Maisemasuunnittelijat Ry:n jäsenille.

Toimintamalli pyrkii antamaan vastauksia yhteisöpuutarhan perustamiseen liittyviin kysymyksiin. Laitteenä on muokattava ohjesäntä-kortti. Toimintamallissa käydään läpi puutarhan suunnittelu vaihetta. Korostaan eri viljelymuotoista, kasteluviesien organisoinnista, tarpeellista työkalusta ja kasvivalinnoista.

Ylläpitoa on avattu viikoittaisten sekä eri vuodenaikojen toimenpiteiden, lannoituksen, tuholaisten ja sadonkorjuun näkökulmasta. Lisäksi toiminnan tueksi on esitelty piha-tapahtuma vaihtoehtoja, kierrätetty kompostoinnista ja luonnon monimuotoisuuden lisäämiseineistä taloyhtiöiden pihoissa. Lopuksi on esitelty erilaisia verkostoitumis- ja tiedotustapoja taloyhtiön asukkaiden ja muiden taloyhtiöiden välillä.

Toivon tämän toimintamallin innostavan taloyhtiöiden asukkaita tarttumaan toimeen ja luomaan kestäviä ja monipuolisia kaupunkiympäristön kehoja, joissa on mukava viettää aikaa naapureiden ja ystävien kanssa.

Tampereella 16.4.2018

Ella Turunen

2

SISÄLLYSLUETTELO

YHTEISÖPUUTARHA OSAKSI TALOYHTIÖITÄ	4
PERUSTAMINEN	4
SUUNNITTELU	5
VILJELYMUODON VALINTA	5
KASTELUVEDET	6
TYÖKALUJEN HANKINTA JA SÄILYTYS	7
KASVIVALINNAT	7
YHTEISÖPUUTARHAN YLLÄPITO	8
VIKOITTAISET TOIMENPITEET	8
LANNOITUS	9
ERI VUODENAIKOJEN TOIMENPITEET	9
TUHOILAISTEN YLLÄTTÄESSÄ	10
SADONKORJUU	12
TOIMINTAA YHTEISÖVILJELYN TUUEKSI	12
PIHA-TAPAHTUMAT	13
KOMPOSTOINTI	13
MONIMUOTOISUUTTA PUUTARHAAN	14
VERKOSTOITUMINEN	14
OHJESÄÄNNÖT	14
LÄHTEET	15

3

YHTEISÖPUUTARHA OSAKSI TALOYHTIÖITÄ

Kun taloyhtiössä on tunnistettu tarve yhteisöpuutarhalle, on tärkeää edetä johdonmukaisesti, jotta tuloksena on mielekkäitä tekemisiä sekä tyytyväinen naapurusto.

- ✓ Viljelyluvan hakeminen läännoitusjärj. ja/tai vihervastavaltu on tärkeä askel yhdessä naapuruston tiedottamisen kanssa. Yleensä säännöt sijaitsevat viikojen positiivisista.
- ✓ Sovitaan viljelyn paikka, tavoitteet ja mistä kasteluviedet saadaan.

Piha-alueiden ollessa yhteisiä, yhteisöpuutarhatoiminta koskee kaikkia taloyhtiön jäseniä. He, jotka eivät osallistu toimintaan saattavat silti olla välillisessä vuorovaikutuksessa viljelijöiden, jolloin on myös heidän oikeutensa tulla kuultuksi.

Viljelytoiminnan perustelemiseksi naapureille on hyvä koostaa lista sen asukkaalle ja ympäristölle tuottamista hyödyistä. Sekä suunnittelijat että asukkaat listasivat oppinaytetyön kyselyissä monipuolisesti taloyhtiöpuutarhan positiivisia vaikutuksia. Esin nousivat mm. yhteisöllisyys, hyvinvointi, ympäristökäytävä, ympäristön kehittyminen ja arvostus. Tässä kohtaa on hyvä miettiä myös resursseja, mitä yhteisö on valmis panostamaan etujen saavuttamiseksi. Jos toiminnalla haetaan myös rahallisia hyötyjä kannattaa viljelijä selvittää kasveja, jotka ovat kallista tai hankalia saada.

PERUSTAMINEN

Kun lupa, paikka ja naapuruston tiedottaminen ovat kunnossa voidaan alkaa miettiä yhteisöpuutarhaa tarkemmin. Hyvällä suunnittelulla voidaan ratkaista monia tulevaisuuden ongelmia ja luoda viljelmästä osa kestävästä asuin ympäristöstä.

Asukkaat olivat kyselyn tulosten perusteella sitä mieltä, että taloyhtiön tulisi maksaa yhteisöpuutarhan perustamiskustannukset. Taloyhtiöissä saatetaan olla sitä mieltä, että hyötykäsvi parantavat taloyhtiön piha-alueiden viihtyisyyttä ja kuluja voidaan kattaa taloyhtiön varoista. Jos ylimääräistä ei kitydy, niin yhteisöviljelijät voivat jakaa kulut keskenään.

4

SUUNNITTELU

Yhteispuutarhan suunnittelussa on hyvä tarkistaa, että valittu paikalla täyttyvät kaikki kasvun edellytykset. Viljelykset saavat aurinkoa, kastelu on helppo hoitaa ja maaperä on viljelyn sopiva tai ainakin muokattavissa. Lisäksi on hyvä miettiä, viljelyalaksi astioissa, lavoissa vai avomaalla. Astiat ja lavat on helppo siirtää talleksi pois, jollain esimerkiksi lamppukasvattajaksi voidaan hyödyntää kesäkaikaa. Tässä yhteydessä on hyvä miettiä, missä astiat ja lavat säilytetään talvella.

Viljelykseen muodoilla ja rakenteilla voidaan myös leikillä. Suunnittelu vaiheessa on hyvä pitää ensin ylös viileimmät ajatukset ja yhdessä karsia loppuun toteutuskelpoiset. Tiljelle jää toteutuskelpoiset ideat sekä innostus. Tarvittaessa voi kääntyä myös ammattisuunnittelijan apuun.

Suunnittelu vaiheessa yhteispuutarhan jäsenen on hyvä lähtyä yhteistyömielisenä myös siitä, että puuhasta ja luonnonmukaista ravintoa kasvatteltaessa ei käytetä kasvinsuojelunvälineitä tai kemiallisia lannoitteita.

VILJELYMUODON VALINTA

Kaupunkiviljelyä harrastetaan mitä kaikenlaisissa muodoissa. Ennenkäsitellyt, astiat, korit ja lavat - vain melkein mitään on rajoina toteutuksen suorittamiseksi mahdollista toteuttaa. Viljelymuon kanssa on syytä muistaa, että asialista/teknistä ei kuitenkaan haitallisia aineita muutaan.

Kuva 1. Lavaviljelyä.

Yhteispuutarhan viljelymuodot voidaan jakaa avomaan ja astiaviljelyyn, myös kasvihuoneet ovat mahdollisia. Helppo keino on aloittaa viljely astioissa.

Astian leveyteen ja syvyyteen vaikuttaa eniten kasvivalinnat. Yrttejä sekä salaattuja voidaan kasvattaa jo pienissä ruukussa, mutta myös juurille tujeille on syytä ottaa huomioon astiat. Astian valinta vaikuttaa myös hoitotarpeeseen. Mitä enemmän muuttua maahan, sitä enemmän astiaan voi varustaa vettä ja kastelun tarve pienenee. Lisäksi astian materiaali vaikuttaa lämmön varustamiseen ja kastelutarpeeseen.

Martat kertovat hyvät ohjeet myös lavaviljelyyn ja astioiden syvyyden määritykseen. Yksi lavakautus, kootaan n. 120 cm x 30 cm x 20 cm, risteä hyvin valaisti ja yrttipenkki. Kaikki lavakautus päällekkäin antaa hyvät kasvolosuhteet juureksille ja perunalle. Puuvillaalle permaalle suositellaan 3-4 päällekkäin pinnoita loppu. Lavakautokset voi asettaa suoraan maahan tai eristävän päälle. Lavoissa ja astioissa viljelyssä on syytä muistaa salaattaa pohja kivillä, murskalla tai pienellä puutella, jossa on reikiä.

Kuva 2. Erilaisia ruukkuja ja astioita.

Jotta puutat elementit kestävät paremmin, ovat kannattaa käsitellä uhoapain, esimerkiksi pellavaöljymaali, **puuöljy**, tervamaali tai punamalmilla. Puu voidaan myös käsitellä

tekinheitteillä. Tärkeintä on tarkastaa käsitelyyn myrkyttömyys. Puun voi myös vuorata esimerkiksi muovilla tai kankaalla, kun muuta ei ole saatavilla puun kanssa sen käyttöä ja kestävyys parametrit (Kouluvaivan S. & Särkää R. 2013, 98.).

Avoimaviljelyn voi aloittaa Koulupuutarhan (2013, 88) mukaan hitaasti tai nopeasti. Jos tarjolla on eloperäistä aineita, sitä voidaan lisätä vähitellen maahan, josta ajan kuluessa muodostuu multa. Nopeasti saatuaan tilantua valmista lannoitetta muuttua mulanmuotoiseksi tai puutarhaliikkeenä. Tärkeää on varmistaa mulan tuoteselosteesta, että se soveltuu viljelyyn. Mieluiten kasvimaata aletaan perustamaan jo edellisenä syksynä kääntämällä maa ja nostamalla rikkaruohot sekä kivet haluttu alueilta. Tässä voidaan käyttää apuna puutarhajärvintä, jonka voi tarvittaessa vuorata. Maa säilytetään neutraali ja paikat hyödyn riik. Rikkaruohojen juuret tulee poistaa huolellisesti ylläpidon helputtamiseksi.

Kasvimaan voi perustaa myös samana keväänä, jolloin on välttämätöntä lisätä puutarhamatkaa 10-30 cm kerros maan rakenteen parantamiseksi. Jos maa on hyvin savista, turpeista tai liian hietakapiloista, pitoisuuksia on hyvä tasoitaa, jotta kasvit ja pienelöt viihtyvät sekä vesi että ravinteet varustellut maahan paremmin.

KASTELUVEDET

Jo kasvimaan sijaintia miettäessä, yhtenä kriteerinä voidaan pitää vesihukan läheisyyttä, jotta ylläpito pysyy mukavana eikä energia mene veden kantamiseen. Kastelun helpottamiseksi voidaan käyttää vedenhajottajalla varustettua letkua ja vetää se kasvimaalle. Jos pihalla ei ole sopivaa hanua, talon yläististä tiloista todennäköisesti saa huutua vettä. Kastelukannua käytettäessä on hyvä muistaa, että niihin on saatavilla erilaisia suuttimia. Varsinkin tässä tilanteessa on hyvä harkita sadevesien keräystä. Vesi voidaan kerätä katolta tai suoraan viljelykseen välittömään läheisyyteen. Sadevesien kerääminen on hyvin kestävä ratkaisu kaupunkiviljelyn tueksi.

Kuva 3. Kastelukannu.

TYÖKALUJEN HANKINTA JA SÄILYTYS

Kasvimaan ylläpito on huomattavasti mukavampaa hyvällä työvälineillä, eikä perusvälineistöstä tule kummempia kustannuksia. Kasteluhannalla/tulilla, tilutussäpiellä, lapilla, haralla ja kottikärryllä/amparilla pääsee jo hyvin eteen. Lisäksi hyödyllisiä ovat lehtiharava, puutarhahankurit, yleisharava, **okkooke**, ruutakansi ja kompostointiin on hyvä olla talleksi.

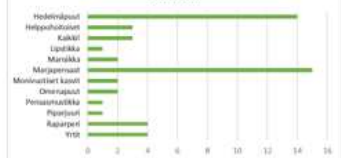
Yhteispuutarhassa työvälineitä voi olla montaakin, joten työvälineiden saatavuus ja niistä huolehtiminen on hyvä miettiä toimivaksi, jotta ongelmatilanteita säästytään. Työvälineille voi nimetä vastuhenkilön ja niiden käytön, huollon sekä varustuksen on hyvä laatia ohjeet.

KASVALINNAT

Kyselyistä nousi esiin **helppohoitoisia** kasveja. Marjapensaat ja hedelmäpuut eivät kalpaa suurta huolehtoa ja niiden satoa on helppo hyödyntää. Suunnittelijoiden vastauksista nousivat myös yrtit ja raparperi. Myös asutuksen suosittelevat olivat yrtit, myös mansikat, tomaatit, hermeet ja porkkanat saivat paljon ääniä. Kyselyistä nousivat kasvivalinnat ovat hyvin **perinteisiä**, yhteispuutarhassa on hyvä koittaa **uutuuksia**. Naapurien kanssa on mukava jakaa onnistumista tomaatin kasvatuksesta ja melonin kasvattamisen ihmettä, jotta viljelyn perissa on kokonut. Samalla myös hotoivirtä vaihtavat.

Kasvivalinnoilla pyritään vaikuttamaan paljon puutarhan hoitotarpeeseen. Oikealla kasvupaikalla kasvit viihtyvät eikä liikkumista ja kastelun tarve ole niin suuri. Eri kasvilajeilla on myös erikoisuuksia ja -tarjoituksia. Perinteisiä maatalouskasvilajeita sekä monipuolista uutuuskasvia voi tiedustella Maatalouden Hyvästä sekä Hyötykasvityöstä. Kämpänuuskasvit ja tuberkkula karkottavat kasvit kannattaa myös ottaa huomioon. Viljelyolosuhteiden ylläpitämiseksi kannattaa tietysti viljellä omia suosikkikasvejaan.

Mitkä hyötykasvit sopivat taloyhtiöpihoihin parhaiten?

Kuva 4. Suunnittelijoiden vastaukset taloyhtiöpihoihin sopivimmista hyötykasveista.

Kuva 5. Mitä kasveja asukkaat haluaisivat viljellä.

YHTEISÖPUUTARHAN HOITO

Hyötypuutarhan ylläpidolle on hyvä olla kaikkien yhteisön jäsentien hyväksymät hoito-ohjeet, sillä ihmisten näkemykset puutarhan hoidon tasoista ja menetelmistä saattavat erota huomattavasti toisistaan. Tässä nimittämällä esillä olevilla yleisimpiä ohjeita hyötykasvien kasvatukseen, kutevi kastelun ja liikkumisen tarpeesta. Toimintamallissa käydään läpi myös erisuorien alojen hoitomenetelmät ja suositellaan tuberkkulaan liittyy asiasta. Helppohoitoisuus nousi työvälineillä, sekä kasvivalinnoissa että toiminnan onnistumisen elementinä. Vastauksissa nousivat yms. tarkoittoa kaikista yleisimpiä hyötykasveja.

VIIKOITTAISET TOIMENPITEET

- ✓ Viljelmää on hyvä tarkistaa säännöllisesti muutamia kertoja viikossa kastelun ja liikkumisen oselta. Täällin laadittu ja tuberkkulaan voidaan havaita ongelmia ja ongelmia voidaan välttää.
- ✓ Kastelussa tärkeää on kohtaus, viljelykokemus opettaa parhaiten kuinka paljon kasveja missäkin olosuhteissa tarvitaan. Säätiä ja kasvinkoosta riippuen kasteluväline vaihtelee, toisia kasveja on hyvä kastella läheisyyteen ja toisille riittää muutama kerta viikossa. Martat tarjoavat hyvät lähtökkeet loma-ajan kasteluun.
- ✓ Kihlensä kannattaa, jotta kasveilla on riittävästi tilaa ja ravintoa kasvaa. Rikkaruohot on hyvä poistaa mahdollisimman pieninä, jotta ne eivät ehdi kukoista ja siementä uusia yksilöitä. Kihlensä on hyvä seurata myös tuho-lähtälänsä, mitä aikaisemmin asioihin puututaan, sitä paremmin niistä on mahdollista päästä eroon.
- ✓ Kastelijällyä voidaan helposti eheästä rikkaruohojen kasvua. Kastelijällyä paljoo maa peitetään niillä tahansa eloperäisellä materiaallilla, joka säilyttää alaan kostuutta paremmin ja tuo parannetut olosuhteet pienelöille. Lisäksi kaivon maatuessa ravinteet vapautuvat maaperään. Jos toimilla on lehtokenttöitä kastelijälly ei suositella, sillä se parantaa hoitajan elinmyönteistä entistä.

PIHA-TAPAHTUMAT

Myynti-piha-tapahtumat olivat asukkaisten perustella asukkaiden toivelistalla. Lähtökohteisesti käsiteltävät julkiset esittelytapahtumat ovat tervetulleita taloyhtiön piha-alueen, kunhan niistä on sovittu yhdessä ja ilmoitetta läsnäolijalle ja muille taloyhtiön asukkaalle. Kaunis ja hyvin hoidettu piha-alue on mukava viettää perhejuhla, kuten synttäreitä tai valmistajaisia.

Keväsin on hyvä aika ottaa ja vaihtaa siemeniä ja taimia tulevaa kesää varten. Kesällä yhdessä naapurien kanssa voidaan pitää grilli-iltaa tai viettää vapua sekä juhannusta. Syksyllä nautitaan sadonkorjuujuhlien ansiosta ja talvella voidaan suunnitella seuraavan kesän viljelyksi taloyhtiön maa-alueita.

KOMPOSTOINTI

Kompostointi on hyvä keino tuottaa itse viljävää maata yhdyspuutarhan käyttöön. Nykykaikalla kompostointia saadaan aikaan ravinteikkaita laivoitettuja viljelmille ilman tuhooläin- ja hajuhaittoja (Kuuluvainen S. & Särkkä R. 2013, 92).

Kuva 9. Kompostointia.

Kompostin voi rakentaa myös itse. Joka tapauksessa kompostin toiminnan tarvikkeiden osalta on hyvä ottaa huomioon, että kompostin rakentamiseen tarvitaan materiaalia, josta voidaan ottaa pois tarvikkeita, jotta kompostin rakentaminen on helppoa ja nopeaa. Kompostin rakentamiseen tarvitaan materiaalia, josta voidaan ottaa pois tarvikkeita, jotta kompostin rakentaminen on helppoa ja nopeaa.

Kasvimaan kaivaessa kannattaa pihaan rakentaa edes lehtikomposti, jonne voidaan laittaa, risut, rikkoruohot, sadonneet lehdet ja ruohosilppu. Lehtikompostista rotat tai hämöt eivät ole kiinnostuneita. Lehtikomposti on myös helppo rakentaa, eikä sen tarvitse olla tiivis, sillä siihen ei laitetta ruuantähteitä (Kuuluvainen S. & Särkkä R.).

10

MONIMUOTOISUUTTA PUUTARHAAN

Taloyhtiön piha-alue on erinomainen paikka monille erilaisille kasvuolosuhteiden monimuotoisuutta lisääville tekoille. Luonnonmönkäläisyyden vähentäminen ja sen sijaan seuraukset ovat olleet jo pitkään tapettuja.

Yksittäinen kasvinkäyttäjä voi luoda omaan elinympäristönsä pieniä mm. perhosten, pölyttäjien, sienien, käppien ja pieneläiden elinympäristöjä. Hyönteishotelli, lahoppuutarhat ja perhoabaarit ovat omiaan taloyhtiön piha-alueille.

Näiden perustaminen ei vaadi paljon ja perustamiseen ne helpottavat myös puutarhan viljelyä. Lahoppuutarhista saadaan ravinteita ja hyönteishotellin asukkaat pölyttävät hyönteiskäveleitä.

Kuvat 10 ja 11: Lahoppuutarha ja hyönteishotelli esimerkit.

VERKOSTOITUMINEN

Verkostoituminen ja tiedotus on hyvä hoitaa kannolla myös taloyhtiön sisällä. Tärkeää on valita kaikille osallistujille sopiva tiedotuskanava, yksinkertaisimmillaan tiedotteet voivat olla ilmoitustaululla.

Sosiaalinen media tarjoaa kuitenkin monta helpokäyttöistä kanavaa, josta voidaan hyödyntää myös yhteispuutarha-aikeita. Viljelykokemuksia voi jakaa monessa eri paikassa, joko julkisena tai suljetussa ryhmässä vain viljelijöiden parissa. Esimerkkejä yleisimmistä on Facebook, WhatsApp, Instagram, Twitter, Snapchat ja YouTube. Esimerkiksi Doodlen kautta on helppo tehdä aikatauluja ja luoda lista kasveista ja hoitovaroista.

OHJESÄÄNNÖT

Kestävän ja mielekkään toiminnan takaamiseksi yhteisön on tärkeää käydä ohjesäännöt tarkasti läpi toiminnan alkuvaiheessa. Ohjesäännöt on hyvä sokeuttaa kaikkien näkyville, jotta niihin on tulevaisuudessa helppo palata. Näiden on hyvä olla näkyvillä läpi vuoden, jotta myös uudet asukkaat tietävät mitä talossa tapahtuu. Ohjesäännössä otetaan kantaa vastuu- ja varusteluolosuhteiden vastuuasioihin hoitovaroihin ja väleihin sekä taloyhtiön tiedottamiseen. Sekä mailemäärämittailla että asukkaisten tuokien perusteella on hyvin tärkeää, että kaikkien ja sen välillä on selkeät säännöt.

Ilmiestynneet ovat hyvin erilaisia ja talossa saatava sattu ja tapahtuu. Talosta järjestettävissä voi olla yhteisön edun mukaista ottaa talokokous, jota korvaa verkot sekä ilmoitella että rakentaa. VTS-kotien ohjesäännöt ovat erittäin mukavalla lomakkeellaan liitteenä.

11

LÄHTEET

- 4H (n.d.). Kannattavaksi kasvinkäyttöä. Haettu 10.3.2018 osoitteesta <https://oh.4h.fi/ajankohtaisia/tuotteita/kannattavaksi-kasvinkäyttöä/>
- Bölin (2018). Maanparannus. Haettu 13.4.2018 osoitteesta <https://www.bölin.fi/julkaisut/maaparanus-hoitovarojen-parannus.html>
- Hyönteiskäyttö (n.d.). Suomen suurin puutarhahyönteis. Haettu 4.4.2018 osoitteesta <https://hyonteiskaytto.fi/>
- Hämäläinen H. & Kukkonen S. (2015). Puutarhahämmöt: Mitä pihalla tulisi tehdä eri vuodenaikoina. Viitattu 2/2015. Haettu osoitteesta 15.4.2018 <https://www.pihaviljely.fi/julkaisut/puutarhahammet-mita-pihalla-tulisi-tekda-eri-vuodenaikoina-15-02-2015/>
- Kokkio A. & Saario R. (2013). *Omia herne ja vohot joutuu*. Tammi.
- Koskinen K. (2018). Yhteispuutarha ja kasvinkäyttö. Yhteispuutarha ja kasvinkäyttö koulutus VTS:n asukkaalle 10.4.2018. Puustitorin Tampere.
- Kotitalolehti (2015). Talolla taloyhtiö voi säätää ja parantaa viihtyvyyttä. Haettu 21.3.2018 osoitteesta <https://www.kotitalolehti.fi/2015/03/taloyhtiö-voi-saastaa-sisällä-ruuhkia-energia/>
- Kuuluvainen S. (2013). Kasvinkäyttöön opas – Löydä syönnöllä kasvu. WSOY.
- Martat (n.d.). Kasvella. Haettu 15.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/martat/kaivon/puutarhan-tyot/kaivon/>
- Martat (n.d. a). Käden puutarhatyöt. Haettu 12.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/martat/kaivon/puutarhan-tyot/kadan-puutarhatyot/>
- Martat (n.d. b). Ruokajuu, säikejä ja laurikoita. Haettu 12.4.2018 osoitteesta <https://www.martat.fi/martat/kaivon/puutarhan-tyot/ruokajuu-saikeja-laurikoita/>
- Puutarha.net (2017). Niin leikkaat pensaita ja puuta. Haettu 13.4.2018 osoitteesta <https://puutarha.net/artikkelit/7550/niin-leikkaat-pensaita-ja-puuta.htm>
- Puutarha.net (2017a). Etanot, kotitortit, leivinjauhe ja torjunta. Haettu 14.4.2018 osoitteesta <https://puutarha.net/artikkelit/54/etanot-kotitortit-torjunta.htm>
- Vaaleko S. (2015). Kävinporot hyönteiskäyttöön. Suomen kaunis 5/2015. Haettu 15.4.2018 osoitteesta <http://www.suomenkaunis.fi/kahvoja/artikkelit/kahvinporot-hyonteiskayttoon/>
- Kuvat 1-8, 10-11 ja 11. Turunen E.
- Kuva 9. Pihaviljely. Haettu 17.4.2018 osoitteesta <https://pikaviljely.com/en/compost-garden-waite-bio-nature-49925/>

12

Ohjesääntölomake yhteisöpuutarhatoiminnalle

Yhteisöpuutarhan ohjesäännöt

Ohjesäännöt asetetaan koko taloyhtiön nähtäville, jotta kaikilla on mahdollisuus tutustua yhteisöpuutarha toimintaan ja jakaa mielipiteensä.

Vastuuhenkilöt

Perustaminen	Ylläpito	Työkalut	Kompostointi
Vastuuhenkilön nimi	Vastuuhenkilön nimi	Vastuuhlön nimi	Vastuuhenkilön nimi

Varahenkilöt ja vastualueet

Varahenkilöiden nimet

Yhteisöpuutarhatoiminnan tavoitteet

Viljelymuoto	Kasvilavat, astiat, ruukut ja/tai avomaaviljely? Luonnonmukainen viljely?
Viljelmien jako	Omat vai yhteiset palstat?
Kasvivalinnat	Helppohoitoisia, monivuotisia, pensaita, puita, perinteisiä, uutuuksia, yhteinen linja?
Sadon jakaminen	Kaikille taloyhtiön jäsenille, viljelijöiden kesken, vain viljelijöille?
Kompostointi	Löytyykö halukkuutta kompostoinnille?

Yleiset asiat

Viljelyn kulut	Taloyhtiön pihan kunnostusrahostosta vai viljelijöiltä?
Sadon jakaminen	Koko taloyhtiölle, vain viljelijöille?
Yhteisöpuutarhan rajat	Merkitään yhteisöpuutarhan sijainti sekä kartalle että maastoon, jotta vahingoilta säästyään.

Osallistujien allekirjoitukset

Paikka ja päivämäärä	Nimi
----------------------	------

Hoito- ja kasteluvuorot						
Vastuuhenkilö	Varahenkilö	Päivämäärä/ vko	Kastelu	Kitkentä	Kompostointi	Yleiset hoito-työt
Miro Malli	Elisa Esimerkki	2.5.-6.5		x	x	